

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 314

**Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve 87 Milletvekilinin
Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi (2/4222) ile Çevre
Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporları**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KomisyonRaporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4222 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	6
- Genel Gerekçesi	8
- Madde Gerekçeleri	10
• Çevre Komisyonu Raporu	17
• Muhalefet Şerhleri	22
• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu	34
• Muhalefet Şerhleri	52
• Teklif Metni	86
• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	86

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Oğuzhan Kaya</i> Çorum	<i>Hacı Osman Akgül</i> Gümüşhane	<i>Osman Aşkın Bak</i> Rize
<i>İffet Polat</i> İstanbul	<i>Habibe Öçal</i> Kahramanmaraş	<i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum
<i>Ahmet Çolakoğlu</i> Zonguldak	<i>Abdullah Güler</i> İstanbul	<i>Canan Kalsın</i> İstanbul
<i>Semra Kaplan Kıvırcık</i> Manisa	<i>Orhan Yegin</i> Ankara	<i>Fuat Köktaş</i> Samsun
<i>Zülfü Demirbağ</i> Elazığ	<i>Hüseyin Şanverdi</i> Hatay	<i>Abdulkadir Özel</i> Hatay
<i>Osman Boyraz</i> İstanbul	<i>Salim Çivitcioğlu</i> Çankırı	<i>Cengiz Demirkaya</i> Mardin
<i>Şeyhmus Dinçel</i> Mardin	<i>Bekir Kuvvet Erim</i> Aydın	<i>Ramazan Can</i> Kırkkale
<i>Yavuz Ergun</i> Niğde	<i>Yasin Uğur</i> Burdur	<i>Ahmet Zenbilci</i> Adana
<i>Erol Kaya</i> İstanbul	<i>Hakan Çavuşoğlu</i> Bursa	<i>Mustafa Canbey</i> Balıkesir
<i>Ahmet Çakır</i> Malatya	<i>Abdullah Doğru</i> Adana	<i>Hakan Kahtalı</i> Malatya
<i>Ahmet Berat Çonkar</i> İstanbul	<i>Necip Nasır</i> İzmir	<i>Emine Sare Aydın</i> İstanbul
<i>Ahmet Kılıç</i> Bursa	<i>Oya Eronat</i> Diyarbakır	<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i> İstanbul
<i>Sabahat Özgürsoy Çelik</i> Hatay	<i>Muhammed Avcı</i> Rize	<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i> Hatay
<i>Mustafa Arslan</i> Tokat	<i>Burhan Çakır</i> Erzincan	<i>Süleyman Karaman</i> Erzincan

<i>Bayram Özçelik</i>	<i>Ahmet Tan</i>	<i>Çiğdem Koncağül</i>
Burdur	Kütahya	Tekirdağ
<i>Yavuz Subaşı</i>	<i>Nevzat Ceylan</i>	<i>Selahattin Minsolmaz</i>
Balıkesir	Ankara	Kırklareli
<i>Mehmet Ali Cevheri</i>	<i>Muhammet Müfit Aydın</i>	<i>Fatma Aksal</i>
Şanlıurfa	Bursa	Edirne
<i>Şahin Tin</i>	<i>Cihan Pektaş</i>	<i>Tahir Akyürek</i>
Denizli	Gümüşhane	Konya
<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Jülide İskenderoğlu</i>	<i>Kadir Aydın</i>
Sivas	Çanakkale	Giresun
<i>Şirin Ünal</i>	<i>Mehmet Yavuz Demir</i>	<i>Mehmet Şükrü Erdinç</i>
İstanbul	Muğla	Adana
<i>Mustafa Levent Karahocagil</i>	<i>Sermin Balık</i>	<i>Meliha Akyol</i>
Amasya	Elazığ	Yalova
<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>	<i>Yusuf Başer</i>	<i>İlyas Şeker</i>
Kocaeli	Yozgat	Kocaeli
<i>Selim Gültekin</i>	<i>Atay Uslu</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>
Niğde	Antalya	Ankara
<i>Ceyda Çetin Erenler</i>	<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i>	<i>Arife Polat Düzgün</i>
Kütahya	İstanbul	Ankara
<i>Şenel Yediyıldız</i>	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>	<i>Recep Uncuoğlu</i>
Ordu	Osmaniye	Sakarya
<i>İbrahim Aydın</i>	<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Orhan Kırçalı</i>
Antalya	Afyonkarahisar	Samsun
<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i>	<i>İsmail Kaya</i>	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i>
Sakarya	Osmaniye	Gaziantep
<i>Gülây Samancı</i>	<i>İsmail Bilen</i>	<i>Uğur Aydemir</i>
Konya	Manisa	Manisa
<i>Mehmet Ali Özkan</i>	<i>Tamer Akkal</i>	<i>Murat Baybatur</i>
Manisa	Manisa	Manisa
	<i>Ali Cumhuri Taşkın</i>	
	Mersin	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

28.02.2022

Ekrem Çelebi

Ağrı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Nükleer Düzenleme Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

25.02.2022

Metin Yavuz

Aydın

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4222 esas numaralı Nükleer Düzenleme Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

25.02.2022

Zehra Taşkesenlioğlu Ban

Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Nükleer Düzenleme Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

28.02.2022

Fatih Süleyman Denizolgun

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

Fehmi Alpay Özalan

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4222 Sayılı Nükleer Düzenleme Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

25.02.2022

Ahmet Sorgun

Konya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifinde imzamin olmasını istiyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

25.02.2022

Zemzem Güleender Açıanal

Şanlıurfa

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4222)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Çevre Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Nükleer enerjinin barışçıl amaçlı kullanımı sırasında güvenliğin sağlanması ve sürdürülmesi ile faaliyetin radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunarak yerine getirilmesinde tarafların önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Nükleer enerji kullanımı sırasında nükleer güvenlik ve nükleer emniyetin sağlanması bakımından birincil sorumluluğun yetkilendirilen kişiye ait olmasının yanı sıra bu sorumluluğun gereklerinin etkin bir şekilde yerine getirilmesi, düzenleyici ve denetleyici faaliyetlerde bulunan bir kamu kurumu tarafından garanti altına alınmak zorundadır. Bu nedenle nükleer enerji kullanımında; kamu kesimi dâhil ilgili tüm tarafların yetki ve yükümlülükleri ile sorumluluklarının belirlenmesi gerekmektedir.

Ülkemizde nükleer enerji çalışmaları, 27/8/1956 tarihli ve 6821 sayılı Atom Enerjisi Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun ile Başbakanlığa bağlı olarak kurulan “Atom Enerjisi Komisyonu” ile başlamıştır. Bu Komisyon, 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu ile Başbakanlığa bağlı olarak “Türkiye Atom Enerjisi Kurumu” adı ile kamu tüzel kişiliğini haiz olmak üzere yeniden yapılandırılmıştır. TAEK, 27/11/2002 tarihli ve 24949 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanlığının 26/11/2002 tarihli ve D-l-2002-792 sayılı onayı ile 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanunun mülga 10 uncu maddesine istinaden Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlanmıştır. 2690 sayılı Kanunda TAEK’in görevleri; atom enerjisinin barışçıl amaçlarla ülke yararına kullanılmasını sağlamak, temel ilke ve politikaları belirleyip önermek, atom enerjisi ile ilgili bilimsel, teknik ve idari çalışmaları yapmak, düzenlemek, desteklemek, koordine etmek ve denetlemek olarak sayılmıştı. TAEK, nükleer enerji ile ilgili olarak her konuda yetkili kurum olarak teşkil edilmişti. TAEK’in düzenleyici ve denetleyici işlevleriyle beraber icrai işlevleri de bulunmaktaydı.

Nükleer enerji alanının, düzenleyici ve denetleyici kurum işlevleriyle icrai işlevlerinin birbirinden ayrılması zorunluluk arz ettiğinden, bu görevlerin birbirinden ayrılması suretiyle düzenleyici ve denetleyici görevleri yerine getirmek üzere 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Nükleer Düzenleme Kurumu kurulmuştur. Ancak bu Kanun Hükmünde Kararname, Anayasa Mahkemesinin 30/12/2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı kararı ile iptal edilmiş, söz konusu kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır. Bu doğrultuda Nükleer Düzenleme Kanunu hazırlanarak, 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Anayasa Mahkemesinin 30/12/2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı kararı ile iptal edilmesiyle doğan hukuki boşluğun giderilmesi amaçlanmıştır.

Nükleer Düzenleme Kanunu hazırlanırken ülkemizin üyesi olduğu Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı tarafından yayımlanan nükleer enerji kullanımı sırasında radyasyondan korunmanın teminine yönelik şartlar ve kılavuzlar; Ülkemizin taraf olduğu “Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Andlaşma”, “Nükleer Terörizmin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme”, “Nükleer Güvenlik Sözleşmesi”, “29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme (Paris Sözleşmesi)”, “Vienna ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol”, “Nükleer Maddelerin ve Nükleer Tesislerin Fiziksel Korunması Hakkında Sözleşme”, “Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması”, “Nükleer Kaza Halinde Erken Bildirim Sözleşmesi”, “Nükleer Kaza veya Radyolojik Acil Hallerde Yardımlaşma Sözleşmesi” ve “Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşme” ile üyelik sürecinde olduğumuz Avrupa Birliği’nin müktesebatında öngörüldüğü şekilde nükleer enerji kullanımı sırasında çalışanların,

halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasına yönelik yükümlülüklerimizi kapsayacak güncel bir hukuki altyapı oluşturulmasını, bu çerçevede uygulayıcı, teşvik edici tüm unsur ve kurumlardan bağımsız, etkin, uygun yetkilerle ve imkânlarla donatılmış bir düzenleyici kuruluşun teşkili amaçlanmıştır.

Malumları olduğu üzere ülkemiz, uluslararası toplumun işbirliği içerisinde nükleer silahların yayılmasının önlenmesi hedef, çaba ve düzenlemeleri hususunda istikrarlı bir ulusal ve uluslararası duruş sergilemektedir. Bu kapsamda, Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Andlaşma ve Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması gibi uluslararası anlaşmalara taraf olan ülkemizde, nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımına atfedilen öneme vurgu yapmak amacıyla Kanununda “barışçıl kullanım ilkesi” ve “nükleer güvence” konularına azami derecede önem gösterilmiş ve muhtelif hükümlerde bu kapsamda düzenlemelere yer verilmiştir.

Dünyada nükleer enerji alanında üçüncü kişilere karşı hukuki sorumluluk rejimleri, münferit ülke uygulamalarından başka esasen iki uluslararası sözleşme çerçevesinde şekillenmiştir: 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme (Paris Sözleşmesi) ve 21/5/1963 tarihli Nükleer Zararlar Hakkında Hukuki Sorumluluğa İlişkin Viyana Sözleşmesi. Paris ve Viyana Sözleşmeleri ile oluşturulan ortak sorumluluk rejimi yanında ayrıca olası bir kaza durumunda her iki sözleşmenin eş zamanlı olarak uygulanmasından kaynaklanacak ihtilafları ortadan kaldırmak ve bu sözleşmeler arasında bir köprü kurmak amacıyla, 21/9/1988 tarihinde Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol kabul edilmiş ve böylece söz konusu sözleşmelerle ortaya konulan hukuki sorumluluk rejimi coğrafi açıdan daha geniş bir alanda etkili kılınmıştır. Paris ve Viyana Sözleşmeleri temelde aynı ilkelere dayanmakta olup sözleşme tarafları arasında ortak bir sorumluluk rejimi oluşturmak amacıyla genel düzenlemeler öngörmekte; milli hukuklarında gerekli gördükleri tamamlayıcı düzenlemeleri yapmak açısından ise taraf devletleri serbest bırakmaktadır.

Ülkemiz, 1964 ve 1982 tarihli Ek Protokoller ile yenilenen Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme’ye (Paris Sözleşmesi’ne) ve Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol’e taraf bulunmaktadır. Paris Sözleşmesi, son olarak 12/2/2004 tarihinde kabul edilen ve aynı tarihte imzaya açılan Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmeyi Değiştiren Protokol (2004 Protokolü) ile önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır. Ülkemizin de dâhil olduğu on altı devlet tarafından imzalanan 2004 Protokolü 1/1/2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bahsi geçen protokol, ülkemiz için ise 4/1/2022 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Bu Kanunda yer alan “Nükleer Hadiselerden Kaynaklanan Nükleer Zararlar Hakkındaki Hukuki Sorumluluk” Bölümü ile nükleer santral işletenin, nükleer tesisinde ya da nükleer maddelerin taşınması esnasında meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan zararlardan kendisinin, personelinin ve tesisle ilgili teknoloji, mal ve hizmet sağlayanların herhangi bir kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın ve münhasıran sorumlu olacağı esası kabul edilmektedir. Bu kapsamda, uluslararası düzenlemeler ile uyumlu olarak söz konusu sorumluluğun istisnalarına yer verilmekte ve bu düzenlemelerin çizdiği çerçeve dâhilinde sorumluluk, miktar ve zaman açısından sınırlandırılmaktadır. İlaveten, olası bir kaza halinde işletenin malvarlığının tamamına yakınının yitirilmesi ve kaza neticesinde ortaya çıkan tazminat taleplerinin karşılanamaması gibi olumsuz durumların önüne geçmek adına sorumluluğun sigorta veya diğer mali güvenceler ile teminat altına alınması zorunluluğu öngörülmektedir. Kanun hükümleri kaleme alınırken, hâlihazırda taraf olduğumuz ve ülkemiz iç hukukunda bir kanun hükmünde olan Paris Sözleşmesi’nin kurduğu hukuki sorumluluk rejimindeki norm ve ilkelere bütünüyle sadık kalmış, Paris Sözleşmesi’nin iç hukukta düzenleme bakımından takdir yetkisi bıraktığı hususlarda ise kamu yararı gözetilmiştir.

Kanunda ayrıca ceza hükümleri ve idari yaptırımlar düzenlenmiştir. Ceza hükümleri ile nükleer maddelerin, barışçıl amaçlar dışında kullanılmak amacıyla kanun dışı yollarla elde edilmesini önlemeye yönelik olarak, nükleer maddelerin kullanımı, taşınması veya depolanması sırasında alınması gereken fiziksel korunma önlemlerinin esaslarını düzenleyen Ülkemizin tarafı olduğu Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Sözleşmesi hükümleri uyarınca alınması gereken tedbirlere yönelik iç hukukta düzenleme yapılmış; suçlar, uygun cezalarla müeyyide altına alınmıştır. Yine Ülkemizin tarafı olduğu Nükleer Terörizmin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme, yasadışı biçimde kasten ölüme veya vücutta ciddi yaralanmaya sebep olma veya mülkte ya da çevrede maddi hasara yol açma niyetiyle radyoaktif maddeye sahip olmayı, radyoaktif cihaz imal etmeyi ve böyle bir cihaza sahip olmayı suç olarak tanımlamakta ve taraf devletlere bu suçları ulusal hukuklarında cezai müeyyideye tabi suçlar olarak ihdas etme ve bu suçların ağır tabiatında olduklarını dikkate almak suretiyle uygun cezalarla cezalandırma yükümlülüğü getirdiğinden ceza hükümleri ile bu uluslararası sözleşmenin gereği yerine getirilmiştir. Kanunda ayrıca halkı, çalışanları, çevreyi ve gelecek nesilleri iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korumayı teminen idari yaptırımlar öngörülmüştür.

Kanunda, barışçıl kullanım ilkesi esas alınarak,

• Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken ilke ve esaslar,

• Tarafların sorumlulukları,

• Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluk,

• Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumlulukları,

belirlenmiştir.

Ayrıca bu Kanun ile 9/11/2007 tarihli ve 5710 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanunda yer verilmeyen hususlar ile birlikte anılan Kanun kapsamındaki düzenlemeler de dünyadaki diğer uygulamalar göz önüne alınarak revize edildiğinden 5710 sayılı Kanunun nükleer düzenlemeye ilişkin hükümleri ilga edilmiştir.

Ek olarak nükleer düzenleyici kuruma, görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak üzere, özel hukuk hükümlerine tabi anonim şirket niteliğinde bir şirket kurulmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile Kanunun amaç ve kapsamı belirlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrası ile nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleme, değerlendirme, yetkilendirme ve denetleme faaliyetleri ile yaptırımları uygulayabilme yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumlulukları ile nükleer zararlar hakkında hukuki sorumluluk rejiminin belirlenmesi Kanunun amacı olarak düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası ile Kanunun kapsamında yer alan hususlar belirlenmiştir.

Madde 2- Madde ile Kanunda geçen teknik kavramlar ile anlamları konusunda tereddüt oluşabilecek kavramlar tanımlanmıştır.

Tanımlanan teknik kavramların ulusal mevzuat ve Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile üye olunan uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından kullanılan terminoloji ile uyum sağlanmasına

dikkat edilmiştir. Ayrıca nükleer zararlara ilişkin hukuki sorumluluk hükümlerinin uygulanmasında bu maddede yer verilmeyen tanımlara ilişkin olarak Paris Sözleşmesinde yer alan tanımların esas alınması öngörülmektedir. Bununla beraber Kanunda yer almakla birlikte Kanunun beşinci bölümünün uygulanmasında Paris Sözleşmesinde farklılık arz eden nükleer madde ve nükleer tesis ifadeleri için Paris Sözleşmesinde yer alan tanımların geçerli olduğu düzenlenmiştir.

Madde 3- Madde ile bu Kanun kapsamında nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin yürütülecek faaliyetlere ilişkin genel ilkeler belirlenmiştir. Madde ile Nükleer Düzenleme Kurumunun düzenleyici ve denetleyici yapısı güçlendirilerek, güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından tam bir etkinlik sağlanması hedeflenmiştir. Madde ile düzenleyici kontrole ilişkin olarak güvenlik ve emniyetle ilgili ilkeler esas alınarak Kurum tarafından yönetmelikle muafiyet tanımlanabileceği ve bu muafiyetlerin sınır ve koşullarının yönetmelikle belirleneceği hususları düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında Avrupa Birliğine uyum süreci kapsamında Ülkemiz tarafından uygulanan Avrupa Birliği 2013/59/Euratom “İyonlaştırıcı Radyasyonun Neden Olduğu Tehlikelere Karşı Temel Korunma Standartları (Directive 2013/59/Euratom-Protection Against Ionising Radiation)” Direktifinin 5 inci maddesinde de belirtilen ilkeler (Gerekçelendirme ilkesi, Sınırlama ilkesi, Optimizasyon ilkesi) sayılmıştır. Belirtilen ilkeler uluslararası seviyede kabul görmüş radyasyondan korunmanın ana ilkeleridir.

Madde 4- Madde ile Kurum tarafından yürütülen yetkilendirme faaliyetleri düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrası, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin bildirim veya yetkilendirilme olmaksızın yürütülemeyeceği düzenlenmiştir.

Yetkilendirmeler, Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile üye olunan uluslararası kurum ve kuruluşlarla uyumlu olarak maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında lisans, izin ve yetki belgesi olarak düzenlenmiş, yetkilendirmeye ilişkin genel ilkeler belirlenmiştir.

Madde 5- Madde ile yetkilendirilen gerçek ve tüzel kişilerin sorumlulukları ve bu sorumlulukların nasıl sona ereceğine ilişkin hususlar belirlenmiştir. Yetkilendirilen kişinin sorumlulukları belirlenirken ülkemizin taraf olduğu Nükleer Güvenlik Sözleşmesi esas alınmıştır.

Madde 6- Madde ile yetkilendirme kalemleri arasında sayılmayan Kurumun onayına tabi olan hususlar belirlenmiştir.

Madde 7- Madde ile Kurum tarafından yürütülen denetim ve yerinde inceleme faaliyetleri ve Kurumun asli görevlerinden biri olan denetimin esasları ve kapsamı, sonuçları itibarıyla bağlayıcı olmayan denetim ve yerinde inceleme kapsamında teknik destek hizmeti alınabileceği düzenlenmiştir.

Ülkemizde yapıların imar işleri ve yapı denetimi 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ile 29/06/2001 tarih ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde düzenlenmiştir. Her iki Kanunda daha çok konut tipi yapıların belli bir asgari standarda göre projelendirilmesini, inşasını ve denetimini amaçlamaktadır. Ayrıca, bu mevzuat kurulacak yapıların fenni mesuliyet de dâhil olmak üzere sorumluluğunu yapı denetim kuruluşları ile diğer teknik kuruluş ve kişilere paylaştırmaktadır. Sorumluluğun bu şekilde dağılımı, taraf olduğumuz 14/09/1995’te TBMM tarafından kabul edilen Nükleer Güvenlik Sözleşmesi’nin “Lisans Sahibinin Sorumluluğu” başlıklı “*Her Akit Taraf bir nükleer tesisin güvenliği için asıl sorumluluğun ilgili lisans sahibine ait olmasını temin edecek ve her lisans sahibinin sorumluluklarını yerine getirmesini temin etmek için uygun tedbirleri alacaktır.*” hükmü ile çelişmektedir. Bahsedilen gerekçelerle maddenin yedinci fıkrası ile nükleer tesisler ile radyoaktif atık tesisleri İmar Kanunu ve Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümlerinden muaf tutulmuş, bu yapıların denetimi Kanun kapsamında özel olarak düzenlenmiştir.

Madde 8- Madde ile Kurum denetçilerinin ve Kurum tarafından denetime eşlik etmek veya yerinde inceleme yapmak üzere görevlendirilen veya hizmet alınan kişilerin yetki ve sorumlulukları belirlenmiş, güvenlik veya emniyetin tehlikeye düştüğü veya düşebileceği ve müdahalenin gecikmesinde sakınca bulunan hallerde alınacak tedbirler ifade edilmiştir. Denetim faaliyetleri sırasında denetlenenin direnmesi ile karşılaşılabilmesi ve bu durumun güvenlik ve emniyet açısından tehlike doğurabileceği ihtimallerine karşı kurum denetçilerinin kolluk kuvveti talebinde bulunabileceği hususunda düzenleme yapılmıştır.

Madde 9- Madde ile radyoaktif atıklar ve kullanılmış yakıtlara ilişkin genel ilkeler düzenlenmektedir. Kullanılmış yakıt ve radyoaktif atık yönetiminin bütün aşamalarında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyolojik tehlikelere karşı korunmasını teminen güvenlik ilkeleri esas alınarak uygun tedbirlerin alınması önem arz etmektedir. Bu sebeple madde kapsamında radyoaktif atık yönetimine ilişkin genel ilkeler belirlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrası ile ülkemiz egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet sırasında ortaya çıkmış olan radyoaktif atıkların ülkemize girişi yasaklanmış, ikinci fıkrası ile bu kuralın istisnalarına yer verilmiştir.

Madde ile radyoaktif atık yönetimi ile ilgili ulusal yönetim planı ile radyoaktif kirlilik halinde kurumlar arası işbirliği düzenlenmektedir.

Madde 10- Madde ile radyoaktif atık yönetimine ve işletmeden çıkarmaya ilişkin kurulacak özel hesaplar, bu hesaplara yapılacak katkı payı ödemelerinin nasıl belirleneceği, bu hesaplardan yapılacak katkı payı ödemelerinin neler olduğu, hesapların gelirleri ve işleyişine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Madde 11- Madde ile özel hesapları yönetmekle görevli Hesaplar Yönetim Kurulu teşkil edilmektedir.

Madde 12- Madde ile, işletenin hukuki sorumluluğu ile ilgili olarak ilkeler ve istisnalar düzenlenmektedir. Maddenin birinci fıkrasında, nükleer zararlar ile ilgili olarak öncelikle bu Kanun hükümlerinin, Kanunda hüküm bulunmayan hallerde ise Paris Sözleşmesi hükümlerinin uygulanacağı öngörülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, Paris Sözleşmesi'nin kapsamı ile uyumlu olarak, nükleer enerji üretimi haricinde kullanılan radyoizotoplardan ve çok düşük aktivitedeki ya da miktardaki nükleer maddelerden kaynaklanan nükleer zararlar Kanun kapsamı dışında bırakılmış olup bu tür nükleer zararın genel hukuki sorumluluk kapsamına tabi tutulmasının yeterli olacağı değerlendirilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Paris Sözleşmesi'ne uyumlu olarak işleten kavramının kapsamı çizilmektedir.

Maddenin dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarında, nükleer tesis işletenin kusursuz ve münhasır sorumluluğu ilkeleri ile sorumluluğun istisnaları ve Kanun ile Paris Sözleşmesi dışında herhangi bir sorumluluğunun olmadığı düzenlenmekte olup bu kapsamda işletenin kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın sorumlu olacağı ile işleten dışında herhangi bir kişinin sorumlu olmayacağı öngörülmektedir.

Maddenin dokuzuncu fıkrası ile Paris Sözleşmesinin nükleer tesisler tanımında belirtildiği üzere işletenin aynı yerde bulunan iki ya da daha fazla sayıdaki nükleer tesisinin birlikte tek bir nükleer tesis olarak muamele göreceği düzenlenmiştir.

Madde 13- Madde ile, uluslararası nükleer sorumluluk hukukunun temel prensiplerinden bir diğeri olan "işletenin sorumluluğunun parasal miktar bakımından sınırlandırılması" ilkesi düzenlenerek işletenin bir nükleer hadiseden doğan nükleer zararlar için hukuki sorumluluğunun kapsamı belirlenmiştir.

Madde 14- Madde ile, sigorta ya da başkaca bir teminat altına alınmadan nükleer risk taşıyan faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin önüne geçilmesi amacıyla, işletenin, Paris Sözleşmesi rejiminin bir diğer prensibi olan “zorunlu finansal güvence” ilkesi kapsamındaki işletenin yükümlülükleri düzenlenmiştir. Böylelikle, nükleer zarara neden olabilecek faaliyetler daha yürütülmeye başlamadan önce risklerin nükleer tesis işletenler tarafından parasal teminat altına alınması sağlanması hedeflenmiştir.

Bu bağlamda ayrıca, nükleer tesisi işletenin kamu kurum veya kuruluşu olması veya sermayesinin tamamının kamuya ait olması durumu düzenlenerek, kendi ülkesinde risk yaratan faaliyetlerin hem sorumlusunun hem de teminatının yine devlet olacağı düşüncesinden hareket edilmiş ve talep halinde sigorta veya teminat gösterme yükümlülüğünden muaf tutulma imkânı getirilmiştir.

Madde 15- Maddenin birinci fıkrasında, Türkiye Cumhuriyetinde kurulacak ve işletilecek nükleer tesisler ve bu nükleer tesislere ilişkin nükleer maddelerin taşınması faaliyetleri için yeterli sigorta veya teminatın bulunmaması yahut mevcut sigorta altyapısının miktar ve kapsam bakımından bu Kanun kapsamındaki sorumluluk miktarını teminat altına almada yetersiz kalması gibi olasılıklar dikkate alınarak, ülkemizdeki nükleer tesis ve taşıma faaliyetlerinin bu Kanunun şart koştuğu şekilde sigortalanabilmesi için bir nükleer sigorta havuzu kurulması düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında işletenin sigorta ya da teminat sağlamaya yönelik yükümlülüğünü nükleer sigorta havuzundan da karşılayabileceği düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında işletenin sigorta veya teminat yükümlülüğünü miktar bakımından tam olarak yerine getiremediği durumlarda eksik kalan sigorta veya teminat miktarının Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslara göre karşılanacağı düzenlenmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, bir nükleer hadise sonrasında bu Kanun kapsamındaki sigorta ya da teminat miktarının herhangi bir sebeple bulunmaması ya da Kanunda belirtilen miktarların tamamını karşılamaması durumunda eksik kalan miktarın Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslara karşılanacağı ve işletene rücu edileceği düzenlenmiştir.

Madde 16- Maddenin birinci fıkrası ile, bir nükleer hadise sonucu oluşacak nükleer zarara ilişkin tazminatın sadece şekli ve tutarı bakımından Türk Borçlar Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiş, ikinci fıkrasında ise sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası kapsamında zarar görene yapılan ödemelerin bu Kanun kapsamında alacağı tazminat miktarından düşüleceği hususu düzenlenerek Paris Sözleşmesi'nin 6/(h) maddesi ile tanınan yetki kullanılmıştır. Maddenin üçüncü fıkrasında, sosyal sigortalar, özel sigortalar ve genel sağlık sigortası mevzuatı kapsamındaki rücu hükümleri saklı tutulmuştur.

Madde 17- Madde ile, nükleer zarar gören kişilerin, zararlarının tazminini, sorumluluk sınırları içinde doğrudan işletenden talep edebilecekleri gibi sigortacıdan, nükleer sigorta havuzundan ve diğer teminat verenlerden de talep edileceği ile bu kişilere karşı doğrudan dava açabileceği düzenlenmektedir.

Madde 18- Madde ile, bir nükleer hadiseden doğan nükleer zararın ve tazminat miktarlarının belirlenmesi ve işletenin sorumlu olduğu toplam tutarın zarar görenler arasında adilane ve ivedi bir şekilde paylaşılması hususunda nükleer zararın tespiti ve tazminatın belirli bir öncelik sıralamasına göre paylaşılması ile ilgili sürecin belirlenmesi için bir “Nükleer Zarar Tespit Komisyonu” kurulması ve bu Komisyonun işleyişine ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Maddede ayrıca, sorumluluk miktarı sınırının aşıldığı kısım için Cumhurbaşkanınca uygun görülen acil ekonomik tedbirlerin alınması yetkisi verilmekte ve maddenin uygulanmasında hangi hususların yönetmelikle düzenleneceği belirlenmektedir.

Madde 19- Maddenin birinci fıkrasında, işletenin, sigortacı, diğer teminat verenler ve Devletin yaptıkları ödemeler için nükleer zarara kasıtlı olarak sebep olan gerçek kişiye karşı rücu hakkına sahip olduğu, ikinci fıkrasında işletenin bir sözleşmeden doğan rücu hakkının koşul ve kapsamı, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarda ise sorumluluğa ilişkin tazminat talepleri ile ilgili zamanaşımı süreleri düzenlenmektedir.

Madde 20- Maddenin birinci fıkrasında, Paris Sözleşmesi kapsamındaki bir diğer önemli ilke olan “münhasır yargılama yetkisi” ilkesi doğrultusunda hangi hallerde Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olduğu, ikinci fıkrasında ise birinci fıkra uyarınca Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olduğu hallerde Ankara mahkemelerinin kesin yetkili mahkeme olacağı düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 76 ncı maddesinde yer alan geçici ödeme hükümlerine, Nükleer Zarar Tespit Komisyonunun kurulmaması hali ve bu Kanun kapsamında belirlenen sorumluluk sınırını aşmama şartları eklenmektedir. Bu şartlar oluşmaksızın mahkeme tarafından geçici ödemeye hükmedildiğinde bu durumun Kanunun öngördüğü tazmin sistemini işlemez hale getireceği görülmektedir. Böylelikle mahkemeye, şartlar oluştuğu takdirde zarar gören üçüncü kişinin iddiasının haklılığını gösteren inandırıcı kanıtlar sunması ve ekonomik durumunun da gerektirdiği hallerde istem üzerine davalının yani nükleer tesisi işletenin zarar görene geçici ödeme yapmasına karar verebilme yetkisi tanınmaktadır.

Madde 21- Maddenin birinci fıkrası ile Nükleer Düzenleme Kurumuna verilebilecek yükümlülüklerle ilişkin düzenleme yapılarak, Kurumun mal ve varlıklarının Devlet malı statüsünde olduğu düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası ile Kurumun gelirlerinin giderlerini karşılamaması durumunda yapılacaklar belirlenerek, Kurumun işlem ve hizmetlerine ilişkin hususların yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrası ile Kurumun Kurul kararı ile yıllara sâri yüklenmelere ait sözleşme yapabileceği, bununla birlikte bu sözleşmelerin süresinin azami beş yıla sınırlı olacağı düzenlenmiştir.

Madde 22- Maddenin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile Kurumda görev yapacak personelin istihdam biçimleri ve özlük haklarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Maddenin beşinci fıkrasında Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin özlük haklarına ve tabi oldukları mevzuata ilişkin birtakım hususlar düzenlenmiştir.

Maddenin altıncı fıkrasında Kurul Başkan ve üyelerinin 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun hükümlerine tabi olduğu düzenlenmiştir.

Maddenin yedinci fıkrası ile Kurul üyelerinin göreve başlama usulü belirlenmiştir.

Maddenin sekizinci fıkrası ile Kurul üyeleri ve Kurum personelinin görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalar için izin verme yetkisi ve soruşturmaların takibi için Kurumun görevlendireceği avukat ile bu avukata ödenecek ücretin nasıl belirleneceği düzenlenmiştir.

Madde 23- Madde ile Nükleer Düzenleme Kurumun görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak için kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir anonim şirket kurulması amaçlanmıştır.

NÜTED A.Ş.’nin özel hukuk tüzel kişisi olması ve yürüteceği faaliyetlerin niteliği gereği şirkette istihdam edileceklerin iş akdi ile çalıştırılacağı düzenlenmekle beraber faaliyetleri kapsamında

gerektiğinde ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarından alanında uzman ve yetkin personeli de geçici görevlendirme suretiyle istihdam etme imkânı oluşturulmuştur. Bunun yanında yine yapacağı işin niteliği gereği şirketin bazı düzenlemelerden muaf tutulması sağlanmaktadır.

Maddenin son fıkrasıyla şirketin yürüteceği birtakım hizmetlere ve yürütebileceği birtakım faaliyetlere ilişkin düzenlemeleri yapmaya ilişkin yetki Cumhurbaşkanına bırakılmıştır.

Madde 24- Madde ile nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin ceza hükümleri düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasında ülkemizin taraf olduğu Nükleer Terörizmin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Nükleer Maddelerin ve Nükleer Tesislerin Fiziksel Korunması Sözleşmesi kapsamında; ulusal mevzuatta suç olarak düzenlenmesi gereken fiiller ile Kurum tarafından yetkilendirilen faaliyetlerin yetkisiz olarak yürütülmesi durumları suç olarak düzenlenmiştir. İlaveten suçların örgüt şeklinde işlenmesi gibi durumlar suçun ağırlaştırıcı unsuru olarak düzenlenmiştir.

Madde 25- Madde ile nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin idari yaptırımlar düzenlenmiştir. Kurum tarafından uygulanacak yetkilendirmenin iptali, kısıtlanması, askıya alınması ve idari para cezaları idari yaptırım olarak düzenlenmiştir.

İdari para cezalarının belirlenmesinde dereceli yaklaşım esas alınmış ve alt ve üst sınır gösterilmek suretiyle belirlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde düzenlenen “mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edilmesi” düzenlemesinde yer alan mevzuat hükümleri, yetki koşulları ve Kurum talimatları, nükleer güç santrallerinden dış muayenehanelerinde kullanılmak üzere Kurumdan yetki alınan dış röntgeni cihazlarına kadar farklı sektörlerde, farklı büyüklüklerde ve farklı alanlarda etkisi birbirinden çok farklı pek çok hususu kapsamakta olup, her bir faaliyet alanına ilişkin düzenleyici kontrolün sağlanması amacıyla pek çok farklı mevzuat, yetki koşulu belirlenebilmekte veya düzenleyici kararlar alınabildiğinden, her bir alanda ayrı ayrı belirlenen kurallara aykırılık halinde verilebilecek idari yaptırımların türü, süresi ve miktarı çerçeve bir hüküm halinde düzenlenmiş, hükmün içeriğinin ikincil düzenlemelerle doldurulması amaçlanmıştır.

Nükleer enerji alanında hukuki sorumluluk kapsamında ise maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında idari yaptırımlar nisbi usulde ayrıca düzenlenmiş “zorunlu finansal güvence” yükümlülüğünün ihlal edilmesinin önüne geçmek amacıyla, bu yükümlülüğün ihlali halinde nisbi idari para cezası öngörülmüş, bu ihlallerin tespiti halinde yaptırım uygulanmasına ilişkin işleyiş düzenleme altına alınmıştır.

Maddenin onuncu fıkrası ile radyoaktif maddelerin güvenlik ve emniyetinin sağlanamadığının ve bu durumun halkın, çalışanların, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasını tehdit edebileceğinin Kurum tarafından değerlendirilmesi hâlinde alınabilecek tedbirler ve bu tedbir masraflarının nasıl karşılanacağına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 26- Maddenin birinci fıkrasında ülkemizin taraf olduğu nükleer santrallerin kurulmasına ve işletilmesine ilişkin uluslararası anlaşmalarda yer alan özel hükümlerin saklı kalacağı düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası ile Harp Araç ve Gereçleri ile Silâh, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Kanun hükümlerinin bu Kanun hükümlerinin uygulanmasında saklı olacağı belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile nükleer enerji ve radyasyonun kullanımını içeren faaliyetlerin düzenleyici kontrolünün, kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından yürütülmesi sebebiyle bu konulara ilişkin mevzuatta kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna yapılan atıfların Kuruma yapılmış sayılacağı düzenlenmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrası ile mevzuatta mülga 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye yapılan atıfların bu Kanuna yapılmış sayılacağı düzenlenmiştir.

Madde 27- Maddenin birinci fıkrası ile Nükleer Düzenleme Kurumundaki Başkan Yardımcılıkları ile Daire Başkanlıkları istisnai memurluklar haline getirilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası ile Nükleer Düzenleme Kurumunun düzenleme ve denetlemeye ilişkin mal, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, nükleer santral projeleri kapsamında saha ve fizibilite çalışmaları ile ilgili etüt, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun yürüttüğü ve desteklediği araştırma ve geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile bu projelerle doğrudan bağlantılı olan ve projenin yürütülmesi için zorunluluk arz eden yapım işleri ile Hesaplar Yönetim Kurulunun radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabı ile ilgili danışmanlık hizmet alımları, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamından çıkarılmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrası ile 2690 sayılı Kanuna Ek Madde 9 eklenmiş, bu madde ile Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu nükleer güç santrallerin kurulması ve işletilmesi projelerine dair işbirliğine ilişkin uluslararası anlaşmaların uygulanmasındaki yetkili kurum görevi çerçevesinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı personelinden, bu anlaşmalarda öngörülen projelerin uygulanma sürecinin takibi, gözetimi ve koordinasyonu için görevlendirilenlerin harcırahlarına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

5710 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanunun kapsadığı konular düzenlenmiş ve dünyadaki uygulamalar çerçevesinde revize edilmiştir. Bu sebeple maddenin üçüncü fıkrası ile 5710 sayılı Kanunun nükleer düzenlemeye ilişkin hükümleri ilga edilmiştir.

702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Anayasa Mahkemesinin 30.12.2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı kararı ile iptal edilmiş ve bu kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra, 09.03.2022 tarihinde, yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır. 09.03.2022 tarihi öncesi bu Kanunun yürürlüğe girmesi planlandığından 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ilga edilmiştir.

Geçici Madde 1- Maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları ile bu Kanunun yürürlüğe girmesi ile oluşabilecek hukuki boşluğun engellenmesi için geçiş hükümleri düzenlenmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrası ile radyoaktif atık yönetimi özel hesabının giderlerini karşılayacak düzeyde gelir elde edeceği süreye kadar yapılacak mali kaynak aktarımına ve bunun geri ödenmesine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Maddenin beşinci fıkrası ile ilk nükleer santralin tüm ünitelerinin işletmeye alındığı tarihe kadar, Kurumun gelirlerinin giderlerinden fazla olması durumunda farkın, bir sonraki yıl bütçesine aktarılacağı düzenlenmiştir.

Maddenin altıncı ve yedinci fıkraları ile teknik destek hizmetlerini sunmak üzere kurulmuş olan NÜTED A.Ş.'nin iş ve işlemlerine kesintisiz olarak devam edebilmesi için geçiş hükümleri öngörülmüştür.

Maddenin sekizinci fıkrasında 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlükte olduğu dönemde Kurum adına ve hesabına 1416 sayılı Kanun kapsamında yurt dışına gönderilmeye hak kazanmış olan kişiler ile yurt dışına gönderilmiş olup eğitimlerine devam etmekte olanlardan, gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler Nükleer Düzenleme Uzman Yardımcısı kadrolarına, doktora öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler ise Nükleer Düzenleme Uzmanı kadrolarına atanacağı düzenlenmiştir.

Maddenin dokuzuncu fıkrası ile Kanunun yayımı tarihinden önce gümrüklü sahalarda bekletilen radyoaktif madde içeren eşya hakkında bir defaya mahsus 9 uncu maddenin dördüncü fıkrasının (f) bendi hükmünün uygulanacağına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 28- Yürürlük maddesidir.

Madde 29- Yürütme maddesidir.

Çevre Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Çevre Komisyonu

28/02/2022

Esas No: 2/4222

Karar No: 6

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çorum Milletvekili Oğuzhan KAYA ve 87 Milletvekili tarafından hazırlanarak 24/02/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, tali komisyon olarak ise Komisyonumuzla birlikte Adalet Komisyonuna ve Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen 2/4222 esas numaralı “Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi”, Komisyonumuzun 28/02/2022 tarihinde gerçekleştirdiği toplantıda görüşülmüştür. 2/4222 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Çorum Milletvekili Oğuzhan KAYA, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Bakan Yardımcısı Alparslan BAYRAKTAR ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı yetkilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuz aldığı karar gereği Teklifin geneli ile birlikte bütün maddelerinin görüşülmesini kararlaştırmıştır.

Teklif ile;

- Nükleer enerji ve nükleer maddelerle ilgili herhangi bir faaliyeti yürütecek gerçek veya tüzel kişilerin, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu nükleer güvence ile ilgili uluslararası anlaşma ve sözleşmelere uymakla yükümlü olması,

- Halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalma riskini içeren faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için zorunlu olan ilkelerin belirlenmesi,

- Kanun Teklifi kapsamındaki faaliyetlerin Nükleer Düzenleme Kurumuna bildirimde bulunulmaksızın veya Kurumdan yetki alınmaksızın yürütülememesi, söz konusu faaliyetleri yürütmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler Kuruma başvuruda bulunmakla yükümlü olması,

- Nükleer tesis, radyasyon tesisi, radyoaktif atık tesisi işletmek ve radyasyon uygulamalarının yürütmek için Nükleer Düzenleme Kurumundan lisans alınmasının zorunlu olması,

- Lisans alabilmek için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı veya Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına göre kurulmuş tüzel kişiliği haiz olunmasının şart olması,

-Nükleer Düzenleme Kurumu tarafından verilen lisans, izin ve yetki belgesinin devrinin mümkün olmaması,

- Yetkilendirilen kişilerin sorumluluklarının belirlenmesi,

Kanun Teklifi kapsamındaki faaliyetler ile yetkilendirilen kişilerin Nükleer Düzenleme Kurumunun denetimine tabi olması,

- Radyoaktif atıkların çevreye salınmasının veya bırakılmasının yasaklanması,

- Kanun Teklifi kapsamına girmeyen bir faaliyet sonucunda radyoaktif kirliliğe maruz kalmış alanların çevresel iyileştirilmesine ilişkin iş ve işlemlerin, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Nükleer Düzenleme Kurumu ile iş birliği içinde yürütülmesi,

- Nükleer zararın Teklifin 13'üncü maddesinde belirtilen sorumluluk miktarı sınırlarını aşmasının beklendiği durumlarda nükleer hadisenin meydana geldiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde, Cumhurbaşkanınca, nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararların tazmini için nükleer zarar görenler tarafından yapılan başvuruları değerlendirmek ve başvurular hakkında karar vermek üzere Nükleer Zarar Tespit Komisyonu kurulması,

- Nükleer Zarar Tespit Komisyonunun giderlerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinden karşılanması,

- Nükleer Zarar Tespit Komisyonunun 7 üyeden oluşması ve üyelerinin kamu görevlileri arasından Cumhurbaşkanınca tarafından belirlenmesi,

öngörülmektedir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan konuşmalarda ilk imza sahibi Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya tarafından,

- Ülkemizde nükleer enerji çalışmalarının 1956 yılında Başbakanlığa bağlı olarak "Atom Enerjisi Komisyonu" kurulması ile başladığı, Komisyonun 1982 yılında "Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK)" adı altında kamu tüzel kişiliğini haiz olmak üzere yeniden yapılandırıldığı,

- Nükleer enerji alanında düzenleyici ve denetleyici işlevleri yanı sıra icrai işlevleri de bulunan TAEK'in düzenleyici ve denetleyici işlevleri yerine getirmek üzere 702 sayılı KHK ile "Nükleer Düzenleme Kurumu" oluşturulduğu,

- Teklif ile 702 sayılı KHK'nın Anayasa Mahkemesince iptali nedeniyle ortaya çıkan hukuki boşluğun giderilmesi amaçlandığı,

- Nükleer enerji santrallerinin hukuki altyapısının ülkemizin taraf olduğu uluslararası anlaşmaları gözeterek bir yaklaşımla hazırlandığı ve bir devlet politikası olarak değerlendirildiği,

- Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin 2010 yılında Rusya Federasyonu ile imzalanan anlaşma kapsamında 2013 yılında inşasına başlandığı ve inşa çalışmalarının hâlihazırda devam ettiği, Santralin ilk ünitesinin 2023 yılında, diğer ünitelerin ise birer yıl arayla faaliyete geçmesinin planlandığı,

- Akkuyu Nükleer Enerji Santrali'nin ülkemizin elektrik enerjisi ihtiyacının %10'unu karşılayacağı,

- Yeni nükleer enerji santrallerinin kurulması planlandığı,

- Nükleer enerji alanındaki çalışmalar yoluyla ülkemizin enerji ihtiyacının karşılanması ve enerji arz güvenliğinin teminat altına alınması amaçlandığı,

- Ülkemiz için nükleer enerjinin bir tercih değil, arz güvenliğinin sağlanabilmesine yönelik bir zaruret olduğu,

- Teklif ile Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumlulukları, nükleer enerji ile ilgili yükümlülükler ve radyoaktif atıklar ve işletmeden çıkarma süreçlerinin düzenlendiği,

- Teklif ile nükleer emniyet ve güvenliğin temini hedeflendiği,

- Nükleer faaliyeti yürütenlerin asıl sorumlu olması ilkesi esas alındığı,

- Nükleer Düzenleme Kurumundan izin alınmadan nükleer alanda faaliyet sürdürülememesi öngörüldüğü,

- Ülke dışındaki faaliyetler nedeniyle ortaya çıkan atıkların ülke içerisine sokulmasının yasaklandığı,

- Radyoaktif atıkların bertarafı konusunda Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun (TENMAK) yetkilendirildiği,

- Paris Sözleşmesi'nin öngördüğü ilkelere uygun olarak Teklifin hazırlandığı ve Teklifte düzenlenmeyen hususlarda Paris Sözleşmesine atıflar yapıldığı,

- Teklif ile nükleer faaliyetlerden kaynaklanabilecek zararların tazmini için nükleer sigorta hesabı oluşturulduğu,

- Yargılama yetkisi ile ilgili yapılan düzenleme kapsamında Ankara mahkemelerinin yetkili kılındığı,

- Nükleer Düzenleme Kurumunun görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı teknik destek hizmetlerini sağlamak üzere NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi kurulduğu,

- Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin adli ve idari yaptırımların düzenlendiği, ifade edilmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Nükleer güç santrallerinin ülkemizin karbon nötr hale getirilmesini sağlamayacağı,

- Paris Anlaşması sonrası iklim politikalarının diğer alanlara yönelik politikaları belirlediği ve nükleer enerji politikalarının da bu doğrultuda belirlenmesi gerektiği,

- Ülkemizin elektrik kurulu gücünün yaklaşık %54'ünün yenilenebilir enerji kaynağından olduğu ve temiz enerjide çok önemli bir ivme yakalandığı,

- Fukuşima nükleer güç santrali kazasının riskin boyutlarını ortaya koyduğu,

- Nükleer güç santrali kazası sonrası ortaya çıkan zararların tazmininin mümkün olmadığı, nükleer güç santral faaliyetlerinin içerisinde çok ciddi riskler barındırdığı,

- Çevresel etkileri nedeniyle nükleer güç santrallerine ve bu enerji türünün temiz ve ucuz enerji olarak tanımlanmasına karşı olduklarını,

- Çernobil Nükleer Santral Kazasından gerekli derslerin çıkarılması gerektiği,

- Akkuyu Nükleer Güç Santrali yapım modelinin uygun bir model olmadığı,

- Akkuyu Nükleer Güç Santralinin turistik ve deprem bölgesinde yer alması hususları göz ardı edilerek inşa edildiği,

- Türkiye'nin enerji alanında Rusya Federasyonu'na aşırı bağımlı olduğu,

- Kanun teklifinde nükleer güç santrali faaliyetlerinin bünyesinde barındırdığı risklerin önlenmesine yönelik düzenlemelere yeterince yer verilmediği,

- Nükleer kazaların ekolojik riskler barındırdığı,

- Nükleer faaliyetlerinin en sorunlu alanını kaza ve atık riskinin oluşturduğu,

- Enerji elde edilen kaynak çeşitliliği sağlamak adına çok önemli yatırımlar yapıldığını,
- Nükleer enerji faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla öne sürülen enerji arz güvenliği ve yenilenebilir enerji gibi argümanların gerçeği yansıtmadığı, nükleer enerji santrallerinin binlerce yıl varlığını koruyacak radyoaktif atıkları ortaya çıktığı,
- Ülkemizin yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerjisi potansiyelinin çok yüksek olduğu, enerji arz güvenliği konusunda yenilenebilir enerji potansiyelinin daha etkin kullanılması gerektiği,
- Fosil yakıtlara dayalı elektrik enerjisi üretiminin azaltılması gerektiği,
- Emisyon oranlarının azaltılmasına yönelik elektrikli otomobillerin özendirilmesi ve toplu ulaşımında demir yollarının payının artırılması gerektiği,
- Yenilenebilir enerji kaynakları arasında olan güneş ve rüzgar santrallerinin istihdam potansiyelinin çok yüksek olduğu,

- Nükleer enerji santrallerinin ülkemizin enerji ihtiyacının karşılanması konusunda uygun bir çözüm olmadığı ve buna yönelik projelerin iptal edilmesi gerektiği, ifade edilmiştir.

Yürütmeyi temsilen komisyon toplantısına katılan ve kanun teklifine ilişkin görüşleri alınan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Bakan Yardımcısı Alparslan BAYRAKTAR tarafından yapılan açıklamada,

- Nükleer enerjinin ülkemizin enerji çeşitliliği içerisinde yer alması hedeflendiği,
- Anayasa Mahkemesinin 702 sayılı KHK'nın iptali kararı neticesinde nükleer enerji alanında düzenleyici ve denetleyici yetkileri haiz bir bağımsız idari otoriteye ihtiyaç duyulduğu, Nükleer Düzenleme Kurumu Başkanı Zafer DEMİRCAN tarafından yapılan açıklamada,
- Teklif ile nükleer enerji faaliyetlerden kaynaklanabilecek zararların tazmini, düzenleyici altyapının oluşturulması ve radyoaktif atıklara ilişkin rejimin belirlenmesi şeklinde üç önemli işlevin karşılanması amaçlandığı,
- Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sonrası ortaya çıkan hukuki boşluğun giderilmesi hedeflendiği,
- Nükleer enerji alanına ilişkin düzenleyici ve hukuki çerçeve oluşturulmak suretiyle bu alana yönelik bağımsız düzenleyici kurum ihtiyacının karşılanması öngörüldüğü,
- Tarafların yetki, yükümlülük ve sorumluluklarının belirlendiği,
- Teklifin Paris Sözleşmesi ile diğer ilgili uluslararası anlaşmalara uyumlu olarak hazırlandığı,
- Düzenleyici kontrol mekanizması çerçevesinde nükleer enerji alanına ilişkin düzenleme, yetkilendirme, değerlendirme, denetim ve yaptırım süreçlerinin düzenlenmesi öngörüldüğü,
- Nükleer enerjiye ilişkin işlemlerin, nükleer tesislerin yetkilendirilmesi, nükleer ekipman imalatçılarının yetkilendirilmesi, yapı denetimi ve diğer hususları kapsadığı,
- Nükleer Düzenleme Kurumuna nükleer güvenliğe ve radyasyon güvenliğine ilişkin olarak denetim ve yerinde inceleme yetkisi tanındığı, ifade edilmiştir.

Teklifin tüm maddeleri aynen benimsenmiştir. Bu kapsamda, raporumuz, esas komisyon olan Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Üye
<i>Muhammet Balta</i>	<i>Muhammet Müfit Aydın</i>	<i>Hacı Turan</i>
Trabzon	Bursa	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>Husret Dinç</i>	<i>Abdullah Ağralı</i>	<i>Yusuf Ziya Yılmaz</i>
Hakkâri	Konya	Samsun
Üye	Üye	Üye
<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Ahmet Akay</i>	<i>Aydın Özer</i>
Sivas	Şanlıurfa	Antalya
		(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Ednan Arslan</i>	<i>Murat Bakan</i>	<i>Barış Karadeniz</i>
İzmir	İzmir	Sinop
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Murat Çepni</i>	<i>Muazzez Orhan Işık</i>	<i>Ayşe Sibel Ersoy</i>
İzmir	Van	Adana
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	
	Üye	
	<i>Zeki Hakan Sıdalı</i>	
	Mersin	
	(Son oylamada bulunamadı)	

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4222) esas numaralı Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi'ne ilişkin muhalefet şerhimizi bilgilerinize sunarız.

Barışçıl amaçlı nükleer enerjinin kullanımı için güvenlik ve emniyetin sağlanması, nükleer faaliyetlerinin zararlarından korunmak için “yetkilendirilmiş kişi” olarak tanımlanan şirketlerin temel sorumlulukları, tazminat yükümlülükleri, sigorta yaptırma zorunluluklarını içeren 29 maddeden oluşan kanun teklifi Temmuz 2018’de çıkarılan ve 2020 sonunda AYM’nin iptal ettiği 702 sayılı KHK’nın iskeleti üzerine kurulmuştur. Söz konusu KHK, referandum sonrasındaki geçiş yasaları için alınan yetki kanununun kapsamı aşılarak kurulan Nükleer Düzenleme Kurumu’nun (NDK) Anayasa’ya aykırı bulunması sonucunda 30 Aralık 2020’de iptal edilmiş, iptal kararı ise 9 Mart 2021 tarihinde Resmi Gazete ’de yayımlanmış ve yürürlüğü 1 yıl ertelenmiştir.

Nükleer enerji alanında düzenleyici çerçevenin iki temel bileşeni bulunmaktadır. Bunlardan birincisi uluslararası anlaşmalar ile uluslararası kuruluşların oluşturduğu normlar, standartlar, kurallar ve öneriler ikincisi ise; ilgili ülke özelinde oluşturulan düzenleyici otoritenin ve çerçevenin unsurlarının oluşturulmasıdır. Nükleer enerjide “güvenlik” hayati önem taşımaktadır. Düzenleyici otoritenin bağımsızlığı, saydamlığı ve teknik kapasitesi gibi unsurlar önemlidir. Bunun nedeni, dünyada örnekleri görüldüğü ve acı biçimde tecrübe edildiği üzere santral işletmecisi ve enerjiden sorumlu bakanlığın önceliklerinin ve güvenliğe yönelik ilkelerinin her zaman uyumlu olmaması ve hatta birçok durumda çıkarların birbiriyle çatışabilme ihtimalidir. Düzenleyici ve denetleyici çerçevenin zayıf olması veya çatışan çıkarlar kaza ihtimalini de artırmaktadır. Nükleer enerji alanında yaşanan kazaların ise toplumsal ve çevresel maliyeti ise çok yüksektir hatta telafi edilemez boyutlardadır. Bu konuda Fukushima nükleer kazasından elde edilen dersler oldukça çarpıcıdır. Japonya parlamentosu tarafından hazırlanan soruşturma raporunda:

“TEPCO Fukushima nükleer güç santrali kazası hükümet, düzenleyiciler ve TEPCO arasındaki danışıklıktan, ve bu tarafların yönetim eksikliğinden ortaya çıkmıştır. Onlar fiili olarak ülkenin nükleer kazalardan korunma hakkına ihanet etmişlerdir. Bu yüzden kazanın “insan eseri” olduğu sonucuna varıyoruz. Kökteki nedenlerin, herhangi bir kişinin kabiliyeti ile ilgili olmadığına, yanlış kararların alınmasını ve yanlış fiillerin yapılmasını özendiren örgütsel ve düzenleyici sistemlerde yattığına inanıyoruz” ifadeleri yer almıştır.

Nükleer Düzenleme Kurumu diğer ülkelerde, ülkenin en önemli ve saygın kurumu durumundadır, bunun nedeni özerkliğin ve şeffaflığın sağlanarak risklerin bertaraf edilmesinin sağlanma amacıdır. Düzenleyici otoritenin Cumhurbaşkanlığı etkisinden uzak olması bağımsızlık ve saydamlık gibi konular için oldukça önemlidir. Teklif ise bu noktada dünyada kabul görmüş temel prensiplerin aksi yönünde kurgulanmıştır.

Söz konusu kanun teklifinin **1. Maddesinde**, Nükleer Düzenleme Kurumunun kuruluş, görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları vb. düzenlenmelerine yer verilmediği görülmektedir. AYM'nin iptal ettiği 702 s. KHK'nın ilk maddesinde "teşkilat", "görev", "personelin özlük hakları", "muafiyetlere ilişkin usul ve esaslar" yer almışken, getirilen teklifte bu alanlar çıkarılmıştır. Bu durum, Nükleer Düzenleme Kurumu'nun kuruluş, göre, yetki ve çalışma usul ve esaslarının, bu teklif kanunlaşmış yürürlüğe girdiğinde ya da buna yakın bir zamanda çıkarılacak bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleneceğini göstermektedir. Oysa, yasama organı, bu alanı yeni bir kanunla düzenlerken, bu alanı düzenleyecek ve denetleyecek kurumu da kurabilirdi. Bu daha bütüncül bir düzenleme yapılmasını elverişli hale getirdi. CBK ile siyasi otoriteden bağımsız karar alabilecek, düzenleme ve denetleme yapabilecek bağımsız bir kurum kurmanın zorlukları ortadadır. Ayrıca, bu tür bir kurumun Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kurulup kurulamayacağı konusu tartışmalıdır. Nükleer enerjiye ilişkin faaliyetlerin, bağımsız bir düzenleyici ve denetleyici kurum tarafından düzenlenip denetlenmesi ulusal ve uluslararası güvenilirlik açısından elzemdir. Bağımsız idari otorite olarak düzenleyici ve denetleyici kurumların, özel bir kanunla kurulması onu yürütmeden bağımsız kılabilirdi.

Anayasa'nın 106'ncı maddesinin 11'inci fıkrası "Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir" demek suretiyle, ancak bakanlıklara ilişkin düzenlemenin kararnameyle yapılabileceğini öngörmüştür.

Anayasa'nın 123'üncü maddesinin birinci fıkrasında "**İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir**" hükmünü içermekte, üçüncü fıkrası ise "**Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur**" demektedir. Dolayısıyla Nükleer Düzenleme Kurumunun kanunla düzenlenmesinin önünde hiçbir engel bulunmamaktadır, aksine Cumhurbaşkanı kararıyla kurulup kurulamayacağı konusu tartışmalıdır. Dolayısıyla, Nükleer Düzenleme Kurumunun, teşkilat, görev, yetki , sorumluluk ve personeline ilişkin düzenlemelerin açıkça bu kanunda yazılıp, Cumhurbaşkanı kararnamesine bırakılmaması gerekirdi.

Teklifin 3 üncü maddesi, AYM tarafından iptal edilen 702 s. KHK'nın 3 üncü maddesinin içeriğiyle büyük ölçüde aynıdır. Nükleer Düzenleme Kurumunun (NDK) piyasadaki kontrol görevi açıklanarak, nükleer ve iyonlaştırıcı faaliyette bulunacak gerçek/tüzel kişilerin uyacağı kurallar ve ilkeler belirtilmektedir. Radyasyon riski içeren faaliyetin bireysel/toplumsal fayda sağlaması, maruz kalınacak radyasyon dozunun en düşük düzeyde tutulması, bu radyasyon dozunun NDK'nın belirlediği sınırı aşmaması ilkeleri esas alınmaya devam edileceği ifade edilmiştir. Mevcut KHK'da, maruz kalınacak radyasyon dozunun "çevresel, ekonomik, sosyal faktörler de dikkate alınarak" mümkün olan düşük düzeyde tutulması ilkesi benimsenirken, yeni teklifte bu faktör ibareleri çıkarılmıştır.

Teklifin 13 üncü maddesinde belirtilen nükleer tesislerin etkisiyle veya nükleer maddelerin taşınması sırasında yol açılan zararlar için öngörölmüş üst limitlerden (70 ila 700 milyon Avro arasında değişen) daha fazla bir zarar oluşmuşsa, Cumhurbaşkanı'nın en geç 2 ay içinde zarar tespiti için bir komisyon kurması amaçlanmıştır. Zararın, Maliye Bakanlığı tarafından işletmeci firmadan veya sigortacısından veya teminatından tahsil edilmesi ve ödenecek tutarlarda can kaybı veya sağlığa verilen zararlar öncelikli sayılacağı ifade edilmiştir. Radyasyon; genetik zararlar, yaşam süresinin kısalması ve sağlık problemleri nedeniyle doğrudan yaşamsal bir tehdit iken; asit yağmuru, ozon tabakasının delinmesi gibi çevreye verdiği zararlar nedeniyle aynı zamanda ekolojik bir tehdittir. Nükleer kazalardan kaynaklanan riskin, doğası gereği çok büyük olması, kapsama alanının genişliği ve zararın uzun süre sonra ortaya çıkabilmesi nedenleriyle de başka tür bir tehditle karşılaştırılmayacak kadar da ciddidir. Çernobil Faciasında yaklaşık 400 milyon Alman Markı civarında zarara uğrayan, Almanya örneğinde, Paris Konvansiyonu ile belirlenen 15

milyon SDR’yi aştığı örneğinden hareketle, ortaya konan parasal sorumluluk tavanının çok ötesinde zararlara yol açabilmektedir.¹

Teklifin, **15 inci maddesinin 3. fıkrasında** “*işletenin sigorta ya da teminat bulamaması veya işleten tarafından sunulan sigorta ya da teminatın 13 üncü maddede belirlenen miktarlardan az olması durumunda eksik kalan miktar Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esalara göre karşılanır*” ve 4. fıkrasında “*bir nükleer hadise sonrasında mevcut sigorta ya da teminatın 13 üncü maddede belirlenen miktarları karşılamaması durumunda eksik kalan miktar Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslarla karşılanacak ve işletene rücu edilir*” hükümlerinde Cumhurbaşkanına verilen yetki muğlak ve öngörülebilir değildir.

Yine Teklifin **18 inci maddesi, Nükleer Zarar Tespit Komisyonu** hakkında Cumhurbaşkanına aşırı yetki tanımaktadır. 18. maddenin dördüncü fıkrası, tazminat miktarının kanunda öngörülen sınırlarının aşıldığı kısımlar için ödemelerin nasıl yapılacağı, paranın nasıl bulunacağı konusunda “*Cumhurbaşkanının uygun göreceği tedbirleri alması*” öngörmektedir.

Nükleer enerji alanına girmek son derece karmaşık bir süreçtir. Nükleer enerji üretimi öngörülen/ öngörülemeyen ve telafisi mümkün olmayan birçok mali ve güvenlik riskleri içermektedir. Nükleer enerjiye yönelik kaygıların nedeni ise nükleer santral faaliyetlerinin toplum ve çevre açısından yarattığı potansiyel ve geri dönüşü imkânsız tehlikedir. Olası kaza durumunda sadece santral işletmesinin sorumluluk sınırı her ne olursa olsun, toplumun ve çevrenin göreceği zararı karşılaması mümkün değildir. Muhtemel hasarın boyutu dikkate alındığında söz konusu güvenlik sorunu piyasa mekanizmasının başka sektörlerde yönetilebileceği bir durumun ve çözebileceği sorunun çok ötesinde bir anlam taşımaktadır.

Nükleer güvenlik konusunda uluslararası standart oluşturan en önemli kuruluş olan Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA), Nükleer Enerji için Ulusal Altyapı’nın Geliştirilmesine Yönelik Kilonometre Taşları” başlıklı çalışma nükleer enerji santrali kurmayı hedefleyen ülkelerin atması gereken adımları sistematik bir biçimde ortaya koymaktadır.

---

¹ SDR, IMF’nin üye ülkelerin mevcut resmi rezervlerine katkıda bulunmak amacıyla 1969 yılında oluşturduğu uluslararası bir rezerv varlığıdır. SDR’nin değeri başlangıçta 0.888671 gram saf altının eşdeğeri olarak belirlenmişken Bretton Woods sisteminin 1973 yılında çökmesinden sonra SDR günümüzde Euro, Japon Yeni, İngiliz Sterlini ve Amerikan Dolarından oluşan bir döviz sepeti olarak yeniden tanımlanmıştır.

Bütüncül ve tutarlı bir iklim krizi ve enerji politikası olmayan iktidarın, nasıl bir nükleer politika geliştirileceği, nasıl bir altyapı ve güvenlik kültürü oluşturacağını açıkça ortaya koyan bir politika dokümanı dahi bulunmamaktadır. İklim krizinin derinleşen etkisiyle birlikte, barındırdığı büyük riskler göz ardı edilerek, nükleer enerji temiz, ucuz ve güvenli bir enerji kaynağı olarak pazarlanmaya çalışılmaktadır. Bu argümana karşın, Merkel hükümetinde Çevre Bakanı olarak görev yapan ve şimdiki Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanı Svenja Schulze: *“Şunu bir düşünün, biz Almanya’da sadece üç kuşak nükleer enerji kullandık. Ama atıklarını yok etmek için en az otuz kuşağın yaşlanmasına ihtiyaç var. Bunun ucuz bir enerji çeşidi olduğunu iddia eden herkesi aslında buraya getirmek gerekiyor”* sözlerini hatırlatmak isteriz.

Bununla birlikte **Trail Smelter tahkiminde** verilen *“hiçbir devletin ülkesinin egemenlik yetkisini başka bir devletin ülkesine veya buradaki mallara zarar verecek şekilde kullanamayacağına ve kullanılmasına izin verilemeyeceğine”* ilişkin kararının da hatırlatılmasının önemli olduğunu düşünmekteyiz. **Uluslararası Çevre Hukuku** için önem teşkil eden davada (1938-41) davalı taraf Kanada ve davacı taraf ise ABD iken; olay ise Kanada’nın, ABD sınırına yakın bir kasabasında bulunan fabrikanın çıkardığı gazların sınır ötesine geçerek kasabaları etkilemesidir. Bunun üzerine ABD olayı Milletlerarası Tahkim Divanı’na götürmüş ve yapılan incelemeler sonucu Kanada suçlu bulunmuştur.

Bu noktada Akkuyu Nükleer Enerji Santrali’ne ayrı bir parantez açılması ve irdelenmesi gerektiğini de düşünmekteyiz. Akkuyu NES’in, kamu mülkiyetinde olan atom enerjisi kuruluşu Rosatom tarafından yapılması ve işletilmesi planlanmıştır Akkuyu NES, egemen bir devletin sınırları içinde olup da bir başka devlete ait olan ve o devlet tarafından işletilen ilk ve tek NES olacaktır. Ayrıca yakıt sadece Rus TVEL firması tarafından temin edilecek, tüm vasıflı eleman kadrosu da Rusya’dan gelecektir. Türkiye, fosil yakıtlarının tedariki anlamında Rusya’ya fazlasıyla bağımlı durumdadır ve nükleer enerji projesi, bu bağımlılığı daha da yukarılara taşıyacaktır. Akkuyu NES, 4.800 MW toplam kapasiteli dört reaktörden oluşacaktır. Toplam tesisat maliyetinin yaklaşık 20 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir. Elektrik bir Rus firması tarafından üretilecek ve Türkiye’ye ilk 15 yıl boyunca 12,35 sent/kWsa sabit fiyatıyla satılacaktır. Bu da ilk 15 yıl boyunca Rus firmasına yapılacak 71 milyar dolarlık ödeme teminatı şeklinde de hesaplanabilir.

2021’de yapılan YEKA GES-3 yarışmasında kilovat saat başına verilen alım garantisi 2,5 ila 3,5 dolar sent arasındadır. Akkuyu Nükleer Santrali’ndan üretilecek elektriğe verilen alım garantisi ise kilovat saat başına 12,35 dolar sent ile rüzgâr ve güneş gibi kaynakların yaklaşık 3-4 katı olduğunu hatırlatmak isteriz.

İzlenen enerji politikaları Türkiye’yi birkaç temel sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır.

- Enerjide dışa bağımlılık %70 oranlarında seyretmektedir. Enerji fiyatları iç etkenler dışında dış etkenler nedeniyle de dalgalanmaktadır.
- Fosil yakıtlara bağlı politikalar yerel ve küresel çevre sorunlarına yol açmakta, dışa bağımlılığı da artırmaktadır.
- Fosil yakıtlar ve devreye girdiğinde nükleer enerjiye dayalı elektrik üretimi enerji dönüşümünün önünde bir engel oluşturmaktadır. Merkezi, baz yük santrallara dayalı bu anlayış Türkiye’yi büyük santrallara, dağıtım şirketlerine dolayısıyla birkaç şirketin yönlendirdiği bir elektrik piyasasına mahkum edilmektedir.
- Yenilenebilir enerjiye geçiş, enerji verimliliği, yeşil hidrojen, tasarruf ve elektrifikasyon konularında Türkiye geç kalmaktadır.
- Türkiye’de ani puant talep 2021 yılında 56 bin MW'lara ulaşmıştır, kurulu güç ise 100 bin MW sınırındadır. Yüzde 50’ye yakın bir arz fazlası var, bunun yüzde 20’lerde olması bile kabul edilebilir bir durumdur. Bu sonuç kötü planlama ve yönetimi ortaya koymaktadır.
- Yenilenebilir enerjiye sadece dışa bağımlılığı azaltacak bir kaynak olarak bakmak yanlıştır. Üretimde %100 yerli kaynak kullanılsa da 25 yıl ve ötesindeki ömürleri boyunca rüzgar, güneş gibi kaynaklar size fiyat garantisi vermektedir. İlk yatırım maliyeti sonrası bakım giderleri dışında değişecek bir yakıt gideri de bulunmamaktadır. Yani, elektriği önümüzdeki 20-25 yıl için kaçta mal edeceğinizi bilinmektedir. Bunu konvansiyonel kaynaklarda sağlamak mümkün değildir mümkün değildir ve yaşadığımız enerji krizinde karşımıza çıkan sorunlardan birisi de budur.
- Yenilenebilir Enerji’nin Türkiye gibi işsizliğin yüksek olduğu bir ülkede istihdam yaratma potansiyeli de göz ardı edilmemelidir. Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı (IRENA), 2020 yılında Türkiye’de yenilenebilir enerji sektöründe 109 bin kişinin çalıştığını açıklamıştır.

Uluslararası Çalışma Örgütü bir araştırmasında, elektrik üretiminde güneş enerjisinin kömür ve doğalgaza göre 7 ila 11 kat fazla istihdam yarattığını (nükleer için de çok farklı değil) göstermektedir. Rüzgar ve biyokütlenin de konvansiyonel kaynaklara kıyasla 3 kat fazla istihdam yaratma potansiyeli bulunmaktadır. Türkiye kısa vadede YE ile birlikte enerji verimliliği/tasarrufu yatırımlarını artırarak, hibrit santralleri çoğaltarak, orta ve uzun vadede mikro şebekeler kurarak, yerinde üretimi yaygınlaştırıp yeşil hidrojen destekli bir elektrifikasyon sürecine geçerek enerji dönüşümünü gerçekleştirebilir ve emisyonlarla birlikte birçok çevre sorununu da çözebilir.

Sonuç olarak,

Nükleer enerji santralleri, güvenlikten radyoaktif atıklara kadar pek çok risk barındırmaktadır. “Enerji arz güvenliği” ve “ucuz elektrik” temini için bir alternatif olduğu argümanlarına katılmak mümkün değildir. Farklı elektrik üretim tesislerindeki ömür boyu maliyetler hesaba katıldığında, seviyelendirilmiş enerji maliyeti hesaplarına göre nükleer enerjinin daha pahalı olduğu görülebilir. Nükleer santrallerin maliyet tahminleriyle gerçekleşen maliyetler arasında derin uçurumlar bulunmaktadır. Örnek olarak Finlandiya’da 2005’te yapımına başlanan ve 2009’da bitirilmesi öngörülen Olkiluoto-3 nükleer reaktörünün 3 milyar avroya mal olacağı hesaplanmıştı ancak inşaatı hâlâ sürmektedir ve projenin maliyetinin 8,5 milyar avroya ulaşması beklenmektedir. Buna karşın yenilenebilir enerji seçenekleri desteklenmelidir. Örneğin güneş enerjisinden elektrik üretiminin maliyeti nükleer enerjiden çok daha ucuzdur ve teknolojiadaki gelişmeler sayesinde güneş enerjisinin maliyeti her geçen gün düşmektedir.

Yüksek maliyetin yanı sıra, nükleer aşağıdaki nedenlerden dolayı sürdürülebilir bir enerji kaynağı değildir:

- Nükleer madenciliğin ticari zinciri, nükleer güç santrallerinin işletmesi nükleer atıkların yönetimi ve nihayet yeniden işlenmesi sızıntı ve kirlenme riskleri içerir ve gelecekteki binlerce yıl için zehirli bir miras oluşturur.
- Son derece zehirli nükleer ürünlerin yaratılması ve atığın güvenli bir şekilde depolanamaması, teknolojinin sürdürülemezliğini gösterir. Nükleer enerji santralleri binlerce yıl radyoaktif kalacak atıklar üretir. Bu atıklar kesinlikle yok edilemez. 11 Mart 2011’de meydana gelen deprem ve

tsunami sonrası Japonya'nın Fukuşima kentinde yaşanan felakette ortaya çıkan radyasyonun atık havuzlarından kaynaklandığı unutulmamalıdır.

- Fukuşima'da yaşananlar deprem kuşağında bulunan ülkemiz için nükleer santrallerin ne denli risk oluşturacağını da gözler önüne sermiştir.
- Denizlerimiz iklim krizi ve buna bağlı olarak sıcaklık artışından günümüzde ciddi şekilde etkilenmekte, bunun sonucu olarak ekosistemler bozulmaya uğramakta ve istilacı türler gittikçe yayılmaktadır. Nükleer santralin soğutma suyu denizlerimize karıştığı taktirde, hali hazırda baskı altında olan denizel ekosistemleri daha da büyük bir tehdit altında bırakacaktır.

Yukarıdaki nedenlerden dolayı nükleer enerji üretmekte konvansiyonel bir yöntem olan nükleer füzyon, en tartışmalı ve en fazla itiraz edilen enerji kaynakları içinde yer almaya devam edecektir. Türkiye'nin değerlendirilmeyi bekleyen yenilenebilir enerji potansiyeli ise çok fazladır. Sadece güneş enerjisi potansiyelimiz yılda 380 milyar kilovatsaate eşittir. Bugünkü elektrik tüketimimiz ise yılda 330 milyar kilovatsaat civarındadır. Enerji verimliliği ve tasarruf potansiyellerinin değerlendirilmesi yani tüketimi azaltmak aslında doğaya en az zarar veren, en ucuz enerjiyi üretmek demektir.

İklim kriziyle mücadele sadece Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın işi değildir, bir devlet politikası olmak zorundadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'nın, "Nükleer güç santraliyle karbon emisyonunu azaltacağız" söyleminin olduğu kadar bu kanun teklifi de temelsizdir. Nükleer güç santralleri sıfır emisyon değildir, temiz ve yeşil bir enerji de değildir. Çernobil'i ve Fukuşima'yı unutanlara, Çernobil'de 200 bin insan öldüğünü, 100 bin çocuğun sakat doğduğunu, radyoaktif bulutların Karadeniz'e yağmur olup yağdığını ve hâlâ Karadeniz insanı o nükleer santral patlamasından dolayı kanser riski altında olduğunu hatırlatırız.

Türkiye yenilenebilir enerji imkanları açısından son derece zengin; özellikle rüzgâr, güneş ve jeotermal enerjinin yanı sıra enerji verimliliği açısından büyük bir potansiyeline sahip ancak tüm bunlar nükleer enerji saplantısının gölgesinde kalmaktadır.

Aydın Özer
Antalya

Barış Karadeniz
Sinop
Murat Bakan
İzmir

Ednan Arslan
İzmir

MUHALEFET ŞERHİ

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifinin geneli üzerinde muhalefet şerhim aşağıdaki gibidir.

Türkiye, nükleer güç santralleri için, enerji ihtiyacı ve enerjide dışa bağımlı olmayı gerekeceğini göstermektedir. Özellikle 2000'lerden sonra enerji yatırımlarında büyük artış yaşanmıştır.

Enerji alanının piyasalaştırılması ile şirketlerin bu alandaki faaliyetleri hazine alım garantileri dahil olmak üzere birçok araçla teşvik edilmiştir. Bu teşvik destekli politikalar sonucu enerjide kurulu güç, talebin neredeyse iki katına ulaşmıştır.

Bununla birlikte enerjide dışa bağımlılık azalmak yerine artmış ve üstelik enerjide hane halkına daha pahalı elektrik verilmeye başlanmıştır.

Enerji ihtiyacı olarak belirtilen durum, esas olarak, gelişmiş ülkelerin terk ettiği ya da Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelere transfer ettiği sistemlerdir.

Bunlar; elektrik ark ocaklı demir-çelik üretimi, çimento gibi enerji yoğun sanayi sektörlerinin teşviki, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü tarafından geliştirilen mega-kent politikalarına bağlı kentsel dönüşüm projeleri, AVM gibi yollarla kentsel yaşamın bir piyasa haline getirilmesi, ulaşımında karayolu yatırımlarının esas alınmasıdır.

Bu bir politik tercihtir. Kamu kaynakları, yerli veya yabancı sermaye gruplarına, karlı yatırım imkanı olarak sunulmaktadır.

Avrupa'nın merkez kapitalist ülkelerinde 1970'lerden 2013'e kadar (örneğin Danimarka ve Hollanda) yaklaşık % 92lik oranda demir çelik üretimi düşmüştür.

Aynı yıllarda ise Türkiye'de demir çelik üretimi 1 milyon 312 bin tondan, 26.4 kat artışla, 34 milyon 654 bin tona yükselmiştir. Türkiye demir çelik üretiminin yarısını (17.3 milyon ton) ihraç ederek dünya yedincisi olmuştur.

Hem hammadde sağlanması aşamasında, hem üretim aşamasında doğaya en fazla zarar veren; hem de üretim sürecinde yüksek elektrik enerjisine gereksinim duyulan çimento sanayi için de benzer durum söz konusudur.

1975-2013 arasında İngiltere, Fransa, İtalya ve Almanya'da çimento üretimleri önemli ölçüde azaltılırken Türkiye'de 1990'da 24 milyon ton olan çimento üretimi, 2013'te 71 milyon tona çıkarılmıştır. Bu üretim miktarı ile Türkiye, çimento üretiminde Avrupa birincisi ve Dünya genelinde yedinci olmuştur. Çimento ihracatında dünya çimento üretiminin yüzde 59'unu gerçekleştiren Çin'i bile geçmiştir.

Enerji ihtiyacı söylemine rağmen, gerek TMMOB ve gerekse de EÜAŞ tarafından hazırlanan raporlarda, mevcut enerji altyapısının rehabilitasyonu ve değişik tasarruf tedbirlerinin devreye sokulması sayesinde, %20'ye yakın tasarruf sağlanacağı gerçeği, ısrarla göz ardı edilmiştir. Bilakis, yaz-kış saat uygulamasının kaldırılması gibi elektrik tüketimini artıran uygulamalar devreye sokulmuştur.

Enerji tüketimi verileri baz alınarak, en çok elektrik tüketen üçüncü alan konutlar olarak gösterilmektedir. Burada da bir manipülasyon olduğuna işaret etmek gerekir.

Şubat 2021 itibarıyla Türkiye'de 65 ilde yaklaşık 441 AVM faaliyet göstermektedir. Orta ölçekli bir alışveriş merkezinin aylık elektrik gideri 15 bin hanenin tükettiği elektrige eşittir. Dolayısıyla tasarruf tedbirlerine, AVM ve bunun gibi tüketim merkezlerinin kapatılması da dahil edilmelidir.

TEİAŞ'ın Aralık 2021 Kurulu Güç Raporuna göre; Türkiye'nin 10.457 adet enerji santralinde toplam 99.819,6 MW kurulu gücü bulunmaktadır.

EPDK 2021 Yılı Elektrik piyasası Aralık ayı sektör raporuna göre; Ocak-Aralık Dönemi Lisanslı Üretim, 319.275.221 MWh'tır. Raporda, en yüksek ani puant Ocak-Aralık 2021 döneminde 56.304 MW olarak belirtilmiştir.

2021 Aralık ayında faturalanan elektrik tüketiminin tüketici türü bazında dağılımındaki paylar; aydınlatma için 555.289,98 MWh (pay % 2,554), mesken için 5.361.467,45 MWh (pay % 24,662), sanayi için 9.805.530,69 MWh (pay % 45,105), tarımsal sulama için 520.984,59 MWh (pay % 2,396), ticarethaneler için 5.496.216,66 MWh (pay % 25,282) dir.

Veriler, Nükleer Güç Santrali projelerinin enerji gerekliliği için olmadığını ortaya koymaktadır. Türkiye'nin daha fazla enerjiye ve buna yönelik enerji yatırımlarına ihtiyacı yoktur. Halktan ve doğadan yana bir enerji politikasına, sanayi politikasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Nükleer Güç Santralleri insanlar ve çevre için ciddi risk oluşturan tehlikeli sistemlerdir. NGS'nde radyoaktif maddeler elektriğe dönüştürülmektedir. Nükleer santrallerde hammadde olarak uranyum kullanılmaktadır.

Çok tehlikeli olan uranyumu kullanan nükleer santrallerde alınan üst düzey koruyucu önlemler dahi kaza riskini ortadan kaldıramamaktadır. Gerek insani nedenlerden, gerekse teknik nedenlerden, gerekse de öngörülemeyen doğa olaylarından (deprem, tsunami, vb.) dolayı kaza riski sıfırlanamamaktadır. Nitekim Japonya'da yaşanan Fukuşima felaketi bunun örneğidir.

Nükleer santrallerde gerekli önlemlerin alınmaması, doğal afetler ve insan hataları sonucu nükleer kazalar meydana gelmektedir.

Uluslararası Atom Enerji Ajansı'nın belirttiği en önemli kazalar; 1979 yılında ABD'de, Pensilvanya Eyaleti'ndeki Three Miles Island nükleer santralinde meydana gelen kaza, 1986 yılında Çernobil Nükleer Santral kazası ve 2011 yılında meydana gelen Fukushima Santral Kazasıdır. Fukuşima kazası Japonya'da deniz altında meydana gelen, Richter ölçeğinde 8.9 olarak değerlendirilen, tarihte bilinen en büyük 7. Deprem sonucunda oluşan tsunami etkisiyle meydana gelmiştir. Bu kazalar, nükleer güç santrallerinin neden olduğu telafisi imkansız yıkımları ortaya koymaktadır.

Kazalar nedeniyle radyoaktif gazların doğaya salınması sonucu yıllar boyunca halk ve çevre sağlığı ciddi anlamda etkilenmektedir.

Dünyanın birçok ülkesi, nükleer santralleri kapatma kararı almış ve yeni nükleer santral yapımını durdurmuştur. Avusturya, Filipinler ve Brezilya, yapımı biten nükleer santralleri çalıştırmadan kapatmıştır. İsveç, 1980 yılında yapılan referandum sonucunda 2010 yılında, tüm nükleer santrallerini kapatma kararı almıştır. İtalya, İngiltere, İspanya, Belçika, Finlandiya, Rusya, Çin, Endonezya, Küba, Tayland ve Vietnam nükleer planlarını terk etmiştir. Almanya'da son altı nükleer santralden üçü daha kapatılmıştır. 2030 yılına kadar da rüzgar ve güneşten üretilen yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik talebini karşılamayı hedeflemektedir.

Türkiye'nin ilk nükleer santrali olan Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin yapımı Mersin-Akkuyu'da devam etmektedir. Her biri bin 200 megavatlık, toplam 4 üniteden oluşacak ve 4 bin 800 megavat gücünde olacak proje için önemli olan ekipman ve teknoloji ürünlerinin çoğu Rusya'dan temin edilmektedir.

Nükleer enerji, iddia edildiği gibi ucuz değil, aksine en pahalı enerji türüdür. 30-40 yıllık ekonomik ömürleri boyunca sıkça karşılaşılan kazalar, devre dışı kalmalar, bakımlar ve onarımlar nedeniyle çok pahalıya enerji üretilmektedir.

Akkuyu Nükleer Güç Santrali projesi başladığı günden bu güne, tonlarca ağırlıktaki reaktörü taşıyacak olan beton zeminde oluşan çatlaklar, trafo patlamaları, su basmaları, işçi eylemleri ve iş cinayetleri ile gündeme gelmektedir.

Nükleer santral inşaatında iş güvenliği koşulları bulunmamaktadır. Resmi kayıtlarda bilgilere ulaşılamamakla birlikte 2021 yılında üç işçi, 24 Şubat 2022 tarihinde ise türbin yapımında kullanılan vincin halatının kopması sonucu bir Rus işçi hayatını kaybetmiştir. 27 Şubat 2022 tarihinde de işçi servisinin kaza yapması sonucu 18 işçi yaralanmıştır.

Bir nükleer santralin normal çalışması esnasında çevreye yaydığı ve kaza sonucu ortaya çıkan radyasyon, canlılara besin ya da solunum yoluyla geçmektedir. Bu radyasyonlar kansere yol açmaktadır. Nükleer santrallerin civarında yaşayanlarda, kanser vakalarında yüzde 400'lük artış ve genetik mutasyonlar sonucu normal olmayan doğumlar, yaygın lösemi hastalıkları görülmüştür.

Uzmanlar, Akkuyu Nükleer Santralinin yer, zemin ve deprem etütlerine göre uygun bölgede olmadığını, 25 kilometre uzaklığındaki aktif Ecemiş fay hattında meydana gelecek bir depremde tam bir felaket yaşanabileceğini, bu durumdan Türkiye'nin yanı sıra, tüm Ortadoğu'nun etkileneceğini belirtmişlerdir.

Türkiye'de, yüzde 8-20 oranında olan elektrik üretim, dağıtım ve iletim sistemlerindeki kayıp ve kaçak oranı, OECD ortalamasının 3 katıdır.

İletim ve dağıtım hatlarında yapılacak ciddi iyileştirmelerle, trafo ve enerji üretim santrallerinde yapılacak teknolojik yeniliklerle, üretim kapasitesinin 1/4'ü, yani 4-5 adet Akkuyu Nükleer Santrali'nin üreteceği elektrik elde edilebilir.

Ayrıca kompakt ampullerin kullanılması durumunda da en az 2 adet Akkuyu Nükleer Santralinin sağlayacağı elektriğin tasarruf edileceği bilimsel olarak belirtilmektedir.

Olası bir kazada milyonlarca kişinin yanı sıra narenciyecilik, sebzeçilik gibi tarımsal faaliyetler de büyük zarar görecektir.

Sinop NGS projesinde ise hazırlanan bilirkişi raporunda; kaza durumunda acil tahliyenin güç olacağı, atıkların akıbetinin belirsiz olduğu, yer seçiminin hatalı olduğu, deprem, heyelan ve tsunami konusunda birçok eksiklik bulunduğu, çevrede biyoçeşitliliği yok edeceği, tarım alanlarına, su varlıklarına telafisi imkansız zararlar vereceği ortaya konmuştur.

Nükleer Santraller ile ilgili temel sorunlardan biri de nükleer atık yönetimi konusudur. Radyoaktif atıkların bertarafı ciddi derecede önem arz etmektedir.

Türkiye'de nükleer santral kurulması tartışmalarında nihai atıkların güvenli bir şekilde depolanması göz ardı edilmektedir. Sürekli depolama alanları dünyada da hala kurulmuş değildir.

Milyonlarca yılda yok olabilecek (uranyum elementinin yarılanma ömrü yaklaşık 4,5 milyon yıldır) radyoaktif atıklar küresel ölçekte önemli bir sorundur. Radyoaktif atıkların zararsız hale getirilmesi, nükleer santral yapmaktan daha maliyetli olmaktadır ve ciddi ekonomik yük getirmektedir.

Denebilir ki, radyoaktif atıkların doğaya, canlılara zarar vermesi kesinlikle engellenemez. Radyoaktif maddelerin doğaya gömülmesi hiçbir şekilde onların zararlarını ortadan kaldırmadığı gibi bütün gelecek kuşakları risk altına sokmaktadır.

Sinop Nükleer Güç Santrali projesinde, santralin kurulacağı İnceburun Yarımadasında radyoaktif depolama ve bertaraf tesisinin kurulacağı da iddia edilmektedir. Karadeniz fay hattı Karadeniz'e paralel bir şekilde ilerlemektedir. Deprem tehlikesine ek olarak Sinop'ta heyelan tehlikesi bulunduğu da bilimsel rapordaki yer almaktadır.

Türkiye'de atık sorununun yönetilemediğinin bir örneği de İzmir'de yaşanmaktadır. İzmir Gaziemir İlçesi Emrez Mahallesinde, Aslan Avcı Döküm Sanayi Tic.A.Ş.'ye ait olan 70 dönümlük arazide (28 Mart 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kapatılan), Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK)

tarafından 2007 yılında yapılan araştırma sonucunda 100 bin ton radyoaktif atık gömülü olduğu rapor edilmiştir.

Tesiste, Türkiye’de bulunmayan nükleer çubuklar (Europium 152-154) getirilerek kurşun ve gümüş geri dönüştürülmüş, bu işlemlerin ardından, kalan tehlikeli atıklar denetimsiz bir şekilde rastgele araziye gömülmüştür.

Ölçümlerde, radyasyon miktarı normal değerinin 219 katı çıkmıştır. Ayrıca ağır metal atıklar da mevcuttur. Gaziazemir’deki sahanın temizlenmesi ve rehabilitasyonu işi halen yapılamamıştır. Bölgede kanser vakalarının giderek arttığı gözlemlenmektedir. Bu örnekten de anlaşılacağı gibi radyoaktif atık üreten üretimlerin engellenmesi, yasaklanması gerekmektedir.

Nükleer enerji santralleri güvenlikten, radyoaktif atıklara kadar pek çok risk barındırmaktadır. Dünya ülkeleri nükleer santrallerden hem yapım aşamasında hem de sonrasında yol açtığı ekolojik yıkımlar ve olası kazalar nedeniyle vazgeçerken, mevcut santralleri kapatırken, NGS konusundaki ısrarın hiçbir mantıklı izahı bulunmamaktadır.

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifinde, nükleerde güvenlik ve emniyet dahil her türlü sorumluluk, yetkilendirilen tüzel kişilere bırakılmaktadır. Söz konusu şirket birçok yasadan muaf tutulmaktadır. Ücretler Cumhurbaşkanı tarafından belirlenirken yönetim kurulu üyelerine huzur hakkı da verilmektedir.

Teklifeye göre gerçek veya tüzel kişiler nükleer enerji ile ilgili faaliyet yürütebilecektir. Lisans verilen nükleer tesislerin ve radyoaktif atık tesislerinin sahalılarında yapılacak yapılar hakkında, Yapı Denetimi Hakkında Yasa ile İmar Yasası’nın fenni mesuliyete ilişkin hükümleri uygulanmayacaktır.

Kanun teklifi ile Türkiye’nin Dünyanın atık deposu haline geleceği endişesi oluşmuştur. Gerekçedeki nedenlerle Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifinin bütününe karşı olduğumu belirtiyorum.

Arıca, Nükleer enerji santralleri; güvenlikten radyoaktif atıklara kadar pek çok risk barındırdıklarından. Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi ve Sinop Nükleer Güç Santrali projelerinin iptal edilmesi, yeni nükleer güç santrali projelerinin yapılmaması ve hiçbir şekilde Türkiye’ye nükleer atıkların sokulmaması, nükleer atık ticaretinin yasaklanması gerekmektedir.

Muazzez Orhan Işık

Van

Murat Çepni

İzmir

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
Esas No: 2/4222
Karar No: 19

01/03/2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4222 esas numaralı, “*Nükleer Düzenleme Kanun Teklifi*”, Komisyonumuzun 28/02/2022 tarihinde yaptığı 20’nci birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. Giriş

Çorum Milletvekili Oğuzhan KAYA ile 87 Milletvekili tarafından 24/02/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Adalet Komisyonu, Çevre Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonuna esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 2/4222 esas numaralı “Nükleer Düzenleme Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 28/02/2022 tarihinde yaptığı 20'nci Birleşiminde Çorum Milletvekili Oğuzhan KAYA ile Adalet Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Cumhurbaşkanlığı Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sosyal Güvenlik Kurumu, Hacettepe Üniversitesi, Nükleer Düzenleme Kurumu, Jandarma Genel Komutanlığı, TÜBİTAK ile TOBB temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

Nükleer enerjinin barışçıl amaçlı kullanımı sırasında güvenliğin sağlanması ve sürdürülmesi ile radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunarak yerine getirilmesinde tarafların önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Bahse konu enerjinin kullanımı sırasında nükleer güvenlik ve nükleer emniyetin sağlanması bakımından birincil sorumluluğun yetkilendirilen kişiye ait olmasının yanı sıra bu sorumluluğun gereklerinin etkin bir şekilde yerine getirilmesi, düzenleyici ve denetleyici faaliyetlerde bulunan bir kamu kurumu tarafından garanti altına alınmak zorundadır. Bu nedenle nükleer enerji kullanımında; kamu sektörünün yanı sıra ilgili diğer tüm tarafların yetki ve yükümlülükleri ile sorumluluklarının belirlenmesi gerekmektedir.

Ülkemizde nükleer enerji çalışmaları, 27/8/1956 tarihli ve 6821 sayılı Atom Enerjisi Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun ile Başbakanlığa bağlı olarak kurulan “Atom Enerjisi Komisyonu” ile başlamış ve Komisyon, 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu ile Başbakanına bağlı olarak “Türkiye Atom Enerjisi Kurumu” adı ile kamu tüzel kişiliğini haiz olmak üzere yeniden yapılandırılmıştır. TAEK, 27/11/2002 tarihli ve 24949 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 26/11/2002 tarihli ve D-1-2002-792 sayılı Cumhurbaşkanlığı onayı ile 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanunun mülga 10'uncu maddesine istinaden Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlanmıştır. 2690 sayılı Kanunda TAEK’in görevleri; atom enerjisinin barışçıl amaçlarla ülke yararına kullanılmasını sağlamak, temel ilke ve politikaları belirleyip önermek, atom enerjisi ile ilgili bilimsel, teknik ve idari çalışmaları yapmak, düzenlemek, desteklemek, koordine etmek ve denetlemek olarak sıralanmıştır.

Nükleer enerji alanının, düzenleyici ve denetleyici kurum işlevleriyle icrai işlevlerinin birbirinden ayrılması zorunluluk arz ettiğinden, bu görevlerin birbirinden ayrılması suretiyle düzenleyici ve denetleyici görevleri yerine getirmek üzere 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Nükleer Düzenleme Kurumu kurulmuştur. Ancak bu Kanun Hükmünde Kararname, Anayasa Mahkemesinin 30/12/2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı kararı ile iptal edilmiş ve iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır. Bu doğrultuda Nükleer Düzenleme Kanunu hazırlanarak, 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Anayasa Mahkemesinin iptal kararıyla doğan hukuki boşluğun giderilmesi amaçlanmıştır.

Teklif ile ülkemizin üyesi olduğu Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı tarafından yayımlanan nükleer enerji kullanımı sırasında radyasyondan korunmanın teminine yönelik şartlar ve kılavuzlar; Ülkemizin taraf olduğu “Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Andlaşma”, “Nükleer Terörizmin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme”, “Nükleer Güvenlik Sözleşmesi”, “29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme (Paris Sözleşmesi)”, “Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol”, “Nükleer Maddelerin ve Nükleer Tesislerin Fiziksel Korunması Hakkında Sözleşme”, “Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması”, “Nükleer Kaza Halinde Erken Bildirim Sözleşmesi”, “Nükleer Kaza veya Radyolojik Acil Hallerde Yardımlaşma Sözleşmesi” ve “Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşme” ile üyelik sürecinde olduğumuz Avrupa Birliği’nin müktesebatında öngörüldüğü şekilde nükleer enerji kullanımı sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasına yönelik yükümlülüklerimizi kapsayacak güncel bir hukuki altyapı oluşturulması, bu çerçevede uygulayıcı, teşvik edici tüm unsur ve kurumlardan bağımsız, etkin, uygun yetkilerle ve imkânlarla donatılmış bir düzenleyici kuruluşun teşkili amaçlanmıştır.

Ülkemiz, nükleer silahların yayılmasının önlenmesi hususunda istikrarlı bir ulusal ve uluslararası duruş sergilemekte olup, ayrıca Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Andlaşma ve Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması gibi uluslararası anlaşmalara taraftır. Nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımına atfedilen öneme vurgu yapmak amacıyla Teklifte “barışçıl kullanım ilkesi” ve “nükleer güvence” konularına azami derecede önem gösterilmiş ve bu kapsamda muhtelif hükümlerde düzenlemelere yer verilmiştir.

Dünyada nükleer enerji alanında üçüncü kişilere karşı hukuki sorumluluk rejimleri, münferit ülke uygulamalarından başka 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme (Paris Sözleşmesi) ve 21/5/1963 tarihli Nükleer Zararlar Hakkında Hukuki Sorumluluğa İlişkin Viyana Sözleşmesi şeklinde iki uluslararası sözleşme çerçevesinde şekillenmiştir. Bahse konu sözleşmeler ile oluşturulan ortak sorumluluk rejimi yanında ayrıca olası bir kaza durumunda her iki sözleşmenin eş zamanlı olarak uygulanmasından kaynaklanacak ihtilafları ortadan kaldırmak ve bu sözleşmeler arasında bir köprü kurmak amacıyla, 21/9/1988 tarihinde Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol kabul edilmiş ve böylece söz konusu sözleşmelerle ortaya konulan hukuki sorumluluk rejimi coğrafi açıdan daha geniş bir alanda etkili kılınmıştır. Adı geçen iki Sözleşme temelde aynı ilkelere dayanmakta olup sözleşme tarafları arasında ortak bir sorumluluk rejimi oluşturmak amacıyla genel düzenlemeler öngörmekte; taraf devletleri ise milli hukuklarında gerekli gördükleri tamamlayıcı düzenlemeleri yapmak açısından serbest bırakmaktadır.

Ülkemiz, 1964 ve 1982 tarihli Ek Protokoller ile yenilenen Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme’ye (Paris Sözleşmesine) ve Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol’e taraftır. Paris Sözleşmesi, son olarak 12/2/2004 tarihinde kabul edilen ve aynı tarihte imzaya açılan Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmeyi Değiştiren Protokol (2004 Protokolü) ile önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır. Ülkemizin de dâhil olduğu on altı devlet tarafından imzalanan 2004 Protokolü 1/1/2022 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, bahsi geçen protokolün ülkemiz için yürürlüğe giriş tarihi ise 4/1/2022’dir.

Teklifte yer alan “Nükleer Hadiselerden Kaynaklanan Nükleer Zararlar Hakkındaki Hukuki Sorumluluk” Bölümü ile nükleer santral işletenin, nükleer tesisinde ya da nükleer maddelerin taşınması esnasında meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan zararlardan kendisinin, personelinin ve

tesisle ilgili teknoloji, mal ve hizmet sağlayanların herhangi bir kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın ve münhasıran sorumlu olacağı esası kabul edilmektedir. Bu kapsamda, uluslararası düzenlemeler ile uyumlu olarak söz konusu sorumluluğun istisnalarına yer verilmekte ve bu düzenlemelerin çizdiği çerçeve dâhilinde sorumluluk, miktar ve zaman açısından sınırlandırılmaktadır.

İlaveten, olası bir kaza halinde işletenin malvarlığının tamamına yakınının yitirilmesi ve kaza neticesinde ortaya çıkan tazminat taleplerinin karşılanamaması gibi olumsuz durumların önüne geçmek adına sorumluluğun sigorta veya diğer mali güvenceler ile teminat altına alınması zorunluluğu öngörülmektedir.

Teklif ile hâlihazırda tarafı olduğumuz ve ülkemiz iç hukukunda bir kanun hükmünde olan Paris Sözleşmesinin kurduğu hukuki sorumluluk rejimindeki norm ve ilkelere bütünüyle sadık kalınmış, Paris Sözleşmesinin iç hukukta düzenleme bakımından takdir yetkisi bıraktığı hususlarda ise kamu yararı gözetilmiştir. Yine teklif ile ceza hükümleri ve idari yaptırımlara ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Ceza hükümleri ile nükleer maddelerin, barışçıl amaçlar dışında kullanılmak amacıyla kanun dışı yollarla elde edilmesini önlemeye yönelik olarak, nükleer maddelerin kullanımı, taşınması veya depolanması sırasında alınması gereken fiziksel korunma önlemlerinin esaslarını düzenleyen Ülkemizin tarafı olduğu Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Sözleşmesi hükümleri uyarınca alınması gereken tedbirlere yönelik iç hukukta düzenleme yapılmış; suçlar, uygun cezalarla müeyyide altına alınmıştır.

Teklifte barışçıl kullanım ilkesi esas alınarak,

✓ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken ilke ve esaslar,

✓ Tarafların sorumlulukları,

✓ Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluk,

✓ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumlulukları, belirlenmiştir.

Teklif ile 9/11/2007 tarihli ve 5710 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanunda yer verilmeyen hususlar ile birlikte anılan Kanun kapsamındaki düzenlemeler de dünyadaki diğer uygulamalar göz önüne alınarak revize edildiğinden 5710 sayılı Kanunun nükleer düzenlemeye ilişkin hükümlerinin ilga edilmesi ve nükleer düzenleyici kuruma, görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak üzere, özel hukuk hükümlerine tabi anonim şirket niteliğinde bir şirket kurulması öngörülmektedir.

2. Teklifin İçeriği

2/4222 esas numaralı Kanun Teklifiyle,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleme, değerlendirme, yetkilendirme ve denetleme faaliyetleri ile yaptırımları uygulayabilme yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumlulukları ile nükleer zararlar hakkında hukuki sorumluluk rejiminin belirlenmesi,

➤ Düzenlemede tanımlanan teknik kavramların ulusal mevzuat ve Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile üye olunan uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından kullanılan terminoloji ile uyum sağlanması ve nükleer zararlara ilişkin hukuki sorumluluk hükümlerinin uygulanmasında düzenlemede yer verilmeyen tanımlara ilişkin olarak Paris Sözleşmesinde yer alan tanımların esas alınması,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin yürütülecek faaliyetlere ilişkin genel ilkeler belirlenmesi ve Nükleer Düzenleme Kurumunun (NDK) düzenleyici ve denetleyici yapısı güçlendirilerek, güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından tam bir etkinlik sağlanması,

➤ NDK tarafından yürütülen yetkilendirme faaliyetleri ile Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile üye olunan uluslararası kurum ve kuruluşlarla uyumlu olarak yetkilendirmeye ilişkin genel ilkelerin belirlenmesi,

➤ Yetkilendirilen gerçek ve tüzel kişilerin sorumlulukları ve bu sorumlulukların nasıl sona ereceğine ilişkin hususların belirlenmesi,

➤ Kurum tarafından yürütülen denetim ve yerinde inceleme faaliyetleri ve Kurumun asli görevlerinden biri olan denetimin esasları ve kapsamı,

➤ Nükleer tesisler ile radyoaktif atık tesislerin İmar Kanunu ve Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümlerinden muaf tutulması, bu yapıların denetimi Kanun kapsamında özel olarak düzenlenmesi,

➤ Kurum denetçilerinin ve Kurum tarafından denetime eşlik etmek veya yerinde inceleme yapmak üzere görevlendirilen veya hizmet alınan kişilerin yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi, güvenlik veya emniyetin tehlikeye düştüğü veya düşebileceği ve müdahalenin gecikmesinde sakınca bulunan hallerde alınacak tedbirler hususunda düzenleme yapılması,

➤ Radyoaktif atıklar ve kullanılmış yakıtlara ilişkin genel ilkelerin yanı sıra radyoaktif atık yönetimine ilişkin genel ilkelerin belirlenmesi,

➤ Ülkemiz egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet sırasında ortaya çıkmış olan radyoaktif atıkların ülkemize girişi yasaklanması ve bunun istisnalarına yer verilmesi,

➤ Radyoaktif atık yönetimi ile ilgili ulusal yönetim planı ile radyoaktif kirlilik halinde kurumlar arası iş birliğinin düzenlenmesi,

➤ Radyoaktif atık yönetimine ve işletmeden çıkarmaya ilişkin kurulacak özel hesaplar, bu hesaplara yapılacak katkı payı ödemeleri, bu hesaplardan yapılacak katkı payı ödemeleri ile hesapların gelirleri ve işleyişinin düzenlenmesi,

➤ Özel hesapları yönetmekle görevli Hesaplar Yönetim Kurulu teşkil edilmesi,

➤ İşletenin hukuki sorumluluğu ile ilgili olarak ilkelerin ve istisnaların düzenlenmesi,

➤ Uluslararası nükleer sorumluluk hukukunun temel prensiplerinden olan “işletenin sorumluluğunun parasal miktar bakımından sınırlandırılması” ilkesi düzenlenmek suretiyle işletenin bir nükleer hadiseden doğan nükleer zararlar için hukuki sorumluluğunun kapsamının belirlenmesi,

➤ Sigorta ya da başkaca bir teminat altına alınmadan nükleer risk taşıyan faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin önüne geçilmesi amacıyla işletenin, Paris Sözleşmesi rejiminin bir diğer prensibi olan “zorunlu finansal güvence” ilkesi kapsamındaki işletenin yükümlülüklerinin düzenlenmek suretiyle nükleer zarara neden olabilecek faaliyetler daha yürütülmeye başlamadan önce risklerin nükleer tesis işletenler tarafından parasal teminat altına alınmasının sağlanması,

➤ Ülkemizdeki nükleer tesis ve taşıma faaliyetlerinin bu Teklifin şart koştuğu şekilde sigortalanabilmesi için bir nükleer sigorta havuzu kurulması, işletenin sigorta ya da teminat sağlamaya

yönelik yükümlülüğünü nükleer sigorta havuzundan da karşılayabileceği ve işletenin sigorta veya teminat yükümlülüğünü miktar bakımından tam olarak yerine getiremediği durumlarda eksik kalan sigorta veya teminat miktarının Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslara göre karşılanacağı,

➤ Bir nükleer hadise sonucu oluşacak nükleer zarara ilişkin tazminatın sadece şekli ve tutarı bakımından Türk Borçlar Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanacağı,

➤ Nükleer zarar gören kişilerin, zararlarının tazminini, sorumluluk sınırları içinde doğrudan işletenden talep edebilecekleri gibi sigortacıdan, nükleer sigorta havuzundan ve diğer teminat verenlerden de talep edebileceği ile bu kişilere karşı doğrudan dava açabilmesi,

➤ Bir nükleer hadiseden doğan nükleer zararın ve tazminat miktarlarının belirlenmesi ve işletenin sorumlu olduğu toplam tutarın zarar görenler arasında adilane ve ivedi bir şekilde paylaşılması hususunda nükleer zararın tespiti ve tazminatın belirli bir öncelik sıralamasına göre paylaşılması ile ilgili sürecin belirlenmesi için bir “Nükleer Zarar Tespit Komisyonu” kurulması ve bu Komisyonun işleyişine ilişkin hususların düzenlenmesi,

➤ İşletenin, sigortacı, diğer teminat verenler ve Devletin yaptıkları ödemeler için nükleer zarara kasıtlı olarak sebep olan gerçek kişiye karşı rücu hakkına sahip olduğu, işletenin bir sözleşmeden doğan rücu hakkının koşul ve kapsamı sorumluluğa ilişkin tazminat talepleri ile ilgili zamanaşımı sürelerinin düzenlenmesi,

➤ Paris Sözleşmesi kapsamında “münhasır yargılama yetkisi” ilkesi doğrultusunda hangi hallerde Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olduğu, Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olduğu hallerde Ankara mahkemelerinin kesin yetkili mahkeme olduğu,

➤ Nükleer Düzenleme Kurumuna verilebilecek yükümlülüklerle ilişkin düzenleme yapılarak, Kurumun mal ve varlıklarının Devlet malı statüsünde olduğu, Kurumun, Kurul kararı ile yıllara sâri yüklenmelere ait sözleşme yapabileceği, bununla birlikte bu sözleşmelerin süresinin azami beş yıla sınırlı olacağı,

➤ Kurumda görev yapacak personelin istihdam biçimleri ve özlük haklarına ilişkin düzenlemeler yapılması,

➤ Nükleer Düzenleme Kurumun görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak için kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir anonim şirket kurulması,

➤ NÜTED A.Ş.’nin özel hukuk tüzel kişisi olması ve yürüteceği faaliyetlerin niteliği gereği şirkette istihdam edileceklerin iş akdi ile çalıştırılacağı düzenlenmekle beraber faaliyetleri kapsamında gerektiğinde ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarından alanında uzman ve yetkin personeli de geçici görevlendirme suretiyle istihdam etme imkânı oluşturulması ve yapacağı işin niteliği gereği şirketin bazı düzenlemelerden muaf tutulmasının sağlanması,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin ceza hükümleri ve idari yaptırımların düzenlenmesi,

➤ Nükleer enerji ve radyasyonun kullanımını içeren faaliyetlerin düzenleyici kontrolünün, kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından yürütülmesi sebebiyle bu konulara ilişkin mevzuatta kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna yapılan atıfların Kuruma yapılmış sayılması ve mevzuatta mülga 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye yapılan atıfların bu Kanuna yapılması,

➤ Nükleer Düzenleme Kurumundaki Başkan Yardımcılıkları ile Daire Başkanlıkları istisnai memurluklar haline getirilmesi,

➤ Nükleer Düzenleme Kurumunun düzenleme ve denetlemeye ilişkin mal, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, nükleer santral projeleri kapsamında saha ve fizibilite çalışmaları ile ilgili etüt, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun yürüttüğü ve desteklediği araştırma ve geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile bu projelerle doğrudan bağlantılı olan ve projenin yürütülmesi için zorunluluk arz eden yapım işleri ile Hesaplar Yönetim Kurulunun radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabı ile ilgili danışmanlık hizmet alımları, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamından çıkarılması,

➤ 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Anayasa Mahkemesinin 30.12.2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı kararı ile iptal edilmiş ve bu kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra, 09.03.2022 tarihinde, yürürlüğe girmesi hüküm altına alındığından Teklifin kanunlaşarak yürürlüğe girmesi halinde oluşabilecek hukuki boşluğun engellenmesi için geçiş hükümlerinin düzenlenmesi,

öngörülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ziya ALTUNYALDIZ tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Enerji talebi ile ekonomik aktivite arasında çift yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğu ve enerji talebindeki yüzde l’lik bir artış ülkelerin büyüme oranına yüzde 0,59’luk katkı sağladığı,

➤ Dünya ölçeğinde enerjiye olan talep hızla artarken diğer yandan tüm insanlığın ortak sorunu olan iklim değişikliğiyle mücadele noktasında temiz ve sürdürülebilir bir çevre için diğer alternatiflere göre nükleer santrallerin bir adım öne çıktığı,

➤ Bugün dünyanın toplam enerji ihtiyacının yüzde 10’unu karşılayan 30 farklı ülkede 439 nükleer reaktör hâlen işletme hâlinde olduğu ve 50 yıl önce OECD ülkelerinde nükleer reaktörlerden karşılanan enerji oranı 1,3 iken bu oranın 2020 yılı sonu itibarıyla yüzde 9,6’ya yükseldiği,

➤ Küresel sera gazı emisyonlarında enerji sektörünün toplam emisyonunun yaklaşık yüzde 70’ten tek başına sorumlu olduğu ve enerji sektöründe temiz, yeşil ve sürdürülebilir bir paradigma dönüşümüne ihtiyaç bulunduğu,

➤ Nükleer enerjinin yeşil ve sürdürülebilir bir enerji kaynağı olarak kabul edilmesi için hazırlanan tasarının AB Komisyonunca kabul edildiği ve nükleer enerjinin “yeşil enerji” olarak değerlendirildiği,

➤ Ülkemizin 2053 yılına kadar net sıfır emisyon hedefi doğrultusundaki yeşil kalkınma devrimi vizyonu doğrultusunda Akkuyu Nükleer Güç Santrali’nin (AKGS) dünyaya örnek teşkil eden iklim değişikliğiyle mücadelemize önemli katkılar sağlayacağı,

➤ AKGS’nin tüm üniteleri devreye alındığında ülkemizde her yıl 40 milyon tonun üzerinde karbondioksit salınımının önüne geçileceği bu rakamın TÜİK verilerine göre yıllık sera gazı emisyonunun yaklaşık yüzde 10’una tekabül ettiği,

➤ Ülkemizin enerji alanındaki en büyük yatırımı olan AKGS’nin Türkiye’nin toplam enerji ihtiyacının yüzde 10’nunu tek başına karşılayacak kapasitede olduğu,

➤ Nükleer güç santralinin güvenli ve emniyetli şekilde işletilmelerinde en önemli hususlardan birinin düzenleyici ve denetleyici kurumlara duyulan ihtiyaç olduğu,

➤ Teklif ile nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluk bölümüne yer verildiği,

➤ Enerji arz ve tedarik güvenliğinde önemli bir eşiği temsil eden nükleer enerji alanında hukuki sorumluluğa ilişkin ilkelerin kanun seviyesinde düzenlenmesinin büyük önem taşıdığı, ifade edilmiştir.

Kanun Teklifinin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde birinci imza sahibi Çorum Milletvekili Oğuzhan KAYA tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Ülkemizin nükleer enerji alanındaki çalışmalarının 1956 yılında Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının kurucu üyesi olmasına dayandığı ve 1957 yılında bugün gündemimizde olan kanun teklifinin idari ve hukuki altyapısının temellerinin atıldığı ve Atom Enerjisi Komisyonu oluşturulduğu,

➤ Atom Enerjisi Komisyonu'nun 1960'lı yıllarda araştırma, reaktörlerin kurulumu, Akkuyu ve Sinop dâhil olmak üzere nükleer santrallerin kurulacağı sahalara seçimi, insan kaynağının oluşturulması için eğitim altyapısının kurulumu gibi pek çok önemli çalışmaları hayata geçirdiği,

➤ 1982 yılında dönemin idari ve hukuki ihtiyaçlarını karşılamak, temelleri atılan nükleer enerji altyapısının gelişimini sağlamak ve nükleer güç santrallerini kurmak için Atom Enerjisi Komisyonu yeniden yapılandırılarak Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun (TAEK) kurulduğu ve ülkemizin altmış beş yıllık hayali bir nükleer güç santralini kurulumu için çok önemli çalışmalara imza attığı,

➤ 1956 yılından günümüze kadar gelen tüm çalışmaların, küresel barışın tesisi, ülkemizin menfaati ve vatandaşlarımızın refahı, faydası gözetilerek yürütüldüğü ve barışçıl amaçlarla yürütülen faaliyetlerimizin bu denetçilerce de teyit edildiği,

➤ 2018 yılında ise uluslararası alanda kabul gören son dönem nükleer güvenlik standartlarını idari yapımıza aktarmak, taraf olduğumuz anlaşmalardaki yükümlülüklerimizi yerine getirmek ve nükleer enerji alanında ülkemizdeki hukuki çerçeveyi bir adım daha ileriye taşımak için nükleer enerji alanında yeni bir düzenleme yapma ihtiyacının hasıl olduğu ve TAEK'in düzenleyici-denetleyici fonksiyonu ile nükleer enerji ve radyasyon uygulamaları alanındaki faaliyet gösteren yapısının birbirinden ayrılması gerektiği,

➤ Gerek nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımı sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun zararlı etkilerinden korunması gerekse bu alanda uluslararası gereklilikleri de dikkate alınarak nükleer enerji ve yoğunlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleyici ve denetleyici faaliyetlerde bulunma yetkisi ve göreviyle donatılan Nükleer Düzenleme Kurumu, 2/7/2018 tarih ve 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle kurulduğu; radyoaktif atık yönetimi, AR-GE faaliyetleri ve diğer radyasyon faaliyetlerinin ise TAEK bünyesinde kaldığı ve sonrasında yapılan bir dizi düzenlemeyle de TAEK'in, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK) adı altında yeniden yapılandırıldığı ancak Anayasa Mahkemesinin 30/12/2022 tarihli kararıyla 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yi iptal ettiği ve bahse konu iptal kararının 9 Mart 2021 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonrasında yürürlüğe gireceği,

➤ Nükleer güç santrallerinin uzun soluklu projeler olduğu ve bu projelerin güçlü ve istikrarlı yönetim, sağlam hukuki çerçeve ve yetişmiş insan gücüyle yapıldığı,

➤ Ülkemizde kurulan geçmiş bütün hükümetlerin son altmış beş yılda nükleer enerjiden barışçıl amaçlarla faydalanmayı bir devlet politikası olarak uyguladıkları,

➤ 2010 yılında Türkiye'nin Rusya Federasyonu'yla Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi için bir anlaşma imzalandığı, bu anlaşma kapsamında ilk reaktörümüzün temelinin 2018 yılında atıldığı ve şu anda 4 ünite de inşaatın devam ettiği,

➤ Nükleer enerjinin işletme sırasında karbon salınımı yapmadığı ve küresel iklim krizini yakından hissettiğimiz bu dönemde nükleer santrallerin enerji sektöründen kaynaklanan sera gazı emisyonlarını önlemede ön plana çıktığı ve Avrupa'da 10 ülke tarafından nükleer enerjinin yeşil ve sürdürülebilir bir enerji kaynağı olarak kabul edilmesi için Avrupa Birliği Komisyonuna bir tasarı verildiği ve Komisyon tarafından bu tasarının kabul edilerek nükleer enerjinin 2050 yılı karbon nötr hedefi için hem yeşil hem sürdürülebilir bir yatırım olduğunun kabul edildiği,

➤ Nükleer enerjinin ülkemiz için bir tercihin çok ötesinde bir anlam ifade ettiği ve nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyonun güvenli, emniyetli kullanımını sağlamak için hukuki düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu,

➤ Nükleer enerji ve radyasyon sektöründe çalışanların, bireylerin, toplumun, gelecek nesillerin ve çevrenin tüm dünyada olduğu gibi korunmasını sağlamak adına yeni bir nükleer düzenleme kanun teklifi hazırlandığı ve 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iptaliyle doğacak olan hukuki boşluğun giderilmesinin hedeflendiği,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesinde esas alınacak genel ilkelerin belirlendiği, bu ilkelerin belirlenmesinde ülkemizin ve Avrupa Birliği uyum süreci kapsamında uygulanmakta olan Avrupa Birliği 2013/59 sayılı İyonlaştırıcı Radyasyonun Neden Olduğu Tehlikelere Karşı Temel Koruma Standartları Direktifi, Nükleer Güvenlik Sözleşmesi, Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Anlaşma, Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Anlaşması gibi uluslararası anlaşmalar dikkate alındığı,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyon alanındaki faaliyetleri göstermek üzere NDK'dan yetki alan kişilerin yükümlülüklerinin düzenlendiği, bunun yanı sıra NDK'nın bahse konu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrolünün çerçevesinin çizildiği,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin NDK'ya bildirimde bulunulmadan veya NDK'dan yetki alınmadan yürütülemeyeceğinin hükme bağlandığı,

➤ NDK tarafından bahse konu faaliyetlerin yürütülmesine yönelik olarak verilecek yetki kalemlerinin belirlendiği ve nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerini yürütenlerin NDK tarafından denetleneceği,

➤ Radyoaktif atıklara ve kullanılmış yakıtlara ilişkin hükümler ihdas edildiği,

➤ Ülkemizde yürütülen faaliyetler neticesinde ortaya çıkan radyoaktif atıkların bertarafında Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu'nun (TENMAK) yetkili kılındığı,

➤ Radyoaktif atık yönetimine ve işletmeden çıkarmaya ilişkin kurulacak özel hesaplar, bu hesaplara yapılacak katkı payı ödemelerinin nasıl belirleneceği ve bu hesaplardan yapılacak katkı payı ödemelerinin neler olduğu, hesapların gelirleri ve işleyişi ile bahse konu özel hesapları yönetmekle görevli Hesaplar Yönetim Kurulu'nun oluşumuna ilişkin düzenlemelerin de nükleer düzenleme kanunu teklifi marifetiyle ihdas edildiği,

➤ Tarafı olduğumuz nükleer enerji sahasında hukuki mesuliyete dair sözleşmenin, Paris Sözleşmesi 2004 Protokolüyle getirilen değişiklikler de dâhil olmak üzere Paris Sözleşmesi'ne paralel olarak nükleer enerji alanındaki hukuki sorumluluk rejimine ilişkin düzenlemelere yer verildiği,

➤ Nükleer santral işletenin nükleer tesisinde ya da nükleer maddenin taşınması esnasında meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan zararlardan kendisinin, personelinin ve tesisle ilgili teknoloji, mal, hizmet sağlayanların herhangi bir kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın münhasıran sorumlu olacağı esasının miktar ve zaman açısından belirli sınırlar dâhilinde kabul edildiği ve sorumluluğun sigorta veya diğer mali güvencelerle teminat altına alınması zorunluluğu,

➤ Ülkemiz iç hukukunda bir kanun hükmünde olan Paris Sözleşmesi'nin kurduğu hukuki sorumluluk rejimindeki norm ve ilkelere bütünüyle sağdık kalındığı, Paris Sözleşmesi'nin iç hukuka düzenleme bakımından takdir yetkisi verdiği alanlarda da kamu yararı gözetildiği,

➤ İşletenin hukuki sorumluluğuyla ilgili olarak ilkelerin ve istisnaların düzenlendiği, nükleer zararla ilgili olarak öncelikle bu kanun hükümlerinin kanunda hüküm bulunmayan hâllerde ise Paris Sözleşmesi hükümlerinin uygulanacağı öngörüldüğü,

➤ Nükleer tesis işletenin kusursuz sorumluluğu ilkelerinin düzenlendiği ve işletenin kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın sorumlu olacağı ile işleten dışında herhangi bir kişinin sorumlu olmayacağı,

➤ Uluslararası nükleer sorumluluk hukukunun temel prensiplerinden bir diğeri olan “işletenin sorumluluğunun miktar bakımından sınırlandırılması” ilkesi de kaleme alınarak işletenin bir nükleer hadiseden doğan nükleer zararı için hukuki sorumluluğunun miktarı kanunla sınırlandırıldığı,

➤ Sigorta ya da başkaca bir mali güvence altına alınmadan nükleer risk taşıyan faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin önüne geçilmesi amacıyla, işletenin yükümlülüklerinin düzenlendiği ve nükleer zarara neden olabilecek faaliyetler daha yürütülmeye başlamadan önce risklerin nükleer tesis işletenler tarafından mali teminat altına alınmasının sağlandığı,

➤ Türkiye Cumhuriyetinde kurulacak ve işletilecek nükleer tesisler ve bu nükleer tesislere ilişkin nükleer maddelerin taşınması faaliyetleri için yeterli sigorta veya teminatın bulunmaması yahut mevcut sigorta altyapısının miktar ve kapsam bakımından kanun teklifi kapsamındaki sorumluluk miktarını teminat altına almada yetersiz kalması gibi olasılıklar dikkate alınarak, ülkemizdeki nükleer tesis ve taşıma faaliyetlerinin kanun teklifinin şart koştuğu şekilde sigortalanabilmesi için bir nükleer sigorta havuzu kurulması düzenlenmesi ve işletenin mali güvence sağlamaya yönelik yükümlülüğünü nükleer sigorta havuzundan da karşılayabileceğinin hüküm altına alınması,

➤ Bir nükleer hadiseden doğan nükleer zararın ve tazminat miktarlarının belirlenmesi ve işletenin sorumlu olduğu toplam tutarın zarar görenler arasında adilane ve ivedi bir şekilde paylaşılması hususunda nükleer zararın tespiti ve tazminatın belirli bir öncelikte sıralamasına göre paylaşılmasıyla ilgili sürecin belirlenmesi için Nükleer Zarar Tespit Komisyonu kurulması ve bu Komisyonun işleyişine ilişkin düzenlemelerin yapıldığı,

➤ Hem işletenin hem sigortacı ve diğer mali teminat verenler ve devletin yaptıkları ödemeler için nükleer zarara kasıtlı olarak sebep olan gerçek kişiye karşı rücu hakkına sahip olduğu, işletenin bir sözleşmeden doğan rücu hakkının koşul ve kapsamı ve sorumluluğuna ilişkin tazminat talepleriyle ilgili zaman aşımı sürelerine de yer verildiği,

➤ Paris Sözleşmesi kapsamındaki bir diğer önemli ilke olan “münhasır yargılama yetkisi” ilkesi doğrultusunda hangi hâllerde Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olduğu, Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olduğu hâllerde ise Ankara mahkemelerinin kesin yetkili mahkeme olacağı konusunda düzenleme yapıldığı,

➤ NDK'nın görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak amacıyla paylarının en az yüzde 51'i Nükleer Düzenleme Kurumuna ait olmak üzere, Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketinin (NÜTED) kurulmasının öngörüldüğü,

➤ Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin hapis cezaları, adli para cezaları ve idari para cezalarına ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, düzenlenen ceza hükümlerinde ülkemizin taraf olduğu Nükleer Terörizmin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Nükleer Maddelerin ve Nükleer Tesislerin Fiziksel Korunması Sözleşmesiyle ülkemizin üstlenmiş bulunduğu yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacı kapsamında ulusal mevzuatta suç olarak düzenlenmesi gereken fiillerle Kurum tarafından yetkilendirilen faaliyetlerin yetkisiz olarak yürütülmesi durumları suç olarak düzenlendiği,

➤ Suçların örgütlü şekilde işlenmesi gibi durumlar da suçun ağırlaştırıcı unsuru olarak düzenlendiği,

➤ Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun zararlı etkilerinden korunmasının sağlanması amacıyla nükleer tesis, radyasyon tesisi ve radyoaktif atık tesisini yetkisiz işletmek, radyasyon uygulamalarını yetkisiz yürütmek, nükleer maddeyi, radyoaktif kaynağı veya radyoaktif atığı sahihsiz kalacak şekilde terk etmek gibi fiiller suç olarak tanımlandığı ve etkin caydırıcılık özelliği olan cezaların öngörüldüğü,

➤ Nükleer güç santrallerinden dış muayenehanelerinde kullanılmak üzere dış röntgeninden dış cihazlarına kadar farklı sektörlerde, farklı büyüklüklerde ve farklı alanlarda etkisi birbirinden çok farklı pek çok hususta düzenleyici kontrolün etkinliğinin sağlanması gerektiğinden idari para cezalarının belirlenmesinde faaliyetlerin özellikleri, radyasyona maruz kalma olasılığı ve maruz kalınan radyasyonun büyüklüğüyle orantılı bir yaklaşım esas alındığı ve yine yetkilendirmenin iptali, kısıtlanması, askıya alınması da NDK tarafından uygulanacak idari yaptırımlar arasında düzenlendiği, ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Görüşülmekte olan Teklifin Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş bir kanun olduğu ve iptal gerekçeleri de dâhil olmak üzere öncelikli olarak Anayasa Komisyonunda tartışılması ve ondan sonra Komisyona gelmesi gerektiği,

➤ Nükleer zararlar gibi konuları da kapsayan ve oldukça teknik mahiyette hükümler içerdiğinden dolayı ilgili uzmanların ve sivil toplum örgütlerinin katılımına olanak tanınması ve düzenlemelerin daha iyi anlaşılması için bir alt komisyon kurulması gerektiği,

➤ Akkuyu Nükleer Santrali'nin millileştirilmesi gerektiği ve bu konunun bir millî güvenlik ve beka meselesi olduğu,

➤ Doğal gazda ve nükleer enerjide Rusya'ya bağımlı hale gelmenin millî güvenlik ve ekonomik bakımdan oldukça ciddi riskler içerdiği ve nükleer santralin yapımında Rusya'ya hukuksuz ve öngörüsüz imtiyazlar tanındığı,

➤ Anayasanın 106'ncı maddesinde Cumhurbaşkanının hangi konularda kararname çıkarabileceği hususların sıralandığı ve bunlar arasında düzenleyici ve denetleyici kurumlar hakkında düzenleme yapabilmemesinin bulunmadığı; dolayısıyla teşkilat, görev, yetki ve personele ilişkin düzenlemelere açıkça bu düzenlemede yer verilmesi gerektiği,

➤ 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yer aldığı hâlde teklifte Nükleer Düzenleme Kurumunun teşkilat ve görevleri ile personelin özlük haklarına yer verilmediği,

➤ Akkuyu Nükleer Güç Santralinden gelecek elektriğin kilovat saat başına 12,35 lira-15,33 sent aralığında olacağı ve dolar kuru dikkate alındığında ucuza elektrik kullanımından söz etmenin mümkün olmadığı,

➤ Nükleer santralle elektrik üretimi sonrasında ortaya çıkan atıkların var olduğu ve ciddi zararı olan bu atıkları dünyada henüz ortadan kaldıracabilecek bir teknolojinin bulunmadığı ve Akkuyu Nükleer Santrali'nde ortaya çıkan nükleer atığın Türkiye'de kalacağı,

➤ Akkuyu Nükleer Santralinde iş güvenliği konusunda da ciddi zafiyetlerin söz konusu olduğu,

➤ Nükleer enerji barışçıl olarak kullanılmaya başlansa da farklı ülkelerde farklı tarihlerde yaşanan nükleer kazalar sonucunda yüz binlerce insan radyasyona maruz kaldığı, yaşamını yitirdiği ve bu kazalar üzerine ülkenin ömrü tamamlanan nükleer reaktörleri devre dışı bırakma kararı aldığı,

➤ Türkiye'nin yenilenebilir enerji kaynaklarına ağırlık vermek yerine hâlen dünyanın eski teknolojilerini kullanma eğiliminin anlaşılmaz olduğu,

➤ Avrupa'da birçok ülke tarafından yeni nükleer reaktör inşasının yasaklandığı,

➤ Nükleer santrallerin maliyetlerinin oldukça yüksek olduğu, işletme güvenliklerinin bulunmadığı ve nihai atık sorunlarının çözümüne dair bir yöntem belirlenmediği,

➤ Olası bir kazada çevre faciası, insan ölümleri, tarım topraklarının yok olması, suların kirlenmesi, hayvan nesillerinin tükenmesi, denizlerin kirlenmesi, akarsuların kirlenmesi ve yüzlerce yıl izi kalacak hastalıkların boyutunu göz önünde bulundurulması gerektiği,

➤ İnşaatı devam eden Akkuyu Nükleer Santrali'nin ham maddesinden inşasına, işletmesinden atık yönetimine kadar her aşamasının yüzde yüz Rusya'nın kontrolünde olmasının ciddi bir ulusal güvenlik sorunu olduğu,

➤ Akkuyu Nükleer Santrali'nin bulunduğu bölgenin nükleer enerji santrali olarak seçilmiş olmasının Türkiye turizmi açısından da çok büyük bir kayıp olduğu,

➤ Düzenleyici ve denetleyici kurumların öneminden bahsedilmesine rağmen bu kanun teklifinde bu görevi yapacak olan nükleer düzenleme kurumunun bağımsızlığıyla alakalı herhangi bir şey getirilmediği,

➤ Ülkemizin nükleer rüyasını gerçekleştiriyor olmanın tarif edilemez bir gurur ve Akkuyu Nükleer Güç Santralinde çalışmanın ülkemiz mühendisleri için ülkemizin atılımı ve kalkınması bakımından oldukça büyük bir deneyim ve kariyer basamağı olduğu,

➤ Nükleer enerjiden diğer yenilenebilir enerji kaynaklarıyla karşılaştırıldığında küçük bir alandan çok yüksek derecede enerji elde edilebildiği,

➤ Nükleer kazalar sonucunda ortaya çıkan tahribatın ve kayıpların parasal değerlerle telafi edilemeyeceği,

➤ Dünya genelinde toplam 443 reaktörün elektrik ihtiyacının yüzde 10'unu karşıladığı,

➤ Nükleer güç üretiminin diğer kömür, doğal gaz ve petrol kullanarak elektrik üreten teknolojilere göre çok daha az miktarda karbondioksit salınımına neden olduğu,

➤ Nükleer enerjinin fosil yakıtlara bazla üretim çok daha ekonomik olduğu, mevsimden ve çevre olaylarından etkilenmediği,

➤ Akkuyu Nükleer Güç Santralinin hizmete girmesiyle ülkemizin enerji alanındaki eksikliğini önemli ölçüde gidereceği ve ülkemiz elektriğinin yüzde 10'unu üreteceği, ekonomik anlamda 6-8 milyar dolar arasında katma değer üreteceği ve önemli düzeyde istihdam sağlayacağı,

➤ Akkuyu’yla Türkiye’de sadece nükleer santral değil, aynı zamanda yeni bir iş sektörü kurulmuş olacağı, projenin Türkiye ekonomisinde yeni bir dönemeç olacağı ve yüksek kaliteli uzmanların yetiştirilmesine de büyük katkı sağlayarak yeni iş yerlerinin kurulmasına vesile olacağı, belirtilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Alparslan BAYRAKTAR, Nükleer Düzenleme Kurumu Başkanı Zafer DEMİRCAN, Hacettepe Üniversitesi Nükleer Enerji Mühendisliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Cemil KOÇAR ile Öğretim Üyesi Doç. Dr. Şule ERGÜN tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Ülkemizin 2018 yılından itibaren artık önemli ölçüde nükleere giriş yapan bir ülke olduğu ve nükleere giriş yapan ülkelerin uluslararası sözleşmeler kapsamında düzenleyici ve hukuki çerçevenin oluşturulması, bağımsız düzenleyici bir otoritenin varlığının sağlanması anlamında taahhütleri bulunduğu,

➤ Teklifte kamu kesimi de dâhil olmak üzere özel-kamu ayırmaksızın tüm tarafların yükümlülüklerinin ve sorumluluklarının belirlendiği,

➤ Radyoaktif atıkların yönetilmesi anlamında yeni bir mekanizma öngörüldüğü,

➤ Özel hesaplar yönetim sisteminin getirildiği,

➤ 2004 tarihli Paris Protokolü’ndeki değişiklikleri Paris Sözleşmesi’nin 2004 tarihli ek protokol değişikliklerini bu kanunla iç hukukta düzenlenmesi öngörülen hususların gerçekleştirildiği,

➤ Nükleer enerji ve yoğunlaştırıcı radyasyonda faaliyet gösterecek olanların ciddi anlamda düzenlemeye tabi tutulması gerekmekte olup düzenleyici kontrolün bu düzenlemenin temel felsefesi olduğu,

➤ Değerlendirme sürecinin de düzenleyici kontrolün bir parçası olduğu ve bu süreçlerde yapılan faaliyetin her türlü güvenlik analizinin, mühendislik yaklaşımının ve teknik olarak doğrulanmasının istendiği,

➤ Düzenleme ile tüm nükleer faaliyetlerde denetim mekanizması kurulduğu ve bu denetim mekanizması kapsamında yapılacak tüm işlemlerin uluslararası standartlara uygunluğunun gözetildiği,

➤ Mevzuata aykırılık arz eden hususlarla ilgili olarak idari ve yine cezai hükümler içeren yaptırımlar getirildiği,

➤ Nükleer tesis ve radyasyon tesisleri, radyoaktif atık tesisler, tesislerin radyasyon uygulamaları da dâhil olmak üzere birçok faaliyetin düzenlendiği ve bu faaliyetlere ilişkin çeşitli tesis, cihaz, maddelerin düzenleme kapsamına alındığı,

➤ Nükleer enerji ve yoğunlaştırıcı faaliyetler sırasında çalışanların, halkın ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasına yönelik olarak alınması gereken tüm tedbirlerin alınmasını sağlamanın düzenlemenin en temel amacı olduğu,

➤ Ulusal radyasyon izleme sisteminin Türkiye’nin yaklaşık 211 değişik noktasında radyasyon seviyesinin gerçek zamanlı olarak takip edildiği,

➤ Nükleer tesislerde kullanılan her türlü malzeme, yapılan her türlü inşaat işlemlerinin, imalat işlemlerinin hem Kurum hem Kurum adına yetkilendirilmiş hem de üçüncü taraf bağımsız denetim firmaları tarafından yapıldığı,

➤ Radyasyon güvenliği denilen radyasyon uygulamalarının bulunduğu alanların denetimi ve gözetiminin de NDK tarafından yapıldığı,

- NDK'nın diğer tüm kamu kurumlarıyla ilgili koordinasyon çalışmalarının yanı sıra uluslararası sözleşmeler kapsamında Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı başta olmak üzere birçok uluslararası platformla olan ilişkiler yürüttüğü,
- Teklif taslağının Anayasa Mahkemesinin kararı akabinde diğer tüm kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerinin de alınması suretiyle hızlı bir şekilde hazırlandığı ve dokuz bölüm ile yirmi dokuz maddeden oluştuğu,
- Nükleer enerjiyle ilgili ülkemizdeki hukuki ve idari altyapının güçlendirilmesi için bu kanuni düzenlemeye ihtiyaç olduğu,
- Türkiye'nin 2053 yılında net sıfır emisyonlu bir ekonomi ve bir ülke olma hedefi doğrultusunda nükleerin olmazsa olmaz olduğu,
- Konya'da ilk kez yapılan İklim Şûrasında 2053 net sıfır emisyon hedefleri doğrultusunda, kaynak çeşitliliği ve enerji arz güvenliği perspektifinden, emisyon azaltıcı alternatif yakıtlardan nükleer, doğal gaz başta olmak üzere benzeri alternatif yakıtlardan elektrik üretiminin artırılması değerlendirilmesi şeklinde çok önemli bir politika kararının alındığı,
- Nükleer mühendislikte nükleer reaktörden çıkan ve herkesin nükleer atık olarak isimlendirdiği bazı çıktıları atık olarak isimlendirilmediği, “kullanılmış nükleer yakıt” ve “nükleer atık” diye bizim iki farklı kategori bulunduğu, herkesin çok korktuğu ya da dile getirdiği, en çok çekindiği atık olarak değil, kullanılmış nükleer yakıt olarak nitelendirildiği,
- Nükleer yakıtın yeniden işlenerek içinden kıymetli bazı izotoplar çıkarılabileceği ve içinde hâlâ tam olarak yakılmamış olan uranyum-235 ve plütonyum-239 çıkarılarak tekrar nükleer yakıtla dönüştürülebileceği,
- Şu an itibarıyla tüm dünyada kullanılan nükleer yakıtların nükleer santral sahalarında saklanmakta olduğu,
- Akkuyu'da kurulacak olan nükleer santralin her bir ünitesinden çıkan kullanılmış nükleer yakıtın, işletme ömrü tamamlandığında oradan çıkan tüm nükleer yakıtların bu sahada tutulacağı,
- Teklifin sadece nükleer enerji ile ilgili hükümler içermediği, teklifte iyonlaştırıcı radyasyonla da ilgili düzenlemelerin yer aldığı,
- Henüz herhangi bir ülkenin kullanılmış nükleer yakıtları nihai olarak ne yapacağına kesin karar vermediği, mevcut durumda hâlâ sahasında biriktirmeye devam ettiği bazı ülkelerin bu yakıtları tekrar işleyip içindeki uranyum ve plütonyumu alıp tekrar reaktörlerinde yakıt olarak kullanmaya devam ettikleri,
- Radyasyondan korunma ve nükleer enerjinin güvenli çalıştırılmasıyla ilgili Teklifte yer verilen hükümlerde teknik bir sorunun bulunmadığı,
- Atıkların yönetiminin ya da kullanılmış nükleer yakıtların yönetiminin ülkemizin sorumluluğunda olduğu,
- Net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda gerek nüfus artışı gerekse iktisadi büyümenin, ulaşımın, sanayinin, binalardaki elektrifikasyonun artması, ısınma gibi sebeplerden dolayı elektrik talebinin önümüzdeki on yıllar boyunca da artacağı ve elektrik tüketiminin ülkelerin refah seviyesiyle, iktisadi kalkınma seviyesiyle doğrudan alakalı bir konu olduğu,
- Türkiye'nin enerjisini en üst düzeyde verimli şekilde kullanmak durumunda olduğu ve alternatif yakıtlardan biri olan nükleerin mutlak surette ülkemizde elektrik üretiminde artmasının gerekli olduğu,

- Akkuyu Nükleer Santralının deprem, uçak çarpması ve tsunami gibi olağanüstü olaylara karşı dayanıklılığının hem dizayn aşamasında hem lisanslama aşamasında denetlendiği ve onaylandığı,
- Akkuyu Nükleer Santralının deniz suyuyla, deniz deşarjıyla alakalı çalışmaların ÇED raporu aşamasında yapıldığı, oradaki habitata ve yaşayan canlılara herhangi bir zarar vermeyeceği, ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

2/4222 esas numaralı Kanun Teklifi, aşağıda yer verilen değişikliklerle birlikte kabul edilmiştir.

- Teklifin 1 ve 2’nci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 3’üncü maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 4’üncü maddesi, üçüncü fıkranın (d) ve (e) bentlerinin uygulanmasına ilişkin esaslarının belirlenmesi doğrultusunda üçüncü fıkrasına “(d) ve (e) bentleri kapsamında verilecek izinlere ilişkin olarak Kurum tarafından ilgili Bakanlıkların görüşü alınır.” hükmünün eklenmesi suretiyle kabul edilmiştir. Ayrıca madde redaksiyona tabi tutulmuştur.
- Teklifin 5’inci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 6, 7 ve 8’inci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 9’uncu maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 10’uncu maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 11 ve 12’nci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 13’üncü maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 14’üncü maddesi, altıncı fıkrasında yer alan “kullanılabilir” ibaresinin “kullanılır” şeklinde değiştirilmesi ve redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 15’inci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 16’ncı maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 17’nci maddesi, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 18’inci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 19, 20 ve 21’inci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 22’nci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 23’üncü maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 24’üncü maddesi, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 25’inci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin dokuzuncu bölüm başlığı “Çeşitli ve Son Hükümler” şeklinde redaksiyona tabi tutulmuştur.
- Teklifin 26’ncı maddesi, çerçeve 4’üncü maddesinin üçüncü fıkrasına eklenen hüküm ile 5201 sayılı Kanun kapsamındaki ithalat, ihracat izinlerine ilişkin hususlarda Kurum ve ilgili Bakanlık arasında koordinasyon sağlanacağı öngörülmüş olup belirtilen nedenle aynı amaca matuf ilgili fıkranın teklif metninden çıkartılması suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Teklifin 27’nci maddesi, yapılan üç değişiklikle kabul edilmiştir:

Birinci değişiklik kapsamında beşinci fıkradan sonra gelmek üzere altıncı fıkranın eklenmesi öngörülmektedir. Bu düzenlemenin gerekçesi aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir.

“Ülke genelinde 193 sulama birliği toplam 2,3 milyon ha alanda sulama faaliyetlerini yürütmeye çalışmaktadır. Bu alanın 550.000 ha kısmı için pompaj tesisleri vasıtası ile sulama yapılabilmektedir. Bu kuruluşların yapıları itibari ile ticari faaliyetleri kısıtlıdır. Sulama birliklerinin en büyük çıkmazı gelir kaynakları olan, çiftçilere verdikleri hizmet nedeniyle almaları gereken hizmet bedellerini tahsil edememeleridir. Bu durum sulama şebekesinin işletme ve bakımından sorumlu olan ve şebekeleri faaliyette tutması gereken bu kuruluşlar için maddi güçlük oluşturmakta bunun sonucu olarak da sulama şebekeleri zaman içinde, bakım onarımının yapılmaması nedeniyle kullanılamaz hale gelmekte, sulama birlikleri ödeyemedikleri borçları nedeniyle ticari olarak faaliyet gösteremez hale gelmektedir. Yerinde istihdam sağlanamamakta, ürün kalitesi ve miktarında azalmalar yaşanmakta milli servet olan topraklarımız atıl duruma düşmektedir.

Sulama birliklerinin içinde buldukları ekonomik çıkmazı aşmak, sulamaların sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlamak, ülke genelinde ürün kalite ve verimini artırmak, yerelde çiftçinin iskanı ve gelişimini sağlamak maksadı ile; sulama birliklerinin sorumluluğunda olan sulama kanallarında halihazırda var olan bu atıl hidrolik potansiyelin ülke ekonomisine kazandırılması ve sulama birliklerinin içinde bulunduğu ekonomik durumları iyileştirmek maksadı ile düzenleme yapılmaktadır.

Sulama oranı düşük sulamaların işletmesini devralmış sulama birliklerinin, kendi görev sahalarında boş bırakılan ve tarımsal faaliyette bulunulmayan arazileri kiralayarak tarımsal üretim yapması veya yaptırmasını sağlayacak bu düzenleme ile sulama oranının artırılmasının yanı sıra elde edilecek tarımsal üretim ile atıl kalan yatırımın faydaya dönüşmesi de sağlanacaktır.

Ülkemizin enerji politikalarındaki “enerjide dışa bağımlılığın azaltılması” stratejisi ile uyumlu olarak terfilî sulamalarda tarımsal üretim kayıplarının önlenmesi, sulama tesislerinin maksatlarına uygun işletilmesinin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve yatırımların faydaya dönüşmesi maksadıyla, işletmeye alınan ve işletmeye açılacak terfilî sulama tesislerinin enerji ihtiyaçlarının yenilenebilir enerji üretim tesisleriyle karşılanması büyük önem arz etmektedir.

Ülke genelinde DSİ tarafından sulamaya açılan sahalarda 2020 yılı verilerine göre sulama oranı %66 olarak gerçekleşmiş, sulamaya açılan alanların %34’ü çeşitli nedenlerle sulanmamıştır. Özellikle yüksek enerji girdi bedellerinin üretimi yapılacak tarımsal ürünlere yansıyan yüksek maliyet bedelleri nedeni ile terfilî sulama alanlarında sulama oranı ancak %48 olarak gerçekleşebilmiştir. Kurulumu yapılan, işletmeye alınan ve atıl vaziyette bekleyen terfilî tesislerin yenilenebilir enerji kaynaklarıyla desteklenmesi sonrasında enerji maliyetlerinin düşmesi ve tarımsal üretim konusunda ülke ekonomisine katkıda bulunması öngörülmektedir.”

İkinci değişiklik kapsamında, yeni eklenen altıncı fıkradan sonra gelmek üzere yedinci fıkranın eklenmesi öngörülmektedir. Bu düzenlemeyle sulama birlikleri tarafından işletilen enerji kaynaklarından elde edilen gelirin yine bu tesislerin işletme, bakım, onarım ve yönetim işlerinde kullanılması amaçlanmaktadır.

Üçüncü değişiklik kapsamında 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya sulama birliklerine” ibaresi, “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya DSİ’nin izniyle sulama birlikleri tarafından” ibaresi

eklenmiş; (g) bendi değiştirilmiş ve (g) bendinden sonra gelmek üzere bir bent ve aynı maddenin yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere bir fıkra eklenmiştir. Bu düzenlemenin gerekçesi aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir.

“Terfili sulamaların enerji giderlerinin karşılanması amacıyla DSİ Genel Müdürlüğü tarafından lisanssız olarak kurulması ve işletilmesi öngörülen yenilenebilir enerji tesislerinin tanımlandığı ilgili maddelere, sulama faaliyetini sahada bilfiil yürüten ve DSİ'nin uygun gördüğü sulama birlikleri de eklenmektedir. Bu sayede, DSİ'nin uygun gördüğü ve bütçe imkânları uygun olan sulama birlikleri DSİ'ye tanınan hak ve yükümlülükler çerçevesinde enerji giderlerinin karşılanması amacıyla yenilenebilir enerji tesisi kurabilecek ve işletebilecek veya DSİ tarafından kurulan yenilenebilir enerji tesisleri sulama birliklerine devredilerek aynı koşullarda işletilebilmesi mümkün hale gelecektir.

Lisanssız yürütülebilecek faaliyetler arasında sulama birlikleri tarafından işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğuna sahip olduğu taşınmazlar üzerinde DSİ'nin uygun görüşüyle kurulacak yenilenebilir enerji üretim tesisleri eklenmektedir.

Yine 6446 sayılı Kanuna getirilen değişiklik ile Belediyeler ve bunların bağlı kuruluşlarının tüketim tesislerinin bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücünün iki katına kadar yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi kurabilmesi amaçlanmaktadır. Böylelikle belediye ve bağlı kuruluşlarına diğer kişilerden farklı olarak bir kat daha fazla üretim tesisi kurabilme imkânı tanınması hedeflenmiştir.

6446 sayılı Kanun ile belediyeler tarafından işletilen su isale hatları ile atıksu isale hatları üzerindeki hidrolik potansiyelin ilgili belediye tarafından değerlendirilmesi ve bu sayede hem ülke hidrolik potansiyeline katkı sağlanması hem de belediyelere bir gelir sağlanması maksadı ile hâlihazırda bir düzenleme bulunmaktadır. Benzer şekilde; il özel idareleri tarafından işletilen sulama şebekeleri üzerindeki atıl hidroelektrik potansiyelin ülke ekonomisine kazandırılması ve dolaylı olarak il özel idarelerine bir gelir sağlanması maksadı ile düzenleme yapılmaktadır.”

Ayrıca kanun tekniği açısından fıkra ve bent numaraları redaksiyona tabi tutulmuştur.

- Teklifin Geçici 1'inci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 28 ve 29'uncu maddeler, aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddeleri üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Teklif, yapılan değişiklikler de dikkate alınarak kanunların yapılmasındaki esas ve usullere uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmuştur.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere, İstanbul Milletvekili İffet POLAT, Gaziantep Milletvekili Mehmet ERDOĞAN, Zonguldak Milletvekili Ahmet ÇOLAKOĞLU ile Mersin Milletvekili Hacı ÖZKAN özel sözcü olarak seçilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığımıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Ziya Altunyalız</i>	<i>Fahri Çakır</i>	<i>Ahmet Çolakoğlu</i>
Konya	Düzce	Zonguldak

(Bu raporun özel sözcüsü)

Kâtip <i>İffet Polat</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Müzeyyen Şevkin</i> Adana (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ayhan Altuntaş</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Abdurrahman Başkan</i> Antalya	Üye <i>Vahit Kiler</i> Bitlis	Üye <i>Yasin Öztürk</i> Denizli (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Metin Bulut</i> Elâzığ	Üye <i>Mehmet Erdoğan</i> Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Osman Boyraz</i> İstanbul
Üye <i>Ali Kenanoğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Tacettin Bayır</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mehmet Cihat Sezal</i> Kahramanmaraş
Üye <i>Tahsin Tarhan</i> Kocaeli (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu</i> Manisa (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Hacı Özkan</i> Mersin (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Fuat Köktaş</i> Samsun	Üye <i>Kadim Durmaz</i> Tokat (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Muazzez Orhan Işık</i> Van (Muhalefet şerhimiz vardır)

MUHALEFET ŞERHİ

GENEL DEĞERLENDİRME

Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifi, 24 Şubat 2022 tarihinde Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna Esas Komisyon olarak, Adalet, Çevre, Plan ve Bütçe Komisyonlarına ise tali komisyon olarak sevk edilmiştir.

Teklif, Tali Komisyon olarak sevk edildiği Çevre Komisyonu ile asli Komisyon olarak sevk edildiği Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda aynı günde görüşülmüştür. Ancak Teklif, tali komisyonlar olan Adalet Komisyonu, ile Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmeksizin ve bu tali komisyonlar tarafından Komisyonumuza görüşleri sunulmaksızın, Çevre Komisyonu tarafından hazırlanan rapor ise toplantı sırasında dağıtıldığından yeterli olarak incelenmeksizin esas komisyon sıfatıyla Komisyonumuzda doğrudan görüşülmüştür.

Teklifin teknik uzmanlığa sahip tali komisyonlar tarafından incelenmemesi, teklifi görüşen tali komisyon olan Çevre Komisyonuna raporlarının hazırlanması için kısıtlı süre verilmiş olması, Komisyon üyelerinin görüşmelerin kapsamlı olarak yapılmasını teminen alt komisyon kurulması yönündeki taleplerinin zaman kısıtı ileri sürülerek reddedilmesi yasama sürecinin nitelikli bir şekilde işlememesine neden olmuştur.

Öte yandan teklif Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda da ele alınması gerekirken bu Komisyona sevk dahi edilmemiştir.

Asli Komisyon görüşmelerinde de İç Tüzüğün 37 nci maddesi birinci fıkrası gereğince “Kanun tekliflerinin esas komisyonlara havale gününden itibaren en geç, kırk beş gün içinde sonuçlandırılması gerekir.” hükmü göz ardı edilerek ve Kanunun içeriği, kapsamı, madde sayısı gibi hususları dikkate alınmaksızın, seri bir şekilde görüşmelerin tamamlanmaya çalışılması neticesinde yasama işlevi niteliğini kaybetmiş, Teklif üzerinde gerekli ve yeterli değerlendirme yapılamamıştır.

Tüm dünyada daha iyi karar alma konusundaki çabalar sürekli olarak artarken, bu amaçla çeşitli mekanizmalar da geliştirilmektedir. Yapılan düzenlemelerin pek çok alana tesir ettiği de dikkate alınarak hem mevcut düzenlemelerin gözden geçirilmesi hem de yeni yapılacak düzenlemeler için maliyet-fayda-etki analizlerinin yapılması büyük önem taşımaktadır. Yapılacak düzenlemelerin getireceği olumlu-olumsuz sonuçlar ve toplum tarafından nasıl karşılanıp tekliflere nasıl cevap verileceği yasama organları ve karar vericiler için de öncelikli konular arasında yer almalıdır. Bu kapsamda, düzenlemenin bütçeye, mevzuata, sosyal, ekonomik ve ticarî hayata, çevreye ve ilgili

kesimlere etkilerinin ne olacağını göstermek üzere hazırlanan düzenleyici etki analizleri önemli rehber niteliğindedir. Ancak yasama sürecinde bu ön hazırlık aşaması da özellikle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin uygulanmaya başladığı dönemle birlikte adeta unutulmuş ve rafa kaldırılmıştır. Tekliflerin düzenleyici etki analizleri yapılmamakta ve görüşmeler sırasında değerlendirilmemektedir. Bu da yasama sürecini sakatlamaktadır.

Nitekim bu Teklif ile getirilen düzenlemelere dair etki analizinin ve çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) yapılmamış; haliyle bunların sonuçları, Komisyona sunulmamış ve değerlendirilmemiştir. Bu hususun eksikliğine de Komisyonda dikkat çekilmiştir.

Öte yandan Teklifte Anayasa'ya çok yönlü aykırılıklar bulunmaktadır ve bu hükümlere dair Anayasaya aykırılık itirazlarımız Komisyona sunulmuştur.

TEKLİFE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Teklif 1 geçici, 1 yürürlük, 1 yürütme olmak üzere toplam 29 maddeden oluşmaktadır.

Nükleer Düzenleme Kurumu'nun hukuki dayanağını 02.07.2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname teşkil etmektedir. Anılan Kanun Hükmünde Kararname'nin CHP tarafından Anayasa Mahkemesi'nin huzuruna taşınması neticesinde; 2018/115 E.; 2020/K. sayılı dosya üzerinden 30.12.2020 tarihinde iptal edilmiş; ve fakat söz konusu iptal kararının, (kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak 1 yıl sonra) 09.03.2022 tarihinde yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır. Anayasa Mahkemesi KHK düzenlemesini usul yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna karar vererek iptal etmiş ve ayrıca düzenlemeyi içerik yönünden incelememiştir.

Akabinde 15.07.2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 54'üncü bölümünün 785 ilâ 792'nci maddelerinde Kurum'un amaç, kapsamı, görevleri; tanımları; yetkilendirmesi; denetimi; Kurul; Başkanlık; Başkan; Kurumun Gelirleri düzenlenmiştir. Ancak anılan CBK; söz konusu KHK'ya atıf yapmakta, KHK, iptal edilmekte, KHK'nın içeriğini tam olarak karşılayacak bir kanun teklifi ileri sürülmemekte ve hukuki boşluk doğmaktadır.

Söz konusu kanun teklifi, Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi çerçevesinde TBMM'ye sunulmuştur. Öte yandan bu teklife birlikte Kurumun görevleri arasına yenileri eklenmesi öngörülmektedir.

Hukuki bağlamda sorun, Nükleer Düzenleme Kurumu'nun hukuki statüsü itibarıyla kanun ile mi yoksa cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile mi kurulacağına ilişkindir. Zira, Nükleer Düzenleme Kurumu'nun hukuki statüsü; kamu tüzel kişiliğine haiz, idari ve mali özerkliğe sahip ve yetkilerini bağımsız olarak kullanmak üzere teşkilatlandırıldığından bağımsız idari otorite (düzenleyici denetleyici kurum) niteliğindedir. Söz gelimi BDDK'nın 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na istinaden oluşturulduğu gözetildiğinde; Nükleer Düzenleme Kurumu bakımından kanuni düzenleme ilkesinden ayrılmasını haklılaştıracak bir neden bulunmamaktadır.

Kaldı ki, bağımsız idari otoritelerin hangi hukuki form ile teşkilatlandırılacağına ilişkin açık Anayasal hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte her ne kadar söz konusu otoritelerin Türk İdari teşkilatındaki konumu tartışmalı olsa da idarenin bütünlüğü ilkesi (AY Md. 123 vd.) gereğince "bir tür hizmet yerinden yönetim" olduğu kabul edilebilir niteliktedir. Öte yandan yasama yetkisinin devredilmezliği idarenin kanuniliği ilkesi gereğince bu otoritelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları, personel rejimi ve özlük haklarının genel çerçevesinin kanun düzeyinde çizilmesi gerekmektedir. Ancak temel esasların kanun ile belirlenmesi, bu kanunun yalnız şekli yönden konulmasıyla mümkün değildir. Başka bir anlatımla, kanunilik ilkesi gereğince kanun hükmünün içeriğinin net, açık, anlaşılabilir ve objektif esaslarla kaleme alınması gerekmektedir. Ancak söz konusu Kanun teklifi bütünüyle muğlak ibarelerle Kuruma yönelik düzenlemeler getirmektedir. İnsanın sağlıklı, dengeli ve güvenilir bir çevrede yaşama hakkı bakımından değeri gözetildiğinde; Kurum'un bağımsız olması gerekliliği ortaya çıkacaktır. Bu gereklilik, Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'nun belgelerine de konu (söz gelimi denetleyici ve düzenleyici yapıların bağımsız olması, yapılacak düzenlemelere riayetin takibi, aykırılık halinde yaptırım uygulanması) olmuştur.

Bu kapsamda Nükleer Düzenleme Kurumu'nun kuruluşuna dair düzenlemeleri içermesi gereken Kanun teklifinde öncelikle kurumun özerk yapısını ve personel rejimini belirleyecek, nükleer enerji konusundaki düzenleme ve denetleme yetkilerini tanımlayacak maddeler yönünden eksiklikler mevcut olduğu gibi KHK'de açıkça yer alan kadro cetveline Teklifin ekinde yer verilmemiştir. Dolayısıyla, Nükleer Düzenleme Kurumunun, teşkilat, görev, yetki, sorumluluk ve personeline ilişkin düzenlemelerin açıkça bu Teklif metninde yazılması gerekirdi; çünkü bu konu, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi (CBK) ile düzenlenemez (Any., md.104/17).

Teklif nükleer enerjinin çevreye zarar vermeyen, düşük maliyetli ve milli enerji projesi kapsamında önem taşıdığı iddiasıyla gündeme getirilmiştir. Ancak ülkemizde halihazırda inşaat halinde olan tek nükleer enerji santrali olan Akkuyu'nun sözleşmesi incelendiğinde bu santralin yap-

işlet-devret modeliyle değil, yap-sahip ol- işlet esasıyla Rus şirkete verildiği ve bu yönüyle Türkiye'nin santral üzerinde hiçbir mülkiyet hakkının olmadığı, tesisin işletme süresi dolduğunda Türkiye'ye devrolamayacağı yani tüm sistemi Rus firmanın yapacağı, sahibi olacağı ve de işleteceği anlaşılmaktadır. Bu yönüyle nükleer enerjinin milli enerji projesinin bir unsuru olmadığı gayet açıktır.

Her ne kadar nükleer enerjiye dair teknik ve bilimsel bilgiye Türkiye'nin de sahip olması günümüz küresel koşullarında önem taşısa da anılan santralde bu bilginin Rus firma tarafından ülkemize aktarılmayacağı da anlaşılmaktadır.

Bu yönüyle Akkuyu, egemen bir devletin sınırları içinde olup da bir başka devlete ait olan ve o devlet tarafından işletilen ilk ve tek Nükleer Enerji Santrali olma özelliğini taşımaktadır.

Öte yandan nükleer enerjinin en ekonomik enerji kaynağı olduğu iktidar tarafından ısrarla ifade edilse de 2021'de yapılan YEKA GES-3 yarışmasında kilovat saat başına verilen alım garantisi 2,5 ila 3,5 dolar sent arasında iken Akkuyu Nükleer Santralı'ndan üretilecek elektrige verilen alım garantisinin kilovat saat başına 12,35 dolar sent ile rüzgâr ve güneş gibi kaynakların yaklaşık 3-4 katı tutarında olduğu gerçeği karşısında bu iddianın da geçerli bir dayanağı bulunmadığı açıktır.

Bir yanda Rusya'nın Ukrayna işgaline dair milli güvenliğimizi, ekonomimizi, ticaretimizi de yakından ilgilendiren konular hakkında yürütmenin Meclise bilgi sunması beklenirken, diğer yanda ülkemiz tarihindeki en büyük enerji krizini yaşarken Rusya'nın lokomotif olduğu nükleer enerjiye ilişkin bir düzenlemenin TBMM'de öncelikli olarak görüşülmesi zamanlama açısından da sakattır.

Akkuyu'da Rusya'ya yıllarca tanınan hukuksuz ve öngörüsüz imtiyazların, pahalı enerjinin ve çevresel risklerin gölgesinde, bir de savaş ortamında bu Teklif düzenleyici etki analizi yapılmaksızın, çevresel etki değerlendirmeleri gerçekleştirilmeksizin, STK'ların ve uzmanların görüşleri alınmaksızın TBMM'ye sunulmuş olmakla kalmayıp, Komisyon görüşmelerine de kamu kurum ve kuruluşları hariç, temsilci davet edilmediğinden katılımcı anlayıştan uzak bir şekilde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca halihazırda ihale yapılmış, inşaat başlamışken bu alanda aslında daha önce kurulması gereken düzenleyici ve denetleyici bir kurum oluşturulmakla geç kalınmış bir düzenleme yapılmaktadır.

Teklifte 10 ayrı konuda Yönetmelik hazırlanması ve 7 ayrı konuda Cumhurbaşkanına karar verme yetkisi tanınmaktadır. Bu da Kanunun aslında düzenlediği alanda göstermelik bir yapı oluşturduğunu ve kanunla düzenlenmesi gereken kritik konuların ikincil mevzuata bırakılması

anlamına gelmekle kalmayıp kritik hususlarda da yasal boşluklar doğurmaktadır. Örneğin, KHK’de yer alan kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasına ilişkin düzenlemeye Teklif metninde yer verilmemiştir.

Yukarıda kapsamlı olarak açıkladığımız hususlar sonucunda yurtdışında kullanımından vazgeçilmesi yönünde adımlar atılan nükleer enerji yerine yeşil enerjiye yönelmenin öne çıktığı bir ortamda alternatif enerji kaynaklarına, yeni gelişen teknolojilerle daha risksiz, daha verimli ve daha sağlıklı olan yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmek gerektiğini, mevcut nükleer enerji teknolojilerine dayalı, sorunlarını giderememiş riskli santrallerin, ülkemizde kurulmasına izin vermeyeceğimizin, nükleer ve kimyasal silahların bölgemizde ve dünyada yayılmasını önlemek için etkin mücadele edeceğimizin ve ülkemizin doğası, tarımı, hayvancılığı, geleceği için en temiz, en çevre dostu ve yenilenebilir enerji kaynakları ile ülkemize, milletimize en iyi ve uygun koşullarda enerjiyi sağlamayı ve enerjide dışa bağımlılığı güneş ve rüzgar enerjisi başta olmak üzere yenilenebilir enerji kaynaklarımıza yapacağımız yatırımlarla sona erdirmeyi amaçladığımızın altını bir kez daha ve ısrarla çiziyoruz.

Maddelere İlişkin Değerlendirmelerimiz

1.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, nükleer enerjiye ilişkin faaliyetlerin, bağımsız bir düzenleyici ve denetleyici kurum tarafından düzenlenip denetlenmesi ulusal ve uluslararası güvenilirlik açısından elzem olduğundan, bir düzenleyici kurumun kanununda olması gereken tüm ana özelliklerin bu teklifte sıralanması amacıyla Nükleer Düzenleme Kurumunun, özerk olduğu, teşkilat, görev, yetki, sorumluluk ve personeline ilişkin düzenlemelerin kanunda yer alması amaçlanmıştır. Teklif sahibi, bu konunun CBK ile düzenleneceğini ifade etmiş olsa da, “Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz” (md.104/17).

2.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, daha önce KHK’de yer verilen, Teklif metninde tanımlanmayan ancak teklif metninde geçen izin, lisans ve serbestleştirme ibareleri tanımlanmıştır.

3.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, teklif metninde radyasyon dozu için muğlak olan ibare ilgili mevzuata atıf yapılmak suretiyle netleştirilmiş, riskten etkilenebilecek kişilerin sadece bilgilendirilmesi değil, süreçlere katılımlarının da sağlanması hedeflenmiş, nükleerle ilgili işlem, eylem yürüten diğer kamu kurum ve kuruluşlar karşısında Nükleer Düzenleme Kurumu’nun asıl karar alıcı, merkezi kurum olarak konumlandırılması amaçlanmıştır.

4.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, Kanun kapsamındaki faaliyetler için bildirim şartı kaldırılmakta Kurumdan izin veya yetki alma şartı getirilmektedir.

5, 6, 8 ve 14. maddelere dair sunmuş olduğumuz önergelerimizle, Kuruma takdir yetkisi veriliyormuş gibi kullanılan ibareler, zorunlu olarak fiilde bulunulacağı yönünde değiştirilmektedir.

Komisyon görüşmelerinde 14.maddeye dair vermiş olduğumuz önerge kabul edilmiştir.

7.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, Kurum tarafından yerine getirilen iş ve işlemlerin Kurumun hatası söz konusu olduğunda kurum açısından da bağlayıcı olması, Kurumun her alanda uzmanlığı olamayacağı da göz önünde bulundurularak gerektiği hallerde ilgili meslek kuruluşu da dahil olmak üzere uzman desteği almasının zorunlu olması amaçlanmıştır.

8. maddenin 1. fıkrası, Kurum denetçilerinin taşımaları gereken vasıfların Kurum tarafından belirleneceğini öngörmesi hasebiyle, Anayasa'nın 128. maddesinin 2. fıkrasına aykırıdır.

9.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, radyoaktif atıkların transit geçişi ve radyoaktif maddelerin bulaşmış olduğu malzemelerin ithalatı teklif metninden çıkartılarak birinci fıkraya uyum sağlanması ve kullanılmış yakıtların işletme süresi boyunca depolanmasının oluşturacağı riskin azaltılması amaçlanmıştır. Teklif metni, insan ve doğanın geleceği açısından hayati önemde olan radyoaktif atıkların yönetim ve bertarafı konularında yeterli ölçüde hukuki belirlilik oluşturmamış ve güvence öngörmemiştir.

11.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, halihazırda devlet memuru olarak görev yapan ve devletten maaş alan Hesaplar Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerine ayrıca huzur hakkı ve benzeri başlıklar altında çift maaş sonucunu doğuracak haklar tanımlanmaması ve Hesaplar Yönetim Kurulu'nun ihtisas komisyonu olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna yılda bir kez faaliyetleri ile ilgili bilgi vermesi amaçlanmıştır.

Teklifin 13.maddesinde sigorta için parasal sınırlar getirilmişse de bu belirlenen miktarlar afaki olup, neye göre tespit edildiği belli değildir. Herhangi bir kaza anında doğacak maddi zararların boyutunu bilmek ve hatta tazmin etmek olanağı yoktur.

Teklifin 18.maddesi ile oluşturulan zarar tespit komisyonu üyelerinin tamamının Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi ve üyelerin özelliklerinin Cumhurbaşkanınca belirlenecek olması hatalıdır. Maddenin son fıkrasında, Nükleer Zarar Tespit Komisyonu üyelerinin niteliklerinden çalışma usul ve esaslarına, nükleer zararın tespitinden Cumhurbaşkanı'nca alınacak acil ekonomik tedbirlere kadar anılan hususların düzenlenmesinin Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacak yönetmeliğe bırakılması, Anayasa'nın başta hukuk devleti ilkesini öngören 2. maddesi gelmek üzere, çeşitli maddeleriyle uyumsuzdur.

20.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle, Paris Sözleşmesine uygun olarak çevre konusunda gerekli hukuki bilgiye sahip ihtisas mahkemesinin görevli ve yetkili kılınması amaçlanmıştır.

Teklifin 22.maddesinin 2. fıkrası, Kurum’da istihdam edilecek personelin istihdamı, statüsü ve atanmasına ilişkin sınavın usul ve esasları konularını yönetmeliğe bırakması hasebiyle, Anayasa’nın 128. maddesinin 2. fıkrasına aykırıdır.

Teklifin 22.maddesi 3. Fıkrası Anayasa’nın eşitlik ilkesine aykırıdır.

Teklifin 22.maddesinin 4.fıkrasıyla hüküm altına alınan yabancılara 14 kata kadar zamlı maaş ödemesi de Anayasanın eşitlik ilkesine aykırılık taşımaktadır.

23 ve 27.maddelere dair sunmuş olduğumuz önergelerimizle, Nükleer Teknik Destek AŞ (NUTED)’nin kamu ihale mevzuatından muaf tutulmaması ve Nükleer Düzenleme Kurumunun düzenleme ve denetlemeye ilişkin mal, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, nükleer santral projeleri kapsamında saha ve fizibilite çalışmaları ile ilgili etüt, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun yürüttüğü ve desteklediği araştırma ve geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile bu projelerle doğrudan bağlantılı olan ve projenin yürütülmesi için zorunluluk arz eden yapım işleri, Hesaplar Yönetim Kurulunun radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabı ile ilgili danışmanlık hizmet alımlarının Kamu İhale Kanunu hükümlerinden istisna tutulmaması amaçlanmıştır.

Öte yandan teklifin *23. Maddesi 3. Fıkrası son cümlesi* Anayasa’ya aykırıdır.

Teklifin 24.maddesinde belirlenen hapis ceza süreleri TCK sistemine uygun değildir.

Teklifin 25.maddesi 7.fıkrasında idari dava açma süresi İYUK aksine 60 gün olarak değil 30 gün olarak belirlenmiştir.

Teklifin 26.maddesi Kanunun aslında Akkuyu Nükleer Enerji Santrali için uygulanamayacağını ve Akkuyu için Rusya Federasyonu ile akdedilen anlaşma gereğince Akkuyu Nükleer Enerji Santralinin tamamen denetlenemeyeceğini ve hiçbir sorumluluğun olmadığını teyit etmektedir.

Geçici 1.maddeye dair sunmuş olduğumuz önergemizle; yurtdışında eğitim görerek yurda dönenlere verilecek kadrolarda nükleer enerji alanında eğitim almış olmak şartının getirilmesi amaçlanmıştır.

Komisyon görüşmeleri sonucunda, Teklifin, 4.maddesine ihracat ve ithalat durumunda ilgili Bakanlıklardan görüş alınmasına dair hüküm eklenirken, bu düzenlemenin 4.maddeye eklenmesi nedeniyle Teklifin 26.maddesinin 2.fıkrası Teklif metninden çıkartılmıştır. Teklifin 27.maddesine eklenen düzenlemelerle sulama birliklerinin gelirlerini iyileştirmek için yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretmelerini sağlamak ve kullanılmayan tarım arazilerini kiralamaları suretiyle tarım yapmak veya yaptırmak gibi imkanları sulama birliklerine sağlamak amaçlanmıştır. Öte yandan yine eklenen düzenleme ile belediyelere ve bağlı kuruluşlarına diğer kişilerden farklı olarak bir kat

daha fazla üretim yapma imkanı sağlanması amaçlanmıştır. Anılan düzenlemelerin kod kanuna eklenmesine dair önergelerin görüşmeler tamamlanmak üzereyken 12 saatlik çalışmanın sonucunda sabaha karşı adeta bir dayatmayla torba kanuna dönüştürülmesine yasama etiği ve usul yönünden itiraz edilmiş, yeterince inceleme imkanı tanınmayan önergelerin ihtisas komisyonu olan Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunda da görüşülerek Komisyonumuzda daha sonra görüşülmesi önerilmiştir. Ancak bu önerimiz de kabul edilmemiştir.

Uluslararası sözleşmeler bakımından; yasa önerisi, başta Paris Sözleşmesi olmak üzere bir çok uluslararası sözleşmeye yollama yapılmış olmakla birlikte, "Nükleer Güvenlik Sözleşmesi" ile "29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme"ye taraf olduğumuz halde, ulusal mevzuat uyarlamasından çok uzaktır. Önerinin düzenleme alanıyla doğrudan ilişkisi bakımından, Barcelona Sözleşmesi'ne gerekçede de olsa hiç referans yapılmamış olması, önemli bir eksikliklerdir. Şöyle ki;

1. Yasa önerisi, Akdeniz'de Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşınımı ve Bertarafından Kaynaklanan Kirlenmenin Önlenmesi Protokolü (İzmir,1996; Türkiye onayı: 14 Ocak 2004 tarih ve 25346 sy. RG) bakımından tutarsızlık içeriyor. Barselona Sözleşmesinin ek Protokolü olan bu düzenleme, tüm Akdeniz Havzası ile kıyı alanlarını kapsar (Türkiye bakımından Edirne-Hatay arasındaki 10 il bu coğrafi kapsamdadır). Bu Protokol Ek 1'de radyonüklidlerle kirlenmiş veya radyonüklid içeren atıkları da tehlikeli atık sayar. ¹ (Protokol Madde 3 ve EK 1). Bu açıdan da dünyada tek örnektir. Bir kez, Kanun gerekçesinde bu Protokolün de zikredilmesi, Türkiye'nin uluslararası yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirme iradesini göstermesi bakımından zaruridir. Oysa gerekçede bu Protokole atıf yoktur. Bu da nükleer atık yönetimi konusunda eksik bilgiye sahip olduğu izlenimi veriyor.

2. Protokol Madde 5/6 'ya göre, AB üyesi olmayan Akdeniz ülkelerinin (yani Türkiye'nin de) tehlikeli atıkların (nükleer dahil) ihracatını ve transit geçişini yasaklaması gerekiyor. Oysa yasa önerisi, transit geçişi yasaklamıyor. Oysa, yasanın Akdeniz Havzasında ve Edirne-Hatay arası 10 ilde bu Protokol gereği nükleer atık transitini yasaklaması gerekir.

3. Protokol Madde 6 gereği, istisnai transite nasıl izin verileceği kurallara bağlanmış. Yasa önerisinin buna uygun biçimde bir düzenlemesi yok.

¹ Radyonüklidler, belirli bir kütle sayısı, çekirdeklerin enerji durumu, atom sayısı, kararsız olan ve radyoaktif bozulma yaşayan atom sayısıdır. Bilinen radyoaktif nüklidlerin sayısı 1800'ü aşıyor. Çürüme türüne göre: a-radyonüklidler, b-radyonüklidler. Bazı radyonüklidlerin çekirdekleri kendiliğinden parçalanmaya maruz kalırken, diğerleri elektron yakalama türünü çürürken, içlerinde kabuklardan birinden bir atom yakalayan çekirdeğin nötrinoları serbest bıraktığı türden. Radyonüklidlerin çoğu, radyoaktif radyasyon kaynaklarıdır, çünkü A ve b parçacıklarının emisyonuna ve elektron yakalamaya genellikle elektromanyetik radyasyon oluşumuna yol açan g-radyasyon oluşumu eşlik eder.

Sonuç olarak;

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak nükleer enerji konusunda ülkemizde düzenleyici ve denetleyici bir kurum ihdas edilmesini olumlu bulmakla beraber, Teklifin bu ihtiyacı karşılamaması nedeniyle teklifin tümüne karşı oy kullanıyoruz. Bununla birlikte 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 20, 23, 27 ve geçici İnci maddelere dair değişiklik önergelerimiz bulunmaktadır. Komisyon görüşmelerinde kabul edilmeyen söz konusu önergelerimizin Genel Kurulda değerlendirilmesi gerektiğini savunuyoruz.

Tahsin Tarhan

Kocaeli

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

Müzeyyen Şevkin

Adana

Tacettin Bayır

İzmir

Kadim Durmaz

Tokat

MUHALEFET ŞERHİ

2/4222 Esas Nolu Bazı Nükleer Düzeleme Kanun Teklifine ilişkin muhalefet şerhimiz aşağıdadır.

Usule ilişkin değerlendirme

25 Şubat 2022’de komisyonlara gönderilen ve hafta sonu dışında bir gün bile inceleme fırsatı tanınmayan bu teklifin komisyona getiriliş biçimi ve sonrasında dayatılanlar her şeyden önce Meclise, komisyonlarımıza ve vekillerimize yapılan bir saygısızlıktır. Nükleer enerji gibi riskleri oldukça yüksek ve bütün dünyanın kaygıyla tartıştığı bir konunun böylesine gayri ciddi bir yöntem ve yaklaşımla komisyona getirilmesinin doğru olmadığını, AKP iktidarının “çoğunluk bende ne istersem o olur” anlayışının bir uzantısı olduğunu bir kez daha ifade etmek gerekiyor.

Bu kanun teklifi vesilesiyle bir kez daha belirtmek gerekir ki, AKP iktidarının yasa yapım süreçlerinde geliştirdiği bakış açısı ve takındığı tutum antidemokratiktir. Çoğunlukçu bir anlayışla çoğulculuğun reddedildiği, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçişle birlikte TBMM’nin bütünüyle bypass edilmek istendiği bir süreci yaşıyoruz. Meclis’in adeta bir noter makamı olarak görülmesi her şeyden önce millet iradesine hakarettir. Muhalefetin uyarılarını yok sayan, önerilerini dikkate almayan demokratik anlayıştan vareste bir iktidar anlayışı ile karşı karşıyayız.

Komisyona gelen bu kanun teklifi bilindiği gibi daha önce KHK olarak yayınlanmış ve fakat sonrasında yapılan başvuru üzerine Anayasa Mahkemesi’nce Anayasa’ya aykırı bir düzenleme olduğu gerekçesiyle reddedilmişti. Şimdi önümüzde duran kanun teklifinin gerekçesinde şunlar yazmaktadır.

“Nükleer enerji alanın, düzenleyici ve denetleyici kurum işlevleriyle icrai işlevlerinin birbirinden ayrılması zorunluluk arz ettiğinden, bu görevlerin birbirinden ayrılması suretiyle düzenleyici ve denetleyici görevleri yerine getirmek üzere 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Nükleer Düzenleme Kurumu kurulmuştur. Ancak bu Kanun Hükmünde Kararname, Anayasa Mahkemesinin 30/12/2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı karar ile iptal edilmiş, söz konusu kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır. Bu doğrultuda Nükleer Düzenleme Kanunu hazırlanarak, 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Anayasa Mahkemesinin 30/12/2020 tarihli ve E.:2018/115; K.:2020/81 sayılı kararı ile iptal edilmesiyle doğan hukuki boşluğun giderilmesi amaçlanmıştır.”

Kanunla kurulması gereken kurumları Meclis’ten yasası çıkarılarak kurmak yerine gece yarısı kararnemeleriyle kurmak yeni ucube sistemin bir ürünüdür. Planı projesi çizilmemiş, Saray’ın odalarında uzman olmayan kişilerce yazılmış kararnemelerle kurulan kurumların geçekundu yapma zihniyetinden farksız olmadığını söylemek gerekiyor. Burada mantık şudur: “Ben Meclis’i bypass edebilirim. Diğer partilerin ne dediğinin bir önemi yok. İstedğim kurumları aceleyle bir kararname yayınlayarak kurayım, Anayasa Mahkemesi reddederse Meclis’e getiririm.”

Bu bakış açısının ardında basit bir kurnazlıktan öte oldukça antidemokratik bir zihniyetin olduğunu özellikle vurgulamak gerekiyor. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun metruk binaların yıkılması ile ilgili olarak "Siz gereğini yapın, hukuk sonradan gelir" anlayışının somut uygulamalarını görüyoruz.

Örneklerini daha önce de görmüştük: Anayasa Mahkemesi, 2021 Haziran ayında yine yapılan başvuru üzerine aldığı karar ile Cumhurbaşkanlığı'na bağlı İletişim Başkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığının Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle genel bütçe kapsamına alınmasını Anayasaya aykırı bularak, düzenlemenin kanunla yapılması gerektiğine hükmetmişti. Yani bu dört kurumun kanunsuz olduğuna hükmetmişti. Anayasa Mahkemesi'nin aldığı bu karar üzerine, AKP grubu, bu 4 kurumla birlikte, farklı Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle ilgili kanuna eklediği toplam 11 kuruma ilişkin kanuni düzenleme yapmak amacıyla; Genel Kurul'da görüşülmekte olan torba kanuna önergeyle madde ekleme teklifini muhalefet partilerine sunmuş ancak hatırlanacağı üzere bir netice alınamamış ve teklif Ekim ayında görüşülmek üzere ertelenmişti. Bu görüşmelerin henüz yapılmadığını, dolayısıyla ilgili kurumların kanunsuz olduğunu bir kez daha bu vesileyle hatırlatmış olalım.

Oldukça problemlili olduğunu düşündüğümüz bu tarzdan vazgeçilmesi gerekmektedir. KHK ya da Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile yapılan işlemler kamuoyunun tartışmadığı, uzmanların fikrini belirtmediği kurumlar olarak kalmaktadır. Komisyonla tartışılmayan, Meclis'te müzakere edilmeyen, kamuoyundan gizlenen bu tür işlemler her şeyden önce ülkeye büyük zararlar vermektedir.

Nitekim eğer bu kanun teklifi ile kurulması planlanan Nükleer Düzenleme Kurumu KHK ile değil de daha önce bu şekilde komisyona gelmiş olsaydı toplumsal ve siyasal muhalefetin tazyiki ile belki de geçemeyecekti. Şimdi Anayasa Mahkemesi'nin reddi ve yayımı tarihinden itibaren (9 Mart 2021) 1 yıl süre tanındığı için apar topar komisyona getiriliyor ve daha tartışmalar yapılamadan birkaç gün için kanunlaştırılmak isteniyor.

Son anda Meclis'e getirilen kanun tekliflerinin ne topluma ne ülkeye hiçbir faydasının olmadığı açıkça görülmelidir. Bunun son örneği Terörün Finansmanı Kanununda açıkça görüldü. Kara para aklama ve terörizmin finansmanı konusunda yükümlülüklerini yerine getirmeyen ülkelerin yer aldığı "kara liste"de İran ve Kuzey Kore yer alırken Türkiye yükümlülüklerini eksik yerine getirdiği, ortaya atılan iddialara yeterli yanıtı vermediği, çıkarması gereken yasayı son dakika Meclis'e getirdiği için gri listede yer aldı.

Ülkemiz açısından son derece önemli ve olası nükleer kazalarda, kazanın meydana geldiği coğrafyada felaketin etkilerinin yüzyıllar boyunca atlatılmamağı bir konu ile ilgili verilen kanun teklifinin meslek örgütlerinin, ilgili sivil toplum kuruluşlarının ve bilim dünyasının görüşleri alınmaksızın komisyona getirilmesi ve görüşmelerin sabah 5'e kadar sürmesi sadece yasa yapım süreci açısından düşünüldüğünde bile utanç vericidir.

Ancak bu utanç verici tutum bununla sınırla kalmamıştır. Sabah 5'te biten komisyon görüşmelerinden sonra muhalefet şerhi için muhalefet partilerine aynı gün 17.00'ye kadar süre verilmiştir. Ayrıca Kanun teklifinin ertesi gün Genel Kurul'a getirileceği ifade edilmiştir. İç tüzük gereği bir kanun teklifinin üzerinden 48 saat geçmeden Genel Kurul'a getirilemeyeceği açık olduğu halde komisyon iç tüzük ihlali yapmış, bunu da komisyon çoğunluğunun kararına bağlamıştır.

Yukarıda sözünü ettiğimiz anti-demokratik çoğunlukçu bakış açısı burada da kendisini göstermiştir. Bu durumda matbaa gece yarısı çalıştırılacak, sabah vekillerin makamlarına yollanacak ve milletin iradesini temsil eden vekillerden Nükleer Enerji gibi bir konuda oylamaya katılmaları istenecektir. Meclis'in noterlik makamına çevrildiğini anlatırken tam da bu tür durumları kastettiğimizi ifade etmek isteriz.

Bu tutumu ve kurnazlığı reddettiğimizi, kurumun bir daha açılmamak üzere kesinlikle kapatılması gerektiğini ifade etmek istiyoruz. Bu tutumu, oldukça tehlikeli bir enerji türü olan Nükleer enerjide ısrarın bir sonucu olarak görüyoruz. Bu yüzden Kanun teklifini tümüyle reddettiğimizi özellikle belirtiyoruz.

Genel değerlendirme

Bu kanun teklifinin Anayasa Mahkemesinde iptal edilme nedenine baktığımızda; Anayasa Mahkemesi (AYM), 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin tümünün anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir. AYM, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyon faaliyetlerine ilişkin konular ile bu alanda yetkili bir kurum kurulmasının, Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı kapsamında olmadığı dolayısıyla dava konusu KHK kurallarının KHK çıkarma yetkisi amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemeyeceğini vurgulamıştır.

Söz konusu kararda; "Çevre ve insan sağlığıyla doğrudan ilgili olan nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında ilgililerin korunmasına yönelik temel ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarının belirlenmesi ve bu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisine haiz Nükleer Düzenleme Kurumu'nun kurulması şeklindeki amacın Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlanması kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır." denilmiştir.

Ancak mahkeme, KHK'nın tümünün ve 7164 sayılı Kanunla değiştirilen ve eklenen kurallarının iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluğun kamu yararını ihlâl edecek nitelikte görüldüğü gerekçesiyle, iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir. AYM kararıyla nükleer santral gibi çevre ve insan sağlığını doğrudan etkileyen konularda Cumhurbaşkanlığı KHK'ları ile tek elden her türlü kararın verilmesinin anayasaya aykırılığı vurgulanmıştır.

Maalesef Nükleer Mevzuatı Yap-Boz Tahtası durumundadır.

Bilindiği üzere 24 Haziran 2018 seçimlerinden hemen sonra, 9 Temmuz 2018 tarihinde, ülke tarihimizin en derin döviz kuru-faiz-enflasyon sarmalı içerisinde boğuşurken, Nükleer Düzenleme Kurumu (NDK) KHK'sı, Cumhurbaşkanlığı yemin töreninden önce ilk çıkartılan KHK'lar arasında yer almıştır.

Bu düzenleme ile nükleer enerji gibi son derece riskli ve hayati bir konu, kamu denetimi ortadan kaldırılarak tamamen ticari bir konu haline getirilmiş, ayrıca enerji üretim amaçlı radyoaktif atıklardan kWh başına 0,15 cent bedelin NDK adına kesilerek bir fon oluşturulması ile yeni bir kamusal para havuzu oluşturulmuştur.

NDK düzenlemesi, nükleer enerjiyi sadece ticari bir mesele olarak görmektedir. Ortalama 4500 MW kurulu gücündeki bir nükleer santralin elektrik üretiminden bu fona yılda yaklaşık 50 milyon dolar para aktarılacaktır. İşsizlik fonunun amacı dışında talan edilmesi yakın zamanda yaşanmış bir örnektir. Bu fonun da nükleer atık bertarafı yerine başka amaçlar için kullanılması olasıdır. Nitekim, NDK kurulurken eksik bırakıldığı düşünülen konular 6 ay sonra torba kanun usulü ile değişiklik yapılarak düzeltilmeye çalışmıştır.

7 Aralık 2018 tarihinde NDK'nın görev ve teşkilat yapısında değişiklik içeren 5 madde, AKP döneminin yasa yapma usulü olan ve içerisinde birbirinden farklı 12 kanunun yüzlerce maddesinin yer aldığı torba yasa (Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun) içerisinde TBMM Genel Kuruluna getirilmiştir.

Nükleer enerji gibi milyonda bir risk analizlerinin bile defalarca akademik düzeyde bilimsel yöntemlerle değerlendirmesi gereken bir konu, ciddiyetten uzak ve emir komuta anlayışı içerisinde muhalefet partilerinin itirazlarına rağmen karşılık kabul edilmişti. İşin daha da vahim tarafı NDK tasarısı TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmeden önce NDK üyelerinin yemin ederek göreve başlamaları TBMM'nin işlevinin, saygınlığının hiçe sayılması olmuştur. AYM'nin iptal kararı bu anlamda TBMM'nin saygınlığının hatırlatılması bakımından da önemlidir.

NDK Kapatılsın, Nükleer Santral Projeleri Derhal Durdurulsun

Akkuyu Nükleer Güç Santrali inşaatı, kamuoyundaki büyük tepki ve temelde çatlaklar oluştuğuna yönelik haberlerle toplumda oluşan endişe ve kuşkulara rağmen ısrarla sürdürülmektedir. AYM kararı santralin üçüncü ünitesi temel atma töreninin hemen öncesine denk gelmiştir. AYM kararı ile birlikte, bilim insanlarının uyarıları ve kamuoyunun görüşü dikkate alınarak nükleer santral projeleri iptal edilmelidir.

Ayrıca AYM kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesinin öngörülmesi doğru bir karar değildir, aslolan NDK'nın bir an önce kapatılmasıdır.

Toplumun genelini ilgilendiren, gelecek kuşakları riske sokan nükleer santral gibi projeler ve tüm yasal düzenlemeler TBMM'deki salt çoğunluk anlayışı ile, asgari demokratik yönetim ilkeleri, saydamlık, açıklık, katılımcılık ve hesap verebilirlik değerleri göz ardı edilerek belirlenemez.

Nükleer santral neden istemiyoruz?

Rusya ile varılan anlaşma gereğince Akkuyu bölgesinde santral inşaatı için çalışmalar devam etmektedir. Akkuyu Nükleer Santrali sadece Mersin için değil tüm Türkiye ve bölge için ciddi bir tehdittir. Herhangi bir kaza olmasa dahi santralin yarattığı çevresel etkiler bölgeyi derinden etkileyecektir.

Özellikle önemli bir tarihi ve turistik potansiyele sahip olan Mersin ili, bundan böyle nükleer santralle anılacak, tarihi ve doğal güzelliklerine karşın turist çekemez hale gelecektir. Limon başta olmak üzere tüm tarımsal potansiyel bu durumdan olumsuz etkilenecek, bölgeden tarımsal ihracat durma noktasına gelecektir. Yetiştirilen tarım ürünleri ise insan sağlığı açısından risk taşıyor olacaktır. Santralin kullandığı deniz suyu deniz canlılarını olumsuz yönde etkileyecek, balıkçılık durma noktasına gelecek, yenilen balıklar ise sağlığımız açısından zararlı

olacaktır. Ayrıca tüm canlı türleri açısından risk taşıyan bu santralin fay hattında yapılıyor olması tehlikenin ne kadar büyük boyutta olduğunu göstergesidir. Olası bir kaza ile yayılacak radyasyonun genetik etkileri, kanser vakaları, yaşam sürecini kısaltan etkiler, anormal doğum vakaları nesiller boyu sürecektir. Kent halkının, sivil toplum örgütü temsilcilerinin, doğa ve yaşam hakkı savunucularının da karşı çıktığı bu santral Akdeniz'i nükleer bataklığa, Mersin ve çevre illeri de radyasyon kaynaklı hastalık yuvası illere çevirecektir. Akkuyu Nükleer Santrali enerjide dışa bağımlılığı azaltacak bir seçenek de asla değildir.

Teknolojide, yakıtta hatta teknik personelde Rusya'ya bağımlı olunması dışa bağımlılığı azaltacak değil arttıracak bir faktördür. Santral enerjiden ziyade askeri stratejik açıdan tercih edilmektedir ki bu durumun da ülke ve bölge barışına hizmet etmeyeceği açıktır. Tersine bölgeyi hedef haline getirecektir.

Nükleer enerji zorunluluk değil, politik bir tercihtir.

Türkiye, nükleer güç santralleri için, enerji ihtiyacı ve enerjide dışa bağımlı olmayı gerekçe göstermektedir. Özellikle 2000'lerden sonra enerji yatırımlarında büyük artış yaşanmıştır. Enerji alanının piyasalaştırılması ile şirketlerin bu alandaki faaliyetleri hazine alım garantileri dahil olmak üzere birçok araçla teşvik edilmiştir. Bu teşvik destekli politikalar sonucu enerjide kurulu güç, talebin neredeyse iki katına ulaşmıştır. Bununla birlikte enerjide dışa bağımlılık azalmak yerine artmış ve üstelik enerjide hane halkına daha pahalı elektrik verilmeye başlanmıştır.

Enerji ihtiyacı olarak belirtilen durum, esas olarak, gelişmiş ülkelerin terk ettiği ya da Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelere transfer ettiği sistemlerdir. Bunlar; elektrik ark ocaklı demir-çelik üretimi, çimento gibi enerji yoğun sanayi sektörlerinin teşviki, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü tarafından geliştirilen mega-kent politikalarına bağlı kentsel dönüşüm projeleri, AVM gibi yollarla kentsel yaşamın bir piyasa haline getirilmesi, ulaşımda karayolu yatırımlarının esas alınmasıdır.

Bu bir politik tercihtir. Kamu kaynakları, yerli veya yabancı sermaye gruplarına, karlı yatırım imkânı olarak sunulmaktadır. Avrupa'nın merkez kapitalist ülkelerinde 1970'lerden 2013'e kadar (örneğin Danimarka ve Hollanda) yaklaşık % 92lik oranda demir çelik üretimi düşmüştür. Aynı yıllarda ise Türkiye'de demir çelik üretimi 1 milyon 312 bin tondan, 26,4 kat artışla, 34 milyon 654 bin tona yükselmiştir. Türkiye demir çelik üretiminin yarısını (17,3 milyon ton) ihraç ederek dünya yedincisi olmuştur.

Hem hammadde sağlanması aşamasında hem üretim aşamasında doğaya en fazla zarar veren; hem de üretim sürecinde yüksek elektrik enerjisine gereksinim duyulan çimento sanayi için de benzer durum söz konusudur.

1975-2013 arasında İngiltere, Fransa, İtalya ve Almanya'da çimento üretimleri önemli ölçüde azaltılırken Türkiye'de 1990'da 24 milyon ton olan çimento üretimi, 2013'te 71 milyon tona çıkarılmıştır. Bu üretim miktarı ile Türkiye, çimento üretiminde Avrupa birincisi ve Dünya genelinde yedinci olmuştur. Çimento ihracatında dünya çimento üretiminin yüzde 59'unu gerçekleştiren Çin'i bile geçmiştir.

Enerji ihtiyacı söylemine rağmen gerek TMMOB ve gerekse de EÜAŞ tarafından hazırlanan raporlarda, mevcut enerji altyapısının rehabilitasyonu ve değişik tasarruf tedbirlerinin devreye sokulması sayesinde, %20'ye yakın tasarruf sağlanacağı gerçeği ısrarla göz ardı edilmiştir.

Bilakis, yaz-kış saat uygulamasının kaldırılması gibi elektrik tüketimini artıran uygulamalar devreye sokulmuştur.

Enerji tüketimi verileri baz alınarak, en çok elektrik tüketen üçüncü alan konutlar olarak gösterilmektedir. Burada da bir manipülasyon olduğuna işaret etmek gerekir. Şubat 2021 itibarıyla Türkiye’de 65 ilde yaklaşık 441 AVM faaliyet göstermektedir. Orta ölçekli bir alışveriş merkezinin aylık elektrik gideri 15 bin hanenin tükettiği elektriğe eşittir. Dolayısıyla tasarruf tedbirlerine, AVM ve bunun gibi tüketim merkezlerinin kapatılması da dahil edilmelidir.

TEİAŞ’ın Aralık 2021 Kurulu Güç Raporuna göre; Türkiye’nin 10.457 adet enerji santralinde toplam 99.819,6 MW kurulu gücü bulunmaktadır.

EPDK 2021 Yılı Elektrik piyasası Aralık ayı sektör raporuna göre; Ocak-Aralık Dönemi Lisanslı Üretim, 319.275.221 MWh’tır. Raporla en yüksek ani puant Ocak-Aralık 2021 döneminde 56.304 MW olarak belirtilmiştir.

2021 Aralık ayında faturalanan elektrik tüketiminin tüketici türü bazında dağılımındaki paylar; aydınlatma için 555.289,98 MWh (pay % 2,554), mesken için 5.361.467,45 MWh (pay % 24,662), sanayi için 9.805.530,69 MWh (pay % 45,105), tarımsal sulama için 520.984,59 MWh (pay % 2,396), ticarethaneler için 5.496.216,66 MWh (pay % 25,282) dir.

Veriler, Nükleer Güç Santrali projelerinin enerji gerekliliği için olmadığını ortaya koymaktadır. Türkiye’nin daha fazla enerjiye ve buna yönelik enerji yatırımlarına ihtiyacı yoktur. Halktan ve doğadan yana bir enerji politikasına, sanayi politikasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Nükleer Güç Santralleri insanlar ve çevre için ciddi risk oluşturan tehlikeli sistemlerdir. NGS’nde radyoaktif maddeler elektriğe dönüştürülmektedir. Nükleer santrallerde hammadde olarak uranyum kullanılmaktadır.

Nükleer Santraller Nükleer Felaket demektir.

Olası bir nükleer felaketin en canlı örneği Çernobil Faciasıdır. Bu faciada bulutlarla taşınan radyasyon uzun vadede özellikle kanser olmak üzere birçok hastalık çeşidi ile insanların ölümüne neden olmuştur. 1986’da Ukrayna’da meydana gelen facianın etkisi hala sürmektedir, bunu anlamak için Karadeniz bölgesindeki kanser vakalarındaki artışa bakmak yeterlidir.

2011’de Japonya/Fukuşima’da meydana gelen sızıntıda ortaya çıkan radyasyonun bugün tüm dünya denizlerini etkilediği bilimsel verilerle ispatlanmıştır. Yalnızca Mersin Akkuyu’da değil, Sinop’ta, Tekirdağ’da yapımı amaçlanan nükleer santrallerin yapımlarının, hangi ülke ile anlaşmalı yapılıyor olursa olsun, bir an önce durdurulması gerekmektedir. Yüzyıllar boyunca radyasyon etkilerinin süreceği göz önüne alındığında sadece 15-20 yıllık ekonomik ömrü olan nükleer santrallerin yapılması akıl dışıdır.

İnsan ve doğa katliamının önünü sonuna kadar açan bu santrallerin yapılmasından vazgeçilmelidir.

Nükleer kazalar bize nükleerden vazgeçin diyor!

Bugüne kadar yaşanan nükleer santral kazalarına, bu santrallerin çözilemeyen atık sorununa ve TAEK'in bu konudaki savunusuna yakından bakalım. Üstü örtülemeyen kazalar Nükleer santral savunucuları sürekli nükleer santrallerdeki güvenlik önlemlerini vurgularlar. Ama yıllardır yaşanan pratik bu iddiayı boşa çıkarmaktadır.

Nükleer santral son derece kompleks bir yapılanma ve en ufak bir sorun tam bir felakete yol açmaktadır. Şöyle ki, herhangi bir sistem hata yapabilir ve bu kazaya sebep olabilir. Bir uçak düşebilir, bir termik santralde doğal gaz kazanı patlayabilir vb. Ama devasa bir radyasyon kazanı olan nükleer reaktörde gerçekleşecek kaza milyonlarca insanı ve milyonlarca kilometre karelik bir alanı tehdit etmektedir. Ve bu tehdit on yıllarca sürecek ölümcül boyutta bir tehdittir.

Sadece ABD'de bugüne kadar, Nükleer Denetleme Komisyonu'nun (NRC) kayıtlarına göre, felakete yol açabilecek derecede 169 kaza olmuştur. Japonya'da 1992 yılında tam 20 tane önemli kaza rapor edilmiştir. 1992 yılında Rusya, uluslararası kuruluşlara 205 kaza rapor etmek mecburiyetinde kalmıştır. İngiltere'de ise gizlenen ve sonra ortaya çıkarılan 17 ciddi nükleer kaza yaşanmıştır. Daha da uzatabilecek bu veriler şunu gösteriyor: Nükleer santrallerde kazalar sık rastlanan bir durumdur. Bu kazaların sebep olabileceği sonuçlar açısından en yakından bilinen Çernobil'e bakabiliriz.

Çernobil'de yaşanan radyasyon sızması sırasında 31 kişinin öldüğü bildirilmiştir. Fakat Ukrayna Çevre Bakanı Dr. Yuri S. 1992'de yaptığı açıklamada, ülkesinde 1986 yılında meydana gelen Çernobil felaketi sebebiyle 6 bin kişinin öldüğünü ve ölü sayısının 40 bine varacağını, ayrıca yüzbinlerce insanın da kansere yakalanacağını söylemiştir. Günümüze kadar yaşananlar da bu açıklamayı doğruladı. Ukrayna ve Rusya dışında, başta Türkiye ve Kuzey Avrupa olmak üzere milyonlarca insan ve hayvan etkilendi, on binlerce kilometrekare toprak kirlendi. Dünyadaki ekonomi otoriteleri tarafından, hesaplanan mevcut zarar ve gelecek nesillere maliyeti, 350 milyar dolar olarak belirtilmiştir.

Mali zararı bir yana, toprağa, suya ve havaya karışan radyasyon nesiller boyunca geniş bir coğrafyada dolaşmaktadır. Gelgelelim Türkiye'de konuya verilen ciddiyeti görmek ve nükleer enerjiyi olumlu göstermek adına bir Profesörün sözlerine bakalım: 'Yapılan bu tür analizler sonunda, bir nükleer santralin korununun ergimesi ve çevreye radyasyon salması, yolda yürüyen bir insanın başına meteor düşme olasılığından biraz daha fazladır.'

Bugüne kadar dünyada kimse meteor düşmesi sebebiyle ölmedi, ama yüzbinlerce insan nükleer santrallerin sebep olduğu kazalar sonucu öldü. On binlerce çocuk sakat doğdu ve dönümlerce toprak kullanılmaz hale geldi. Nükleer santralde oluşacak bir kaza tek kelimeyle bir felakettir. Bunu bugüne kadarki kazaların istatistiklerinde de görebiliyoruz.

Peki kazalar dışında bu santraller anlatıldığı gibi etrafında balık tutulan, havayı kirletmeyen, son derece modern ve doğa dostu teknoloji harikaları mı? Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'nun yaptığı araştırmalara göre nükleer santrallerin civarında yaşayanlarda kanser vakalarında yüzde 400'lük artış, genetik mutasyonlar sonucu normal olmayan doğumlar, yaygın lösemi hastalıkları tespit edilmiştir.

Nükleer santrallerden radyasyon sızmasının kaçınılmaz olduğunu teyit eden Boğaziçi Üniversitesi Nükleer Mühendislik Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Vural Altın'ın şu ifadeleri önemlidir: 'Reaktörleri soğutan suya radyasyon karışması mümkün. Soğutma suyu reaktör

içinde dönüp durdukça radyasyon biriktirir. Bunun dışarı sızması gerekir. Halbuki her sanayi tesiste kaza olasılığı vardır. Nükleer reaktörlerin de ufak tefek kaza sonucu radyasyon sızdırması, çevre sağlık sorunlarına neden olması kaçınılmazdır. Nitekim bunun birçok örneği var. En gelişmiş ülkelerdekiler de dahil olmak üzere yüzlerce santralde bugüne kadar sızıntı oldu. Nükleer endüstri bu kazaları saklamaya çalıştı. Saklayamadıklarını yalanladı. Çünkü dünya kamuoyu, 1960'lerden itibaren nükleer silahlar karşısında dehşete kapıldıkça, radyasyonun zararları anlaşıldıkça, nükleer santrale karşı güvensizlik duymaya başladı. Nükleer endüstri kendini savunmaya çalışırken, nükleer teknolojiyi sanki kazalardan arınmış gibi gösterdi'

Nükleer lobilerin iddia ettikleri gibi dünyada yalnızca 3 adet nükleer santral kazası yaşanmadı. En vahimleri olan ve kamuoyuna açıklanmak zorunda kalınan 1957 Windscale (İngiltere), 1979 Three Mile Island (ABD) ve 1986 Çernobil (Rusya) felaketi dışında, her an Çernobil felaketine dönüşebilecek büyüklükte yüzlerce kaza yaşadı dünyamız.

En son 30 Eylül 1999 günü Tokaimura Nükleer Santrali'nde meydana gelen Japonya'daki en büyük nükleer kazada, 49 işçi yüksek radyasyon alarak tedavi altına alındı. Santral civarında yaşayan 310 bin kişi evlerinden dışarı çıkarılmadı. 10 kilometrelik bölge yasak alan ilan edildi. Radyasyon oranı normalin 15 bin katına çıktı.

Bu kazadan beş gün sonra, Güney Kore'de Wolsung Nükleer Santrali'nde benzer bir kaza meydana geldi ve 22 kişi yüksek radyasyona maruz kaldı. Peki bize satılmaya çalışılan, batının terk ettiği "en gelişmiş ve güvenli" nükleer santrallerin, "teknik bir arıza" yapmayacağına veya TMI, Çernobil, Tokaimura nükleer santrallerinde yaşandığı gibi "insan hatalarından" kaynaklı kaza yapmayacağına garantisini, güvencesini kim verebilir?

Nükleer enerji kalıcı hastalıklara, genetik bozukluklara neden oluyor

Normal işletme sırasında santral civarında yayılan ve kazalarla çevreye sızan radyasyon zararlıdır. Bir nükleer santralin normal çalışması esnasında çevreye yaydığı ve kaza sonucu ortaya çıkan radyasyon, canlılara besin ya da solunum yoluyla geçer. Bu radyasyonlar, canlı hücreleri meydana getiren atomları ve molekülleri iyonize ederek, yapılarını bozar, kansere yol açar. Nükleer santrallerin civarında yaşayanlarda, kanser vakalarında yüzde 400'lük artış, genetik mutasyonlar sonucu normal olmayan doğumlar, yaygın lösemi hastalıkları görülmüştür.

Örneğin İngiliz Hükümeti yetkilileri, İngiltere'deki Sellafield Nükleer Santrali'nde çalışanlara, çocuklarında görülen yüksek lösemi oranları ile ilgili araştırma sonuçları ışığında, çocuk yapmalarını tavsiye etmiştir. Henüz dünyanın hiçbir bölgesinde, nükleer atıkların saklanması ve imhası için, lisanslı nihai bir çözüm ve depolama alanı yoktur.

İstanbul İkitelli örneğinde olduğu gibi, nükleer santrali olmadan bile radyasyon kazası yaşayan, depremlerde, orman yangınlarında yaşadığımız üzere felaketlere hazırlıksız olan bir ülkede; hem de aktif fay hattı yanına nükleer santral kurulamaz. Televizyonlarda, daha önce de Çernobil felaketi sonrası radyasyonlu çayları-fındıkları bize sorumsuzca içiren, yediren, nükleer güvenliğimizden "sorumlu-yetkili uzmanlarımızın" acemilikleri ve beceriksiz komik müdahaleleri hala akıllardadır. 17 Ağustos 1999 gecesi gerçekleşen deprem sonrasında da devletin, yetkililerin, sorumluların, resmi kuruluşların bu acı felaket karşısında yaşadığı paniğin, yetersizliğin, hazırlıksızlığın, koordinasyonsuzluğun, acizliğin sonuçlarını yaşadık.

Akkuyu Nükleer Santrali yapımında İş ve İşçi Güvenliği hiçe sayılmıştır.

Akkuyu Nükleer Güç Santrali projesi başladığı günden bugüne, tonlarca ağırlıktaki reaktörü taşıyacak olan beton zeminde oluşan çatlaklar, trafo patlamaları, su basmaları, işçi eylemleri ve iş cinayetleri ile gündeme gelmektedir.

Nükleer santral inşaatında iş güvenliği koşulları bulunmamaktadır. Resmi kayıtlarda bilgilere ulaşılamamakla birlikte 2021 yılında üç işçi, 24 Şubat 2022 tarihinde ise türbin yapımında kullanılan vincin halatının kopması sonucu bir Rus işçi hayatını kaybetmiştir. 27 Şubat 2022 tarihinde de işçi servisinin kaza yapması sonucu 18 işçi yaralanmıştır.

DİSK'e bağlı Dev-Yapı-İş Sendikası kazanın ardından yaptığı açıklamada; Doğa katliamı yapılarak inşa edilen Akkuyu Nükleer Santrali şantiyesinde işçilerin hayatı hiçe sayılarak üretim baskısı yapılıyor. Ölümle burun buruna çalışmanın olduğu yerde her gün kaza yaşanıyor. Akkuyu şantiyesinde özel bir araç ile işçi servisinin karıştığı kazada yaralanan onlarca işçi bölgedeki hastanelere kaldırıldı.

Nükleer enerji çevre düşmandır

Nükleer santrallerin açığa çıkardığı atıklar hiçbir şekilde ortadan kaldırılamıyor. Bu atıklar on binlerce yıl boyunca aktif kalıyorlar, radyasyon yaymaya devam ediyorlar. Yetkililer açıklayamadıkları bu sorun karşısında yer yer birtakım yalanlara sığınmaya çalışıyorlar. Bu atıkların sanayide kullanıldığı, ya da bu sorunu çözecek teknolojinin geliştirildiği söyleniyor. Madem bu atıklar bu kadar işe yarıyor, neden gelişmiş ülkeler bu atıkları geri ülkelere satmaya çalışıyorlar?

Nükleer çağın başlangıcından 70 yıldan daha uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen bugüne kadar hiçbir ülke nükleer atıkların nihai depolanması konusuna toplum tarafından kabul gören kalıcı bir çözüm getirmeyi başaramadı.

Nükleer reaktörlerden çıkan tüm atıklar, başlangıçtan bugüne kadar geçici depolarda bekletilmekte. Örneğin Akkuyu'dan çıkacak atıkların 10 yıl süreyle reaktör yanındaki havuzlarda bekletileceği daha sonra yeniden işlemeye tabii tutulmak için Rusya'ya gönderileceği beyan edilmektedir. Bu atıkların Çanakkale ve İstanbul boğazlarından geçişi büyük bir risk taşımakta ve mevcut durumda bu geçiş olası risksiz olarak mümkün gözükmemektedir.

Nükleer atık sadece kullanılmış nükleer yakıt çubukları değildir. Düşük/orta/yüksek seviyelerde olmak üzere; nükleer santralarda kullanılan işçi tulumları, eldivenler, santralde kullanılan ekipman ve malzemeler, vs. nükleer atıktır. Sadece kullanılmış yakıt çubuklarının belki Rusya'ya götürüleceğinden bahsediliyor, diğer atıkların ne olacağı belirtilmiyor, bu kategorideki atıkların ülkemizde kalacağı ise kimi yetkililer tarafından ifade ediliyor.

Yine Akkuyu ÇED Raporunda “Kullanılmış yakıt, NGS ünitelerinin reaktör koronak binası içindeki yakıt havuzunda bozunma ısısının taşımaya uygun değerlere düşmesi için gereken zaman kadar süren bir depolama süresinin ardından, sahada ara depolama için SFS 'ye (Kullanılmış Yakıt Deposu) ya da Rusya'daki depoya taşınacaktır” denilmektedir.

Buradan da kullanılmış yakıt çubuklarının yıllarca ÷lkemize kalacağı, belki de Rusya'ya hiç taşınmayacağı ihtimal dahilinde görülüyor. ÇED Raporunda yüzlerce belirsiz konu ve eksiklik bulunmasına, sahte imzalara, halkın katılımının sağlanmamış olmasına, açılan iptal davaları, temyiz süreçlerine rağmen, 01.12.2014 tarihinde ÇED Olumlu Kararı verilmiştir.

İkincil nükleer atıkların depolanması ve bertarafı ile ilgili TAEK in bir Yönetmeliğı bulunuyor ama bu tür atıkların geçici/kalıcı depolanması ve bertarafı ile ilgili ÇŞB'nın (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) herhangi bir çalışması yoktur. Bu konuda hem yetki karmaşası hem de duruma hazırlıksız yakalamanın verdiği iş bilmezlik ortada Nükleer Santralin nasıl yapılacağı, etrafındaki yerleşimlerin konumu, atıkların durumu ve geçici depolanması gibi noktalarda hala cevaplanmamış sorular bulunmaktadır.

Radyoaktif kirlilik büyük felaketlere neden olur

Radyoaktif kirlilik, çok tehlikeli olmakla birlikte günümüzdeki nükleer senaryolar dahilinde büyük bir endişe konusudur. İnsan eliyle ya da doğal olarak, nükleer reaksiyonlar sonucu oluşan radyoaktif yan ürünlerin çevreye veya insanların yerleşim alanlarına yakın dolaylara atılması sonucu radyoaktif kirlilik oluşur.

İnsan ürünü radyoaktif atıkların büyük kısmını nükleer güç ve araştırma istasyonları meydana getirmektedir. Bu tesisler, araştırma ya da enerji (elektrik) üretmek amacıyla nükleer reaksiyonlar oluştururlar. Ağır bir nükleer yakıt atomunun, (örneğin uranyumun) nükleer fisyonu sokulmasıyla radyoaktiflik taşıyan iki yavru, atık çekirdek meydana gelir. Bu yan ürünler yeniden kullanılamamakta olup, atılmaları gerekir. İşte bu atık yan ürünler radyoaktif kirliliğe sebep olmaktadır.

Radyoaktif kirlilik, artan nükleer yakıt kullanımı sebebiyle günümüzde büyük bir endişe konusudur. Nükleer reaksiyonlar sonucu oluşan radyoaktif yan ürünlerin zararlı bileşenleri yeterli titizlikte izole edilmezse hava, su ve toprak kirlenmesine sebep olur. Radyoaktif atıkların çok büyük kısmını nükleer enerji santrallerinde, çeşitli amaçlar için kullanılan nükleer reaktörler meydana getirmektedir.

Radyoaktivite, kararsız (dengesiz) bir atomun rastgele radyasyon saçarak enerji kaybetmesi olayıdır. Bu durum atoma görece daha kararlı bir yapı kazandırmakta olup; radyoaktif ışınım olarak bilinen bu rastgele saçılmalar, atom kararlı (radyoaktif olmayan) bir yapıya ulaşana kadar devam eder.

Radyasyonun tehdit olarak görülme sebebi, sıradan bir atomu, elektronunu kopararak iyonize edebilecek kadar güçlü bir enerji taşımasıdır. Eğer iyonize edici radyasyon canlı bir organizmanın vücuduna girerse vücutta bulunan molekülleri kolaylıkla iyonize eder.

Bu durum, vücutta hayati fonksiyonu olan bileşenlerle etkileşime girebilecek miktarda serbest radikal oluşumuna sebep olup bu radikaller, bu bölgelerde yeni bileşenler oluşturarak bu hayati fonksiyonları etkisiz hale getirir. Bu da kansere sebep olmaktadır.

Bu vesileyle ifade etmek gerekir ki; uzmanlar, Akkuyu Nükleer Santralinin yer, zemin ve deprem etütlerine göre uygun bölgede olmadığını, 25 kilometre uzaklığındaki aktif Ecemiş fay hattında meydana gelecek bir depremde tam bir felaket yaşanabileceğini, bu durumdan Türkiye'nin yanı sıra, tüm Ortadoğu'nun etkileneceğini belirtmişlerdir.

Türkiye’de, yüzde 8-20 oranında olan elektrik üretim, dağıtım ve iletim sistemlerindeki kayıp ve kaçak oranı, OECD ortalamasının 3 katıdır.

İletim ve dağıtım hatlarında yapılacak ciddi iyileştirmelerle, trafo ve enerji üretim santrallerinde yapılacak teknolojik yeniliklerle, üretim kapasitesinin 1/4’ü, yani 4-5 adet Akkuyu Nükleer Santrali’nin üreteceği elektrik elde edilebilir.

Ayrıca kompakt ampullerin kullanılması durumunda da en az 2 adet Akkuyu Nükleer Santralının sağlayacağı elektriğin tasarruf edileceği bilimsel olarak belirtilmektedir.

Olası bir kazada milyonlarca kişinin yanı sıra narenciyecilik, sebzeçilik gibi tarımsal faaliyetler de büyük zarar görecektir.

Sinop NGS projesinde ise hazırlanan bilirkişi raporunda; kaza durumunda acil tahliyenin güç olacağı, atıkların akıbetinin belirsiz olduğu, yer seçiminin hatalı olduğu, deprem, heyelan ve tsunami konusunda birçok eksiklikler bulunduğu, çevrede biyoçeşitliliği yok edeceği, tarım alanlarına, su varlıklarına telafisi imkânsız zararlar vereceği ortaya konmuştur.

Nükleer Santraller ile ilgili temel sorunlardan biri de nükleer atık yönetimi konusudur. Radyoaktif atıkların bertarafı ciddi derecede önem arz etmektedir. Türkiye’de nükleer santral kurulması tartışmalarında nihai atıkların güvenli bir şekilde depolanması göz ardı edilmektedir. Sürekli depolama alanları dünyada da hala kurulmuş değildir.

Radyoaktif atıklara karşı önlemler hala alınmış değildir

Milyonlarca yılda yok olabilecek (uranyum elementinin yarılanma ömrü yaklaşık 4,5 milyon yıldır) radyoaktif atıklar küresel ölçekte önemli bir sorundur. Radyoaktif atıkların zararsız hale getirilmesi, nükleer santral yapmaktan daha maliyetli olmaktadır ve ciddi ekonomik yük getirmektedir. Denebilir ki, radyoaktif atıkların doğaya, canlılara zarar vermesi kesinlikle engellenemez. Radyoaktif maddelerin doğaya gömülmesi hiçbir şekilde onların zararlarını ortadan kaldırmadığı gibi bütün gelecek kuşakları risk altına sokmaktadır.

Sinop Nükleer Güç Santrali projesinde, santralin kurulacağı İnceburun Yarımadasında radyoaktif depolama ve bertaraf tesisinin kurulacağı da iddia edilmektedir. Karadeniz fay hattı Karadeniz’e paralel bir şekilde ilerlemektedir. Deprem tehlikesine ek olarak Sinop’ta heyelan tehlikesi bulunduğu da bilimsel raporlarda yer almaktadır.

Türkiye’de atık sorununun yönetilemediğinin bir örneği de İzmir’de yaşanmaktadır. İzmir Gaziemir İlçesi Emrez Mahallesi’nde, Aslan Avcı Döküm Sanayi Tic.A.Ş.’ye ait olan 70 dönümlük arazide (28 Mart 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kapatılan), Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) tarafından 2007 yılında yapılan araştırma sonucunda 100 bin ton radyoaktif atık gömülü olduğu rapor edilmiştir.

Tesiste, Türkiye’de bulunmayan nükleer çubuklar (Europium 152-154) getirilerek kurşun ve gümüş geri dönüştürülmüş, bu işlemlerin ardından, kalan tehlikeli atıklar denetimsiz bir şekilde rastgele araziye gömülmüştür. Ölçümlerde, radyasyon miktarı normal değerinin 219 katı çıkmıştır. Ayrıca ağır metal atıklar da mevcuttur. Gaziemir’deki sahanın temizlenmesi ve rehabilitasyonu işi halen yapılamamıştır. Bölgede kanser vakalarının giderek arttığı gözlemlenmektedir. Bu örnekten de anlaşılacağı gibi radyoaktif atık üreten üretimlerin engellenmesi, yasaklanması gerekmektedir.

Nükleer enerji santralleri güvenlikten, radyoaktif atıklara kadar pek çok risk barındırmaktadır. Dünya ülkeleri nükleer santrallerden hem yapım aşamasında hem de sonrasında yol açtığı ekolojik yıkımlar ve olası kazalar nedeniyle vazgeçerken, mevcut santralleri kapatırken, NGS konusundaki ısrarın hiçbir mantıklı izahı bulunmamaktadır.

Öte yandan, Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifinde, nükleerde güvenlik ve emniyet dahil her türlü sorumluluk, yetkilendirilen tüzel kişilere bırakılmaktadır. Söz konusu şirket birçok yasadan muaf tutulmaktadır. Ücretler Cumhurbaşkanı tarafından belirlenirken yönetim kurulu üyelerine huzur hakkı da verilmektedir. Teklife göre gerçek veya tüzel kişiler nükleer enerji ile ilgili faaliyet yürütebilecektir. Lisans verilen nükleer tesislerin ve radyoaktif atık tesislerinin sahalalarında yapılacak yapılar hakkında, Yapı Denetimi Hakkında Yasa ile İmar Yasası'nın fenni mesuliyete ilişkin hükümleri uygulanmayacaktır.

Bütün bu anlatımlar, bütün bu örnekler bizlere bir şeyler söylemektedir. Nükleer enerji bir çözüm değil, dünyanın geleceğini, çevresini, doğasını yok oluşa sürükleyen bir felakettir. Buna kimse izin vermemeli, buna kimse evet dememeli, biz demeyeceğiz, Türkiye'nin ve insanlığın geleceğini düşünen kimse bu teklife evet dememelidir.

Dünya Nükleer Enerjiden vazgeçiyor

Avusturya Filipinler ve Brezilya, yapımı biten nükleer santrallerini çalıştırmadan kapattı. İsveç, 1980 yılında yapılan referandum sonucunda 2010 yılında, tüm nükleer santrallerini kapatma kararı aldı ve ilk santralini sökmeye başladı. İtalya, İngiltere, İspanya, Belçika, Finlandiya, Rusya, Çin, Endonezya, Küba, Tayland ve Vietnam nükleer planlarını terk etti. Kurmama kararı veren ülkeler ise şunlar: Portekiz, İrlanda, Lüksemburg, Danimarka, Yunanistan, İsviçre, Hollanda, Danimarka, İskoçya, Yeni Zelanda.

Gelişmiş ülkeler yaklaşık 30 senedir yenisini kurmadıkları bu geri ve sorunlu teknolojiyi az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere ithal etme eğilimindedir. Bu konuda Türkiye'ye CANDU reaktörlerini satmaya çalışan AECL Başkanı Reid Morden'in şu sözleri gayet açıklayıcı: 'Bizim endüstrinin yaşamsal desteği, ülke dışındaki pazarda başarılı olmamıza bağlıdır.'

Türkiye, Paris Anlaşması'nı da yeniden onaylama kararı almışken uygun projelerle yüksek üretim potansiyeline sahip olduğumuz düşük maliyetli güneş ve rüzgar enerjisine ağırlık vermek suretiyle dünyaya örnek olma imkanı varken siyasi ve askeri hedefler belirleyerek nükleer santral sahibi olmak adına Mersin ve Sinop'taki iki projeyi ılerletme çabasında ve hatta bir de üçüncüsüne göz kırptığı açıktır.

Çeşitli dönemlerin baz alınmasıyla yapılan karşılaştırmalar ve değerlendirmeler de oldukça ufuk açıcudur. Örneğin 20 yıllık bir perspektiften yapılan analiz, 2001-2020 yılları arasında dünyada 95 reaktörün devreye alındığını ve 98 reaktörün devreden çıkarılmış olduğunu gösteriyor. Bu süre zarfında 47 reaktörün operasyona başlatıldığı Çin'de devreden çıkarılan reaktör bulunmaması ise bir başka yorumla imkân veriyor.

Nitekim 2001-2020 yılları arasında dünyada 95 reaktörün operasyona başlatıldığı ve 98'inin kapatıldığı göz önüne alındığında Çin'de 47 reaktörün operasyona başlatılması ve kapatılan reaktörün olmamasına karşın kapatılan küresel manada 98 reaktörün eksilmesi ve 48 reaktörün eklenmesi birlikte düşünüldüğünde toplam nükleer filodan 50 reaktörlük bir azalmanın gerçekleştiği anlaşılıyor.

Yıllardır nükleer santrallere neden karşı, olduğumuzu anlatıyoruz. Partimizin ekoloji Komisyonu 2018 yılında Mersin'de temeli atılan Akkuyu Enerji Santrali'ni Maçka Parkı'nda yaptıkları basın açıklaması ile protesto etmiş ve o günden bu yana iktidarı uyarmaya, kamuoyunu bilgilendirmeye devam etmektedir.

Yine komisyonumuzun geçtiğimiz yıl Mersin Akkuyu önünde yaptığı basın açıklaması soruşturma konusu olmuştur. Nükleer santrallerin karşısında olma sorumluluğunu kamuoyuna, halkımıza bir borcumuz olarak yerine getirmeye çalışıyoruz. Çünkü dünya nükleer enerjiden vazgeçerken, Nükleer santraller, "nükleer kafaların" iddia ettiği kadar çevreci, temiz, risksiz, ucuz, sorunsuz, tehlikesiz değilken neden bu topraklarda kurulmaya ısrarla çalışılıyor?

Bu soruyu sormaya ısrarla devam edeceğimizi, nükleer enerjiden vazgeçilene kadar demokratik siyasetin tüm araçlarını kullanarak direneceğimizi vurguluyor ve teklifin tümüne karşı olduğumuzu özellikle ifade ediyoruz.

Ali Kenanoğlu
İstanbul

Muazzez Orhan Işık
Van

MUHALEFET ŞERHİ

2/4222 esas numaralı Nükleer Düzenleme Kanunu Teklifine ilişkin muhalefet şerhimiz aşağıdadır:

Enerji sektörü, sanayiden, tarıma, ulaşımdan, iletişime, sağlığa ve uluslararası ilişkilere kadar hemen hemen her alanı hem etkilemekte, hem de bu alanlardan etkilenmektedir. Bu nedenle enerji politikaları belirlenirken ve stratejiler çizilirken güvenlik, coğrafi konum, emperyal algılar, karşı politikalar, teknolojik gelişmeler, iklim değişikliği, siyasal ve ekonomik krizler, bölgesel çatışmalar enerji politikaları belirlenirken dikkate alınmak zorundadır.

Enerji politikasında temel unsurlar kolay kolay değişikliğe uğramasa da, koşullara bağlı olarak sürekli bir argüman geliştirme zorunluluğu bulunmaktadır.

Dünyadaki birçok ülke, enerjideki bağımlılığın ve enerji güvenliğindeki zayıflamanın temeli gördüğü özelleştirme politikalarından vazgeçmiş, enerjideki stratejik kurumlarını kamu kontrolüne tekrar almaya başlamıştır.

Ülkemiz enerji kaynaklarının çeşitliliğine rağmen enerji ithalatçısı bir ülkedir...

2000’li yıllarda enerji arzında yüzde 67.2 oranında dışa bağımlı olan ülkemiz bugün yüzde 74 oranında dışa bağımlı hale gelmiştir.

TÜİK’in verilerine göre 2021 yılı Ağustos ayında enerji ithalatı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 104 oranında artış göstererek 4,3 milyar dolar olmuştur.

Bakınız bu sadece 1 aylık rakamdır. Diğer aylarda da enerji ithalat verileri, geçtiğimiz yılın aynı dönemlerine oranla artış kaydetmiştir.

Türkiye 2019 yılında enerji ithalatı için 40 milyar dolar ödemiştir. 2021 yılının ilk 8 aylık dönemi ve son 1 aylık ithalat rakamı dikkate alındığında bu yıl katlanacağımız enerji ithalatı yükünün 40 milyar doların üzerinde olacağı ortadadır.

Enerji Bakanlığı’nın açıkladığı 2021 Eylül ayına ilişkin kurulu güç ve üretim rakamlarına göre, Türkiye’nin kurulu gücü (doğalgaz, ithal kömür, hidroelektrik santraller, rüzgar, güneş, jeotermal, biyokütle ve diğer kaynaklar) 98 bin 788 MW’a (megavat) ulaşmıştır.

Enerji kaynaklarının kısıtlı, gelişen sanayi ile birlikte enerjiye ihtiyacın her geçen gün artması ülkeleri çeşitli arayışlara itmiştir. Petrol ve doğalgazın bazı ülkede geniş rezervler halinde

bulunması, bu kaynaklara sahip olan ülkelerin piyasayı kendi kuralları dahilinde belirliyor oluşu ve nihayetinde bu kaynakların da yenilemez olması birçok ülkeyi nükleer araştırmalara ve nükleer enerjiden faydalanmaya yönlendirmiştir.

Nükleer enerji, günümüzün ve geleceğin en önemli enerji kaynaklarından biri olarak kabul edilse de, tükenmiş yakıt bertarafı, santral güvenliği, kaza riski, nükleer erime, nükleer atıkların çevreye ve sağlığa olan zararı gibi nedenler nükleer enerji karşıtlarının bir argümanı olarak ortada durmaktadır.

Bugüne kadar çevreye zarar verebilecek ölçüde büyük 4 tane nükleer santral kazası gerçekleştiği bilinmektedir. Bunlardan ilk ikisinde alınan önlemlerle çevrelerine herhangi bir zarar vermediği iddia edilirken, Çernobil Faciasının doğaya ve insanlara üzerinden yıllar geçmesine rağmen verdiği zararlar ortadadır. Fukuşima Faciasının ise Çernobil Faciasını tehlike seviyesi olarak geçtiği belirtilmiştir.

Bu nedenle enerji kaynağı olarak nükleer enerjiden yararlanmak isteyen ülkeler, nükleer enerjinin barışçıl amaçlı kullanımı sırasında güvenliğin sağlanması ve sürdürülmesi ile faaliyetin radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunarak yerine getirilmesi konusunda önemli sorumluluklar üstlenmişler ve nükleer enerjinin kullanımına ilişkin uluslararası anlaşmalara imza atmışlardır.

Ülkemizde nükleer enerji çalışmalarının temelleri 22 Haziran 1955 tarihinde imzalanan ve 10 Eylül 1956 tarihinde yürürlüğe giren “NATO Üyeleri Arasında İşbirliği Atom Enerjisi İşbirliği Sözleşmesi ve Değişikliği” anlaşması ile atılmış, aynı süreçte 27/8/1956 tarihinde 6821 sayılı Atom Enerjisi Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun ile Başbakanlığa bağlı olarak Atom Enerjisi Komisyonu kurulmuştur. Komisyon, 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu ile Başbakanlığa bağlı olarak “Türkiye Atom Enerjisi Kurumu” adlı kamu tüzel kişiliğini haiz olmak üzere yeniden yapılandırılmıştır.

TAEK 2002 yılında Enerji Bakanlığına bağlanmış, bu süreçte Kuruma, “Atom enerjisinin barışçıl amaçlarla ülke yararına kullanılmasını sağlamak, temel ilke ve politikaları belirleyip önermek, atom enerjisi ile ilgili bilimsel, teknik ve idari çalışmaları yapmak, düzenlemek, desteklemek, koordine etmek ve denetlemek” görevleri verilmiş ve TAEK nükleer enerji ile ilgili her konuda yetkili kurum olarak teşkil edilmiştir. TAEK’in bu kapsamda düzenleyici, denetleyici işlevleriyle beraber icrai işlevleri de bulunmaktadır.

İktidar, nükleer enerji alanının, düzenleyici ve denetleyici kurum işlevleriyle icrai işlevlerinin birbirinden ayrılmasının zorunluluk arz ettiği gerekçesini öne sürerek, bu görevlerin birbirinden ayrılması suretiyle düzenleyici ve denetleyici görevleri yerine getirmek üzere 2/7/2018 tarihli Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Nükleer Düzenleme Kurumunu kurmuştur.

Ayrıca bu KHK yayımlandıktan 5 ay kadar bir süre geçtikten sonra 07.12.2018 tarihinde AK Parti tarafından TBMM Başkanlığına 2/1410 Esas Numaralı *Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi* sunulmuş ve bahsi geçen bu kanun teklifinin 45’inci, 46’ıncı, 47’nci, 48’inci ve 49’uncu maddeleri ile 702 sayılı *Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*’deki hatalar giderilmiştir. Ancak 30.12.2020 tarihli 2020/81 Karar Sayılı Anayasa Mahkemesi Kararıyla, 702 Sayılı KHK’nın iptali kararı verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan açıklamada “Çevre ve insan sağlığıyla doğrudan ilgili olan nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında ilgililerin korunmasına yönelik temel ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarının belirlenmesi ve bu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz NDK’nın kurulması şeklindeki amacın Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlanması kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır.

Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyon faaliyetlerine ilişkin konular ile bu alanda yetkili bir kurum kurulması 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinde belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı kapsamında değildir. Dolayısıyla dava konusu KHK kuralları Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemez.

Anayasa Mahkemesi açıklanan nedenlerle kuralların Anayasa’ya aykırı olduğuna ve iptaline; KHK’nın 7164 sayılı Kanun’la değiştirilen ve eklenen kurallarının da 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi gereğince iptaline karar vermiştir.

KHK’nın tümünün ve 7164 sayılı Kanunla değiştirilen ve eklenen kurallarının iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlâl edecek nitelikte görüldüğünden iptal hükümlerinin, kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.” denmektedir.

Anayasa Mahkemesinin bahsi geçen kararının Resmî Gazete’de yayımlanma tarihi 9 Mart 2021’dir. Bu bağlamda 702 Sayılı KHK, 9 Mart 2022 tarihinde iptal olacaktır. Ayrıca Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi (NÜTED) de 02.07.2018 tarihli 702 sayılı KHK ile kurulmuştur.

28 Mart 2020 tarih ve 31082 sayılı Resmi Gazete yayımlanan 57 No’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile, “Kamu tüzel kişiliğini haiz, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili, özel bütçeli Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK)” kurulmuştur.

Bu Kararname ile, 1956 yılında 6821 sayılı yasa ile "Atom Enerjisi Komisyonu" olarak kurulmuş, 1982 yılında 2690 sayılı yasa ile yeniden yapılandırılmış bulunan köklü bir kamu kurumu olan "Türkiye Atom Enerjisi Kurumu" (TAEK) kapatılmıştır. Yine aynı Kararname ile, iktidar tarafından 2003 yılında kurulmuş bulunan Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN) ve 2018 yılında kurulmuş bulunan "Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü (NATEN)" kapatılmış, kapatılan kurumların görev ve yetkileri TENMAK’a devredilmiştir.

İktidarın, mevcutta 1956 yılından itibaren nükleer enerji üzerinde çalışmalar yapan TAEK gibi bir kurumda düzenleme yapmak yerine, 2018 yılında Anayasaya aykırı bir şekilde Kanun Hükmünde Kararname ile Nükleer Düzenleme Kurulunu kurması kabul edilir bir durum değildir. Anayasa Mahkemesi de, bu düzenlemenin her maddesini haklı bir gerekçeyle iptal etmiştir.

Ayrıca TAEK’in kapatılması, basit bir kurumun görevini sonlandırmak olarak görülmemeli, yıllara dayanan uzmanlığın, kamusal birikim ve deneyimin, kurumsal hafızanın yok edilmesi olarak anlaşılmalıdır. Öte yandan, ülkemizde, nükleer teknoloji barışçıl amaçlarla, yürütülen projeler ve iş birlikleriyle; sanayide, sağlıkta, tarımda, hayvancılıkta kullanılmaktadır. Bu kapsamda, yapılacak araştırmaların bir kurum olarak değil, bir enstitü olarak devam edilmesi doğru bir uygulama şekli değildir. Ayrıca, Uluslararası Atom Enerji Ajansı’nın kurucu üyesi olan Ülkemizde, bu alandaki çalışmalarını doğrudan yürüten TAEK’in kapatılarak konuyla direkt ilgisi olmayan kuruluşların faaliyet alanları ile birleştirilip, aynı çatı altına toplanması kabul edilebilir değildir.

İktidar tarafından alelacele Meclis gündemine getirilen Nükleer Düzenleme Kanun Teklifi, ülkemizde kamu örgütlenmesinin plansız ve hedefsiz bir biçimde yapıldığını, ülkenin günü birlik politikalar ve kararlarla yönetildiğini bir kere daha göstermiştir.

Anayasaya aykırı bir şekilde çıkarılan Kanun Hükmünde Kararname ve Kararnameyi yasal hale getirmeye çalışan Kanunun da Anayasa aykırı bulunarak süre verilmesi bu kanun teklifinin Meclis'e bir gece baskınıyla getirilmesine neden olmuştur.

Akkuyu Nükleer Enerji Santrali

Son günlerde Rusya-Ukrayna krizi ve Rusya'nın askeri olarak dengelenmesi bugünlerde dünyanın önemli bir gündemi olsa da özellikle Türkiye için uzun vadede enerji ihtiyacını güvence alma konusu da çözüm bekleyen önemli bir sorun haline gelmiştir.

Rus ortaklığıyla yapılan Akkuyu Nükleer Güç Santrali, inşaatı bittiğinde Türkiye'nin ilk nükleer enerji santrali olacaktır. Bununla birlikte, Akkuyu Nükleer Santrali egemen bir ülke topraklarında yabancı bir ülkenin sahibi olduğu ilk ve tek nükleer santraldir ve bu yapısıyla ülkemiz için milli güvenlik sorunu oluşturmaktadır.

Akkuyu Nükleer Santrali'nin kurulumunun asıl amacının artan enerji talebinin karşılanması, ülkenin elektrik arz güvenliğinin ya da yakın bir ifade ile enterkonekte sistem baz yükünün sağlanması olduğu birçok yetkili tarafından dile getirilmiştir.

4 adet nükleer reaktörden oluşacak Akkuyu Nükleer Santrali'nde birinci ünite 2023 yılında diğer ünitelerin de birer yıl arayla üretime başlaması planlanmaktadır. Buna göre 2026 yılında santral tam kapasite üretime geçecektir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Akkuyu Nükleer Santrali'nin 1. ve 2. ünitelerinde üretilecek elektriğin %70'ine, 3. ve 4. ünitelerinde üretilecek elektriğin %30'una satın alma garantisi vermiştir. Bu satın alma garantisi her bir ünite için ayrı ayrı ticari faaliyete başlamasından itibaren 15 yıldır.

Akkuyu Nükleer Santrali'nin kurulum maliyetinin 20 milyar dolar olacağı açıklanmıştır. Bu maliyetin tamamı Rusya Fedarasyonu'na bağlı devlet kurumları tarafından karşılanacak olup maliyetin ödenmesi amacıyla ülkemiz 15 yıl boyunca üretilecek enerjinin yarısına 12,35 dolar-sent/kWh fiyatla alım garantisi vermiştir. Bu fiyat 15,33 dolar-sent/kWh'e kadar çıkabilecektir.

Nükleer hususu Türkiye'nin öğrenmesi gereken ve üzerinde çalışılması gereken önemli bir konudur. Bu durumla ilgili bilgi ve tecrübe sahibi olunması gereklidir. Ancak Akkuyu Nükleer Santralinde olduğu gibi teknoloji transferi olmadan tamamen başka bir ülkeye bağımlı halde yapılacak santraller doğru bir yaklaşım değildir. Nükleer teknolojiye sahip olmak istiyorsak, teknoloji transferi göz ardı edilmemelidir. Fransa'da bugün 54 nükleer tesis olduğu

görülmektedir, bu nükleer santrallerden ilki 1970’li yılların başında Amerikalılar tarafından yapılmıştır geriye kalanları ise Fransa teknoloji transferi ile kendisi yapmıştır.

Bu nedenledir ki; Rusya ile yaşanacak muhtemel en ufak bir krizde bile sıkıntının büyük olacağı dikkate alınarak, hazır kanun teklifi de görüşülüyorken enerji güvenliğimizi sağlamak için en doğru hamle Akkuyu Nükleer santralinin millileştirilmesi olmalıdır.

Kanun Teklifi Üzerine Genel Değerlendirme

TBMM Başkanlığına ulaşan kanun tekliflerinin konusu ve kapsamına göre esas ve tali komisyonlara havalesi TBMM İçtüzüğü’nün 23.Maddesi uyarınca gerçekleştirilmektedir. Tali komisyonlar, işin kendilerini ilgilendiren yönü veya maddeleri üzerine görüş bildiren komisyonlardır. Uygulamada iktidarın acele kanunlaştırma iradesi nedeniyle bu komisyonların devre dışı bırakıldığı, kendilerine tali olarak havale edilen teklifi görüşmeyeceklerine dair bir yazı alınarak sadece Esas komisyonlarda görüşülmek suretiyle kanunlaştırma sürecinin tamamlandığı görülmektedir. Bu durum önemli pek çok konunun ilgili ihtisas komisyonlarında görüşülmesinin önüne geçmekte, yasama faaliyetinin kalitesini yakından ilgilendirmektedir. Komisyonumuza havale edilen Teklif de bu kaderi paylaşmış, tali komisyonlardan sadece Çevre Komisyonunda görüşülmüştür. Bu görüşme de birkaç saatle sınırlı kalmıştır. Çevre Komisyonu raporu, üyelere toplantı anında dağıtılmış, milletvekillerinin öncesinde incelemesine imkân tanınmamıştır. Teklif; tali olarak havale edildiği Adalet Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonu gündeminde ise kendine yer bulamamıştır. Oysa Teklif, kapsamlı ceza ve yaptırım hükümleri ile mali hükümler içermektedir. 25.02.2022 günü tali komisyonlar ile esas olarak Komisyonumuza havale edilen Teklif Komisyonca 28.02.2022 Pazartesi günü gündeme alınmıştır. Özellikle madde sayısı fazla, kapsamlı ve son derece önemli Teklifin, bu kadar kısa sürede milletvekillerince sağlıklı bir şekilde incelenmesi imkânsızdır. Bu nedenle Teklifin yeterince incelenmesi için süre verilmesi ya da ayrıntılı olarak incelenmesi için Alt Komisyonunda değerlendirilmesi, Komisyon üyelerince talep edilmiş, ancak, iktidar milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Bu acelenin nedeni 702 Sayılı KHK’nın 30.12.2020 tarihli 2020/81 Karar Sayılı Anayasa Mahkemesi Kararıyla, iptali ve bu iptal kararının 9 Mart 2021’de Resmî Gazete’de yayımlanmasından bir yıl sonra, 9 Mart 2022 tarihinde, iptal olacak olmasıdır. İktidar Partisi, aradaki bir senelik süreyi değerlendirmeyip, son anda bu KHK’yı kanunlaştırmaya çalışmıştır.

Teklifle, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler üzerinde düzenleme, değerlendirme, yetkilendirme, denetleme faaliyetleri ve yaptırımları uygulayabilme yetkisini

haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki, sorumlulukları ile nükleer zararlar hakkında hukuki sorumluluk rejiminin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler ve bu faaliyetlerle ilgili kişi, tesis, cihaz ve maddeler de düzenleme kapsamında yer almaktadır.

Teklifte, nükleer zararlara ilişkin hukuki sorumluluk hükümlerinin uygulanmasında yer verilmeyen tanımlar konusunda Türkiye'nin 20 Temmuz 1960 yılında imzaladığı, 13 Mayıs 1961 tarihinde yürürlüğe giren Paris Sözleşmesi'nde yer alan tanımlar esas alınacaktır.

Nükleer enerji ve nükleer maddelerle ilgili herhangi bir faaliyeti yürütecek gerçek veya tüzel kişiler, Türkiye'nin taraf olduğu nükleer güvence ile ilgili uluslararası anlaşma ve sözleşmelere uymakla yükümlü olacaktır.

Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalma riskini içeren her türlü faaliyette; faaliyetin bireysel veya toplumsal açıdan fayda sağlaması, faaliyet nedeniyle maruz kalınabilecek radyasyon dozlarının mümkün ve makul olan en düşük düzeyde tutulması, bu radyasyon dozlarının Nükleer Düzenleme Kurumunca belirlenen doz sınırlarını aşmaması ilkeleri esas alınacaktır.

Nükleer enerji ve radyasyona ilişkin faaliyetler ile bu faaliyetlerle ilgili kişi, tesis, cihaz ve maddeler güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından düzenleyici kontrole tabi olacaktır. Düzenleyici kontrole ilişkin verilecek muafiyetler ile bu muafiyetlerin sınır ve koşulları, güvenlik ve emniyetle ilgili gerekleri karşılayacak şekilde, dereceli yaklaşım esas alınarak Nükleer Düzenleme Kurumunca yönetmelikle belirlenecektir.

Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler, Nükleer Düzenleme Kurumuna bildirimde bulunulmaksızın veya kurumdan yetki alınmaksızın yürütülemeyecektir. Bu faaliyetleri yürütmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler Nükleer Düzenleme Kurumuna başvuruda bulunacak, Kurum güvenlik veya emniyetle ilgili ilkeleri esas alarak bildirim veya yetkilendirme gerektiren faaliyetleri belirleyecektir.

Maddeler Üzerine Değerlendirmeler

Madde 3: Madde ile teklif edilen değişiklik kapsamında 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “Kurum tarafından” ibaresinin “International Commission Radiological Protection (ICRP)” olarak değiştirilmesi zaruret arz etmektedir. Bu vesile ile bahse konu kurumun isminin açık bir şekilde belirtilmesi ve hüküm ile öngörülen yetki ve sorumluluk alanlarının daha sarih bir şekilde anlaşılabilmesi amaçlanmaktadır.

Kanun teklifinin 3'üncü maddesinin (c) bendinde “Radyasyon dozlarının kurum tarafından belirlenen doz miktarını aşmaması” ibaresi yer almaktadır. Radyasyon maruziyeti gibi hayati bir konuda daha açıklayıcı ifadeler yer almalıdır. 23999 sayılı Resmî Gazete’de Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinde ve 30435 sayılı Nükleer Tesislerde Radyasyondan Korunma kapsamında radyasyon maruziyet sınırları belirlenmiştir. Bu kapsamda bu Kanun Teklifinde de açıklayıcı ifadeler yer almalıdır.

Madde 4- Maddenin (ç) bendinde radyoaktif maddelerin ithalatı ve transit geçişiyle ilgili ibareler kabul edilemez ve kanun teklifindeki diğer maddelerle radyoaktif maddelerin ithalatı çelişir durumdadır. 3. Taraflara yetki verilmemeli, Kurum personeli veya yetkili kamu personeli tarafından işlem yapılmalıdır.

Madde 5: Madde ile; Taraf olunan Nükleer Güvenlik Sözleşmesi de esas alınarak yetkilendirilen kişilerin sorumlulukları ve bu sorumlulukların nasıl sona ereceği düzenlenmekte ayrıca maddenin Üçüncü fıkrası ile sorumluluk münhasıran yetkilendirilen kişiye yüklenmektedir. Nükleer gibi önemli ve dikkat edilmesi gereken bir konuda bütün sorumluluğun tek bir kişiye yüklenmesi hatalı sonuçlara yol açabilecektir ayrıca kendisinden kaynaklanmayan durumlarda ne gibi tedbirlerin alınacağı belirlenmesi önemlidir.

Madde 7: Teklif olunan maddenin ikinci fıkrasında yer alan “Sonuçlar itibariyle kurum açısından bağlayıcı olmayacak şekilde” ibaresinin ve maddenin dördüncü fıkrasının tümüyle kanun metninden çıkarılması ve hükmün buna göre teselsül ettirilmesi gerekmektedir. Zira, “Sonuçları Kurum tarafından bağlayıcı olmayacak şekilde” ifadesi, başka bir kuruluştan hizmet alınması halinde, fonksiyon itibariyle doğrudan Kurumun sorumluluk sathında bulunan bir konuda Kurumun sorumluluğunu bertaraf etmekte, tümüyle sorumsuz hale getirmektedir. Ne var ki, belirli bir konuda hizmet alınsa dahi bu hizmetin nereden alınacağı, kapsamının ne olacağı, hizmetin alınması sürecinde Kurumun yerine getirmesi gereken hususlar gibi sair konular Kurumun hala dikkate değer bir sorumluluk alanına sahip olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu kapsamda, Kurumun sorumluluğunu bertaraf eden bir düzenleme, şüphesiz, hukuka ve hakkaniyete aykırı olacaktır. Dördüncü fıkra da bu kapsamda, kamu düzeni için kritik önemi haiz bir konu olan nükleer enerji, nükleer atıklar ve bunların denetimi hususları söz konusu olduğunda, özel hukuk tüzel kişilerinden hizmet alınmasını öngörmesi sebebiyle tarafımızca uygun görülmemektedir. Bu kapsamda ilgili fıkranın madde metninden çıkarılmasını talep etme zarureti hâsıl olmuştur.

Madde 9: Madde ile Radyoaktif atıklar radyoaktif atıklar ve kullanılmış yakıtlara ilişkin genel ilkeler ile yürütülen faaliyetlere ilişkin esaslar düzenlenmektedir. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet esnasında ortaya çıkan radyoaktif atıkların girişi yasaklanmış ve müteakiben bu hükmün istisnaları kaleme alınmıştır. Maddenin İkinci fıkrasında “(2) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde üretilmiş ve kullanım süresi dolduğunda menşee ülkeye iade şartı ile ihraç edilmiş radyasyon kaynaklarına, radyoaktif atıkların transit geçişine ve doğal radyoaktif maddelerin bulaşmış olduğu malzemenin ithalatına birinci fıkra hükmü uygulanmaz.” denmektedir. Buradan hareketle ihraç edilen radyasyon kaynaklarının geri alınması tehlikeli görünmektedir. Nitekim bu durumda Türkiye, hem bahsi geçen madenleri, maddeleri ihraç edecektir hem de ülke topraklarımız bu hususta tabir-i caizse çöp gibi kullanılacaktır.

9'uncu maddenin (1)'inci fıkrasında “Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet sırasında ortaya çıkmış olan radyoaktif atıklar, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisine sokulamaz” İfadesi yer almaktadır. Bu kısma matuf olarak “radyoaktif atıklar” ibaresinden önce “her türlü radyoaktif atıklar” ibaresinin daha kapsayıcı olacağı kanaatindeyiz. Bununla birlikte, 9'uncu maddenin (2)'nci fıkrasında, başka ülkelerde üretilen radyoaktif atıkların ülkemiz sınırları içinden transit geçişlere izin verildiği görülmektedir. Ülkemizin daha önce Gaziemir ve İkitelli'de tecrübe ettiği nükleer güvenlik riskleri göz önüne alındığında transit geçişler konusunda daha tedbirli olmak gerekmektedir. Kanun teklifinin muhtevasında yavaş nötronlarla da parçalanabilen fisil izotoplar, uranyum ve plütonyumla ilgili açıklayıcı bilgiler bulunmamaktadır. Nükleer yakıtların veya kullanılmış yakıtların yeniden işlenmesi hususunda TENMAK'ın da görevlendirilmesinin ve görev kapsamında olmasının sağlanması için ek madde ile düzenleme gerekmektedir. Kanun teklifinin 9'uncu maddesinde bir muafiyet söz konusudur. “Menşee bizde olmayan bir radyoaktif ülkemize gelemez, sokulamaz” ibaresi menşee bize ait olan izotopların ilgili ülke ve şirket tarafından kullanıldıktan sonra Türkiye'ye getirilebilmesine imkan sağlamaktadır. Radyoaktif atık yükümlülüğü Türkiye'nin üzerine bırakılmamalıdır.

Maddenin ikinci fıkrasında yer alan “, radyoaktif atıkların transit geçişine” ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını ve maddeye TENMAK'ın nükleer yakıtlar ve kullanılmış yakıtların işlenmesi hususunda yetkilendirilmesini kabil kılan bir fıkra eklenmesi gerekmektedir. Zira, radyoaktif atıkların transit geçişi de kamu güvenliği açısından büyük önem arz eden ve tehlikeli sonuçlar doğurma ihtimali vaki olan bir husustur. Böyle bir riskin alınmasını gerektirecek bir zaruret mevcut değildir. Bu hususa ek olarak, teklif edilen kanun nezdinde TENMAK'ın

yetkileri ve görev kapsamı belirtilmiştir ancak nükleer yakıt yahut kullanılmış yakıtların yeniden işlenmesiyle ilgili ve fisil maddelerin kimyasal ve fiziksel süreçler sonunda yeniden değerli olarak işlenmesi ile ilgili bir açıklama bulunmamaktadır. Bu kapsamda, nükleer yakıtların veya kullanılmış yakıtların yeniden işlenmesi hususunda TENMAK'ın yetkilendirilmesinin uygun olacağı takdir edilmektedir.

9 uncu maddenin (7)'nci fıkrasında “TENMAK, Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Plan Taslağı'nı sıfır ve beş ile biten yılların sonunda hazırlar” ifadesi yer almaktadır. Bu durumda 2020 yılına yönelik taslağın da hazırlanmış olması gerekmektedir. Kanun teklifinde “Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planı'nı Bakanlık, Kurumun görüşünü alarak sorar” bulunduğuna göre ilgili plan taslağının ivedilikle hazırlanması gerekmektedir.

Uluslararası sistemde temayüz eden son gelişmeler egemen ulus devletlerin kendi kaynaklarına dayanarak varlıklarını idame edebileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti Devleti ivedilikle dışa bağımlılıktan kurtulmalı ve ulusal kaynaklarımıza dayalı bir üretim mekanizması inşa edilmelidir. Özellikle son dönemde Rusya'nın yayımlacı politikaları dikkate alındığında Akkuyu Nükleer Enerji Santralinin millileştirilmesi zarureti hasıl olmuştur.

Madde 11: Madde üzerine komisyon bir değişiklik önergesi vermiş bulunmaktayız. Önergemizde maddenin ikinci fıkrasında Hesaplar Yönetim Kurulu üyelerinin üç yıllık görev süreleri sona erdiğinde bir daha görevlendirmelerinin kısıtlamak amacıyla görev sürelerini üç yıl daha olmak üzere uzatımını amaçlamaktayız. Burada üyelerinin komisyondaki görev sürelerini iki dönem olarak belirlemeyi amaçlamaktayız. Bu durumun daha sağlıklı olacağı öngörülmüştür. Fakat komisyona sunduğumuz önerge kabul edilmemiştir.

Madde 13: Madde ile uluslararası nükleer sorumluluk hukukunun temel ilkelerinde yer alan işletenin sorumluluğunun parasal miktar bakımından sınırlandırılması hususu düzenlenmektedir. Maddenin (ç) bendinde transit geçiş için izin verilmemesi gerektiğinden işletenin sorumluluğu kısmından (ç) bendi çıkarılmalıdır. Maddede verilen para miktarı neye göre belirlenmektedir burada bir belirsizlik bulunmaktadır. İşletenin cezai sorumluluğunun nükleer bir hadiseden etkilenen kişiyle orantılı olarak belirlenmesi daha uygun olacaktır. Madde metninde belirsizlikler mevcuttur. Belirsizliklerin giderilmesi ve maddenin yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenlerden dolayı komisyona verdiğimiz önerge ile maddenin teklif metninden çıkarılmasını talep etmiştik. Fakat önergemiz komisyonda kabul görmemiştir.

Madde 14- Madde ile nükleer tesis veya taşıma faaliyeti işletenlere sigorta yaptırma ya da başkaca bir teminat gösterme zorunluluğu getirilmektedir. Fakat burada transit geçişler haricinde işletenlere sigorta yaptırma ya da başkaca bir teminat gösterme adına rakamsal bir sigorta zorunluluğu getirilmemiştir. Bahse konu durumun kanunla belirlenmesinin daha uygun olacağı öngörülmektedir. Bir diğer konu ise 13'üncü maddede nükleer maddelerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde transit geçişleri için yedi yüz milyon Avro ile sınırlandırma mevcuttur.

14'üncü maddede ise bu transit geçişten dolayı sigorta yaptırma ve teminat gösterme rakamı 80 milyon Avro olarak belirlenmektedir. Buradan 620 milyon Avroluk olan kısım sigorta sorumluluğu kapsamının dışında kaldığı sonucu çıkarılabilir mi sorusu ile karşı karşıya kalınmaktadır. 13'cü maddenin (a), (b), (c) bentlerinde işletenin sorumluluk sınırları rakamsal olarak belirtilmesine rağmen, bu bentlerdeki ilgili iş yapan işletenin sigorta yaptırması veya teminat göstermesi kısmı 14. Maddede unutulmuştur. Bunun dışında yine maddenin 7 nci fıkrasında kamu idaresi olması ve sermayenin tamamının kamuya ait olması durumunda işletenin sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünden muaf tutulması söz konusudur. Burada da bir belirsizlik mevcuttur. Düzeltilmesi gerekmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında tarafımızdan Komisyona maddenin teklif metninden çıkarılması için bir önerge verilmiştir. Fakat önergemiz Komisyona reddedilmiştir.

Madde 16, 17, 18: Maddeler ile Nükleer zararın tazmini, hak ve talepler gibi hususlar düzenlemektedir.

18'inci madde ile Nükleer Zarar Tespit Komisyonunun Cumhurbaşkanı tarafından seçileceği ve yönetmeliklerin de Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacağı öngörülmektedir.

Komisyonunda 18 inci madde üzerine bir önergemiz bulunmaktadır. Maddenin altıncı fıkrasında yer alan Nükleer Zarar Tespit Komisyonu'nun toplantı ve karar yeter sayısı dört olarak belirlenmektedir. Önergemiz doğrultusunda toplantı ve karar yeter sayısının altıya çıkarılmasını talep etmekteyiz. Toplantı ve karar yeter sayısının altıya yükseltilmesi ile alınan kararlarının büyük çoğunlukla alınmasının daha sağlıklı kararlar olacağı görüşündeyiz. Devamla yine aynı fıkranın ikinci cümlesinde komisyona seçilen üyelerin kamu görevlileri arasından Cumhurbaşkanı tarafından seçileceği belirtilmektedir. Yine verdiğimiz değişiklik önergesi ile Komisyona seçilen üyelerin alanından uzman, en az 5 yıllık deneyime sahip olması gerektiği ve TENMAK'tan en az iki üyenin Komisyon üyeleri arasında yer alması gerektiğini eklemekteyiz. Böylece Komisyon çalışmaları, uzman kişiler tarafından yürütülecek ve daha

sağlıklı işleyiş gerçekleşecektir. Son olarak maddeye eklemek istediğimiz ikinci fıkraya ile madde de belirtilmeyen Komisyon çalışma süresini belirtmeyi amaçlamaktayız. Ancak, madde üzerinde verdiğimiz önerge Komisyonunda kabul edilmemiştir. Genel kurulda görüşülürken madde üzerinde değişiklik yapılması elzemdir.

Madde 22: Maddenin personel kısmında; Kanun hazırlanırken TAEK olarak sahip olunan yetmişmiş personelin haklarının nasıl korunacağı belirtilmemiştir. Geçici hükümler kısmında Geçici Madde 1 (1)'de "...Kanunun yürürlüğe girdiğinde Kurum personeli olan 657 sayılı kanuna tabi personelin tüm mali ve sosyal hakları korunarak Kurumun müktesseplerine uygun kadrolarına atanmış sayılır" maddesi de hükle ile TAEK'den NDK geçişini göz ardı etmiş olup mevcut haliyle NDK personelinin NDK kadrolarına atanması gibi ifade sunmaktadır. Halbuki TAEK'den geçiş sürecinde farklı alanlara gönderilen yetmişmiş personelin hakları korunmamıştır.

Ayhan Altıntaş
Ankara

Yasin Öztürk
Denizli

ÇORUM MİLLETVEKİLİ OĞUZHAN KAYA VE
87 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**NÜKLEER DÜZENLEME KANUNU
TEKLİFİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, barışçıl kullanım ilkesi esas alınarak, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarını, bu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumluluklarını ve nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluğu belirlemektir.

(2) Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler ve bu faaliyetlerle ilgili kişi, tesis, cihaz ve maddeler bu Kanun kapsamındadır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,

b) Başkan: Nükleer Düzenleme Kurumu Başkanını,

c) Bertaraf: Radyoaktif atıkların geri alma niyeti olmaksızın nihai olarak depolanmasını,

ç) Düzenleyici kontrol: Kurumun yürüttüğü düzenleme, değerlendirme, yetkilendirme ve denetleme faaliyetleri ile yaptırımların uygulanmasını,

d) Düzenleyici kontrolden çıkarma: Kurumun belirlediği koşullar çerçevesinde düzenleyici kontrol uygulanmasına gerek kalmadığı yönündeki Kurum kararını,

e) Emniyet: Tesisleri ve radyoaktif maddeleri hedef alan hırsızlık, sabotaj, her türlü yetkisiz erişim ve diğer kötü niyetli girişimleri engellemek, tespit etmek ve gerektiğinde müdahale etmek

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR,
BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**NÜKLEER DÜZENLEME KANUNU
TEKLİFİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, barışçıl kullanım ilkesi esas alınarak, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarını, bu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumluluklarını ve nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluğu belirlemektir.

(2) Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetler ve bu faaliyetlerle ilgili kişi, tesis, cihaz ve maddeler bu Kanun kapsamındadır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,

b) Başkan: Nükleer Düzenleme Kurumu Başkanını,

c) Bertaraf: Radyoaktif atıkların geri alma niyeti olmaksızın nihai olarak depolanmasını,

ç) Düzenleyici kontrol: Kurumun yürüttüğü düzenleme, değerlendirme, yetkilendirme ve denetleme faaliyetleri ile yaptırımların uygulanmasını,

d) Düzenleyici kontrolden çıkarma: Kurumun belirlediği koşullar çerçevesinde düzenleyici kontrol uygulanmasına gerek kalmadığı yönündeki Kurum kararını,

e) Emniyet: Tesisleri ve radyoaktif maddeleri hedef alan hırsızlık, sabotaj, her türlü yetkisiz erişim ve diğer kötü niyetli girişimleri engellemek, tespit etmek ve gerektiğinde müdahale etmek

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

üzere gerekli önlemlerin alınmasını ve bu önlemlerin etkinliğinin sürdürülmesini,

f) Güvenlik: Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasını sağlamak üzere uygun şartların oluşturularak sürdürülmesi, kazaların önlenmesi veya kaza sonuçlarının hafifletilmesini,

g) İşletmeden çıkarma: Bir daha işletilmeme kararı ile tesisin tamamının veya bir kısmının düzenleyici kontrolden çıkarılmasına yönelik faaliyetler bütünü,

ğ) Komisyon: Nükleer Zarar Tespit Komisyonunu,

h) Kullanılmış yakıt: Reaktörden çıkarılmış ve mevcut haliyle yeniden yakıt olarak kullanılmayacak olan reaktörde ışınlanmış yakıtı,

ı) Kurul: Nükleer Düzenleme Kurulunu,

i) Kurum: Nükleer Düzenleme Kurumunu,

j) Nükleer güvence: Nükleer silahların yayılmasının önlenmesine yönelik ulusal ve uluslararası yükümlülükleri,

k) Nükleer madde: Uranyum, toryum, plütonyum ile diğer bölünebilir maddelerin Kurum tarafından belirlenen izotopları ile fiziksel ve kimyasal formlarını,

l) Nükleer tesis: Nükleer madde çıkarmak, üretmek, işlemek, kullanmak, bulundurmak, yeniden işlemek veya depolamak amacıyla kurulmakta olan veya işletilen tesisi,

m) NÜTED A.Ş.: NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketini,

n) Paris Sözleşmesi: 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme ve bu Sözleşmeyi değiştiren, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu protokolleri,

o) Radyasyon: İyonlaştırıcı radyasyonu,

ö) Radyasyon kaynağı: Radyasyon üreten veya yayan cihazlar ile radyoaktif kaynakları,

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

üzere gerekli önlemlerin alınmasını ve bu önlemlerin etkinliğinin sürdürülmesini,

f) Güvenlik: Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasını sağlamak üzere uygun şartların oluşturularak sürdürülmesi, kazaların önlenmesi veya kaza sonuçlarının hafifletilmesini,

g) İşletmeden çıkarma: Bir daha işletilmeme kararı ile tesisin tamamının veya bir kısmının düzenleyici kontrolden çıkarılmasına yönelik faaliyetler bütünü,

ğ) Komisyon: Nükleer Zarar Tespit Komisyonunu,

h) Kullanılmış yakıt: Reaktörden çıkarılmış ve mevcut haliyle yeniden yakıt olarak kullanılmayacak olan reaktörde ışınlanmış yakıtı,

ı) Kurul: Nükleer Düzenleme Kurulunu,

i) Kurum: Nükleer Düzenleme Kurumunu,

j) Nükleer güvence: Nükleer silahların yayılmasının önlenmesine yönelik ulusal ve uluslararası yükümlülükleri,

k) Nükleer madde: Uranyum, toryum, plütonyum ile diğer bölünebilir maddelerin Kurum tarafından belirlenen izotopları ile fiziksel ve kimyasal formlarını,

l) Nükleer tesis: Nükleer madde çıkarmak, üretmek, işlemek, kullanmak, bulundurmak, yeniden işlemek veya depolamak amacıyla kurulmakta olan veya işletilen tesisi,

m) NÜTED A.Ş.: NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketini,

n) Paris Sözleşmesi: 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme ve bu Sözleşmeyi değiştiren, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu protokolleri,

o) Radyasyon: İyonlaştırıcı radyasyonu,

ö) Radyasyon kaynağı: Radyasyon üreten veya yayan cihazlar ile radyoaktif kaynakları,

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

p) Radyasyon tesisi: Radyasyon kaynaklarının üretilmesi, kullanılması, bulundurulması veya bakımı ve onarımının yapılması amacıyla özel olarak tasarlanmış tesisi,

r) Radyasyon uygulamaları: Radyasyon kaynaklarının üretilmesi, kullanılması, bulundurulması, bakımı ve onarımı ile radyoaktif kaynakların ihracatı, ithalatı ve taşınması faaliyetlerini,

s) Radyoaktif atık: Bir daha kullanılmamasına karar verilen ve Kurum tarafından belirlenen serbestleştirme ve salım sınırlarının üzerinde radyoaktiviteye sahip radyoaktif maddeleri ve radyoaktif madde bulaşmış ya da radyoaktif olmuş her türlü malzemeyi,

ş) Radyoaktif atık tesisi: Radyoaktif atıkların işlendiği, depolandığı veya bertaraf edildiği tesisi,

t) Radyoaktif atık yönetimi: Radyoaktif atıkların toplanması, elleçlenmesi, işlenmesi, tesis içi taşınması, depolanması veya bertarafı ile ilgili idari ve teknik faaliyetleri,

u) Radyoaktif kaynak: İçeriğindeki radyoaktif maddeden faydalanılarak radyasyon uygulamalarında kullanılmak üzere üretilen açık veya kapalı kaynakları,

ü) Radyoaktif madde: Nükleer madde, radyoaktif kaynak ve radyoaktif atıklar da dâhil olmak üzere, çekirdekleri kendiliğinden bozunmaya uğrayarak radyasyon yayan izotop veya izotopları içeren maddeleri,

v) TENMAK: Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunu,

y) Tesis: Nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesisini,

z) Yetkilendirilen kişi: Bu Kanun kapsamındaki bir faaliyetin yürütülmesi için Kurum tarafından kendisine lisans, izin veya yetki belgesi verilen gerçek veya tüzel kişiyi, ifade eder.

(2) Beşinci Bölümün uygulanmasında; Paris Sözleşmesinde yer almakla birlikte bu Kanunda yer almayan tanımlar ile bu maddenin birinci

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

p) Radyasyon tesisi: Radyasyon kaynaklarının üretilmesi, kullanılması, bulundurulması veya bakımı ve onarımının yapılması amacıyla özel olarak tasarlanmış tesisi,

r) Radyasyon uygulamaları: Radyasyon kaynaklarının üretilmesi, kullanılması, bulundurulması, bakımı ve onarımı ile radyoaktif kaynakların ihracatı, ithalatı ve taşınması faaliyetlerini,

s) Radyoaktif atık: Bir daha kullanılmamasına karar verilen ve Kurum tarafından belirlenen serbestleştirme ve salım sınırlarının üzerinde radyoaktiviteye sahip radyoaktif maddeleri ve radyoaktif madde bulaşmış ya da radyoaktif olmuş her türlü malzemeyi,

ş) Radyoaktif atık tesisi: Radyoaktif atıkların işlendiği, depolandığı veya bertaraf edildiği tesisi,

t) Radyoaktif atık yönetimi: Radyoaktif atıkların toplanması, elleçlenmesi, işlenmesi, tesis içi taşınması, depolanması veya bertarafı ile ilgili idari ve teknik faaliyetleri,

u) Radyoaktif kaynak: İçeriğindeki radyoaktif maddeden faydalanılarak radyasyon uygulamalarında kullanılmak üzere üretilen açık veya kapalı kaynakları,

ü) Radyoaktif madde: Nükleer madde, radyoaktif kaynak ve radyoaktif atıklar da dâhil olmak üzere, çekirdekleri kendiliğinden bozunmaya uğrayarak radyasyon yayan izotop veya izotopları içeren maddeleri,

v) TENMAK: Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunu,

y) Tesis: Nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesisini,

z) Yetkilendirilen kişi: Bu Kanun kapsamındaki bir faaliyetin yürütülmesi için Kurum tarafından kendisine lisans, izin veya yetki belgesi verilen gerçek veya tüzel kişiyi, ifade eder.

(2) Beşinci Bölümün uygulanmasında; Paris Sözleşmesinde yer almakla birlikte bu Kanunda yer almayan tanımlar ile birinci fıkranın (k)

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

fıkrasının (k) bendinde yer alan nükleer madde, (1) bendinde yer alan nükleer tesis ifadeleri için Paris Sözleşmesinde yer alan tanımlar geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel İlkeler

Genel ilkeler

MADDE 3- (1) Nükleer enerji ve nükleer maddelerle ilgili herhangi bir faaliyeti yürütecek gerçek veya tüzel kişiler, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu nükleer güvence ile ilgili uluslararası anlaşma ve sözleşmelere uymakla yükümlüdür.

(2) Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalma riskini içeren her türlü faaliyette;

a) Faaliyetin bireysel veya toplumsal açıdan fayda sağlaması,

b) Faaliyet nedeniyle maruz kalınabilecek radyasyon dozlarının mümkün ve makul olan en düşük düzeyde tutulması,

c) Faaliyet nedeniyle maruz kalınabilecek radyasyon dozlarının Kurum tarafından belirlenen doz sınırlarını aşmaması, ilkeleri esas alınır.

(3) Nükleer enerji ve radyasyona ilişkin faaliyetler ile bu faaliyetlerle ilgili kişi, tesis, cihaz ve maddeler güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından düzenleyici kontrole tabidir. Düzenleyici kontrole ilişkin verilecek muafiyetler ile bu muafiyetlerin sınır ve koşulları, güvenlik ve emniyetle ilgili gerekleri karşılayacak şekilde, dereceli yaklaşım esas alınarak Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(4) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerde güvenlik ve emniyetin öncelikli olarak temin edilmesi esastır.

(5) Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalması riskini doğuracak her türlü faaliyete ilişkin olarak bu riskten etkilenebilecek kişilerin bilgilendirilmesi esastır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

bendinde yer alan nükleer madde, (1) bendinde yer alan nükleer tesis ifadeleri için Paris Sözleşmesinde yer alan tanımlar geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel İlkeler

Genel ilkeler

MADDE 3- (1) Nükleer enerji ve nükleer maddelerle ilgili herhangi bir faaliyeti yürütecek gerçek veya tüzel kişiler, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu nükleer güvence ile ilgili uluslararası anlaşma ve sözleşmelere uymakla yükümlüdür.

(2) Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalma riskini içeren her türlü faaliyette;

a) Faaliyetin bireysel veya toplumsal açıdan fayda sağlaması,

b) Faaliyet nedeniyle maruz kalınabilecek radyasyon dozlarının mümkün ve makul olan en düşük düzeyde tutulması,

c) Faaliyet nedeniyle maruz kalınabilecek radyasyon dozlarının Kurum tarafından belirlenen doz sınırlarını aşmaması, ilkeleri esas alınır.

(3) Nükleer enerji ve radyasyona ilişkin faaliyetler ile bu faaliyetlerle ilgili kişi, tesis, cihaz ve maddeler güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından düzenleyici kontrole tabidir. Düzenleyici kontrole ilişkin verilecek muafiyetler ile bu muafiyetlerin sınır ve koşulları, güvenlik ve emniyetle ilgili gerekleri karşılayacak şekilde, dereceli yaklaşım esas alınarak Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(4) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerde öncelikli olarak güvenlik ve emniyetin temin edilmesi esastır.

(5) Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalma riskini doğuracak her türlü faaliyete ilişkin olarak bu riskten etkilenebilecek kişilerin bilgilendirilmesi esastır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(6) Nükleer enerji ve radyasyona ilişkin faaliyetleri bu Kanun kapsamı dışındaki alanlarda düzenleyen ya da denetleyen diğer kamu kurum ve kuruluşlarının idari işlem ve eylemleri güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceyi zafiyete uğratacak şekilde tesis edilemez.

(7) Diğer mevzuatın güvenlik, emniyet ve nükleer güvence gerekliliklerini karşılayamayan hükümleri bu Kanun kapsamındaki faaliyetlere uygulanmaz. Bu durumlarda Kurum güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceyi temin etmek üzere ilave düzenlemeler yapabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yetkilendirme ve Denetim

Yetkilendirme

MADDE 4- (1) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetler Kuruma bildirimde bulunulmaksızın veya Kurumdan yetki alınmaksızın yürütülemez. Bu faaliyetleri yürütmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler Kuruma başvuruda bulunmakla yükümlüdür. Kurum güvenlik veya emniyetle ilgili ilkeleri esas alarak; bildirim veya yetkilendirme gerektiren faaliyetleri belirler.

(2) Kurumdan; nükleer tesis, radyasyon tesisi, radyoaktif atık tesisi işletmek ve radyasyon uygulamalarını yürütmek için lisans alınması zorunludur. Kurumdan yalnızca Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları veya Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına göre kurulmuş tüzel kişiler lisans alabilir.

(3) Kurumdan;

a) Nükleer tesis için sahanın hazırlanması, Kurum tarafından belirlenen ekipmanın imal edilmesi, tesisin inşa edilmesi, işletmeye alınması, işletmeden çıkarılması, yeniden işletmeye geçilmesi ile tesiste güvenlik ve emniyeti ilgilendiren değişiklik yapılması,

b) Radyasyon tesisinin işletmeye alınması, işletmeden çıkarılması ile tesiste güvenlik ve emniyeti ilgilendiren değişiklik yapılması,

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(6) Nükleer enerji ve radyasyona ilişkin faaliyetleri bu Kanun kapsamı dışındaki alanlarda düzenleyen ya da denetleyen diğer kamu kurum ve kuruluşlarının idari işlem ve eylemleri güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceyi zafiyete uğratacak şekilde tesis edilemez.

(7) Diğer mevzuatın güvenlik, emniyet ve nükleer güvence gerekliliklerini karşılayamayan hükümleri bu Kanun kapsamındaki faaliyetlere uygulanmaz. Bu durumda Kurum güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceyi temin etmek üzere ilave düzenlemeler yapabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yetkilendirme ve Denetim

Yetkilendirme

MADDE 4- (1) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetler Kuruma bildirimde bulunulmaksızın veya Kurumdan yetki alınmaksızın yürütülemez. Bu faaliyetleri yürütmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler Kuruma başvuruda bulunmakla yükümlüdür. Kurum güvenlik ve emniyetle ilgili ilkeleri esas alarak; bildirim veya yetkilendirme gerektiren faaliyetleri belirler.

(2) Kurumdan; nükleer tesis, radyasyon tesisi, radyoaktif atık tesisi işletmek ve radyasyon uygulamalarını yürütmek için lisans alınması zorunludur. Kurumdan yalnızca Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları veya Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına göre kurulmuş tüzel kişiler lisans alabilir.

(3) Kurumdan;

a) Nükleer tesis için sahanın hazırlanması, Kurum tarafından belirlenen ekipmanın imal edilmesi, tesisin inşa edilmesi, işletmeye alınması, işletmeden çıkarılması, yeniden işletmeye geçilmesi ile tesiste güvenlik ve emniyeti ilgilendiren değişiklik yapılması,

b) Radyasyon tesisinin işletmeye alınması, işletmeden çıkarılması ile tesiste güvenlik ve emniyeti ilgilendiren değişiklik yapılması,

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

c) Radyoaktif atık tesisi için tesisin inşa edilmesi, işletmeye alınması, işletmeden çıkarılması, kapatılması ile tesiste güvenlik ve emniyeti ilgilendiren değişiklik yapılması,

ç) Radyoaktif maddelerin ihracatı, ithalatı, taşınması, transit geçirilmesi,

d) Nükleer güvence kapsamında, nükleer alanda kullanılmak üzere özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış madde, malzeme, ekipman, sistem, bileşen ve ilgili teknoloji ile nükleer çift kullanımlı madde, malzeme, ekipman, sistem, bileşen ve ilgili teknolojinin ihracatı,

e) Nükleer güvence kapsamında Kurum tarafından belirlenen madde, malzeme, ekipman, sistem, bileşen veya ilgili teknolojinin ithalatı,

f) Güvenlik, emniyet ve nükleer güvence dikkate alınarak Kurum tarafından belirlenen diğer faaliyetler,

için izin alınması zorunludur.

(4) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetlere ilişkin Kurum tarafından belirlenen;

a) Faaliyetlerde görev alacak personele radyasyondan korunmaya yönelik eğitim veren tüzel kişiler,

b) Radyasyondan korunmaya yönelik hizmet verecek kişiler,

c) Faaliyetlerde görev alacak personel,

ç) Ekipman imalatı yapan kişiler,

d) Üçüncü taraf gözetimi yapan şirketler,

için Kurumdan yetki belgesi alınması zorunludur. Kurum, yetkilendirilen kişilere diğer kişiler tarafından verilecek hizmetler veya güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceye etki edebilecek diğer faaliyetler için yetki belgesi alma yükümlülüğü getirebilir.

(5) Kurum yetkilendirdiği bir faaliyet için güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceye ilişkin uyulması gereken koşullar da dâhil olmak üzere gerekli yetki koşullarını belirler.

(6) Kurum tarafından verilen lisans, izin ve yetki belgesi devredilemez.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) Radyoaktif atık tesisi için tesisin inşa edilmesi, işletmeye alınması, işletmeden çıkarılması, kapatılması ile tesiste güvenlik ve emniyeti ilgilendiren değişiklik yapılması,

ç) Radyoaktif maddelerin ihracatı, ithalatı, taşınması, transit geçirilmesi,

d) Nükleer güvence kapsamında, nükleer alanda kullanılmak üzere özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış madde, malzeme, ekipman, sistem, bileşen ve ilgili teknoloji ile nükleer çift kullanımlı madde, malzeme, ekipman, sistem, bileşen ve ilgili teknolojinin ihracatı,

e) Nükleer güvence kapsamında Kurum tarafından belirlenen madde, malzeme, ekipman, sistem, bileşen veya ilgili teknolojinin ithalatı,

f) Güvenlik, emniyet ve nükleer güvence dikkate alınarak Kurum tarafından belirlenen diğer faaliyetler,

için izin alınması zorunludur. Bu fıkranın (d) ve (e) bentleri kapsamında verilecek izinlere ilişkin olarak Kurum tarafından ilgili bakanlıkların görüşü alınır.

(4) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetlere ilişkin Kurum tarafından belirlenen;

a) Faaliyetlerde görev alacak personele radyasyondan korunmaya yönelik eğitim veren tüzel kişiler,

b) Radyasyondan korunmaya yönelik hizmet verecek kişiler,

c) Faaliyetlerde görev alacak personel,

ç) Ekipman imalatı yapan kişiler,

d) Üçüncü taraf gözetimi yapan şirketler,

için Kurumdan yetki belgesi alınması zorunludur. Kurum, yetkilendirilen kişilere diğer kişiler tarafından verilecek hizmetler veya güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceye etki edebilecek diğer faaliyetler için yetki belgesi alma yükümlülüğü getirebilir.

(5) Kurum yetkilendirdiği bir faaliyet için güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceye ilişkin uyulması gereken koşullar da dâhil olmak üzere gerekli yetki koşullarını belirler.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(7) Yetkilendirme için başvuru yapan kişiler, Kurum tarafından yetkilendirme için talep edilen tüm bilgi ve belgeleri istenilen biçim ve içerikte sağlar ve belirlenen bedelleri öder.

(8) Bildirimlere ve yetkilendirmelere ilişkin süreçler, yetkilendirme koşulları, başvuru, yetkilerin kapsamı ve geçerlilik süreleri ile yetkinin yenilenmesi, kısıtlanması, askıya alınması, iptali veya daha önce yetkilendirilmiş bir faaliyet için başka bir kişinin yetkilendirilmesine ilişkin hususlar Kurum tarafından ilgili Bakanlıkların görüşü alınarak yönetmelikle belirlenir.

Yetkilendirilen kişinin sorumlulukları

MADDE 5- (1) Yetkilendirilen tüzel kişiler, verilen yetkinin koşulları çerçevesinde, her türlü sorumluluk kendilerinde olmak üzere;

a) Faaliyet sırasında radyasyondan korunma, güvenlik ve emniyeti sağlar.

b) Faaliyetin güvenlik ve emniyet kültürüne sahip yeterli sayıda ve yetkin personel marifetiyle yürütülmesini sağlar.

c) Faaliyetin güvenli ve emniyetli bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli organizasyon yapısını, teçhizatı ve mali kaynağı sağlar.

ç) Personele gerekli eğitimlerin verilmesini sağlar.

d) Kurum tarafından belirlenen sıklıkta güvenlik ve emniyet değerlendirmeleri yapar veya yaptırır.

e) Faaliyetini uygun yönetim sistemiyle yürütür.

f) Mevzuatta ve yönetim sisteminde tanımlı kayıtları tutar, bildirim ve raporlamaları yapar.

g) Kurum tarafından istenen bilgi ve belgeleri istenen biçim, kapsam, içerik ve sürede Kuruma sunar.

ğ) Güvenlik ve emniyete ilişkin olarak gereken veya Kurum tarafından istenen araştırma ve incelemeleri yapar veya yaptırır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(6) Kurum tarafından verilen lisans, izin ve yetki belgesi devredilemez.

(7) Yetkilendirme için başvuru yapan kişiler, Kurum tarafından yetkilendirme için talep edilen tüm bilgi ve belgeleri istenilen biçim ve içerikte sağlar ve belirlenen bedelleri öder.

(8) Bildirimlere ve yetkilendirmelere ilişkin süreçler, yetkilendirme koşulları, başvuru, yetkilerin kapsamı ve geçerlilik süreleri ile yetkinin yenilenmesi, kısıtlanması, askıya alınması, iptali veya daha önce yetkilendirilmiş bir faaliyet için başka bir kişinin yetkilendirilmesine ilişkin hususlar Kurum tarafından ilgili Bakanlıkların görüşü alınarak yönetmelikle belirlenir.

Yetkilendirilen kişinin sorumlulukları

MADDE 5- (1) Yetkilendirilen tüzel kişiler, verilen yetkinin koşulları çerçevesinde, her türlü sorumluluk kendilerinde olmak üzere;

a) Faaliyet sırasında radyasyondan korunma, güvenlik ve emniyeti sağlar.

b) Faaliyetin güvenlik ve emniyet kültürüne sahip yeterli sayıda ve yetkin personel marifetiyle yürütülmesini sağlar.

c) Faaliyetin güvenli ve emniyetli bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli organizasyon yapısını, teçhizatı ve mali kaynağı sağlar.

ç) Personele gerekli eğitimlerin verilmesini sağlar.

d) Kurum tarafından belirlenen sıklıkta güvenlik ve emniyet değerlendirmeleri yapar veya yaptırır.

e) Faaliyetini uygun yönetim sistemiyle yürütür.

f) Mevzuatta ve yönetim sisteminde tanımlı kayıtları tutar, bildirim ve raporlamaları yapar.

g) Kurum tarafından istenen bilgi ve belgeleri istenen biçim, kapsam, içerik ve sürede Kuruma sunar.

ğ) Güvenlik ve emniyete ilişkin olarak gereken veya Kurum tarafından istenen araştırma ve incelemeleri yapar veya yaptırır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

h) Nükleer güvenceye ilişkin yükümlülüklerini yerine getirir.

ı) Kurum tarafından yapılan denetimler sonucunda gerekli görülen düzeltici ve önleyici faaliyetleri süresi içerisinde yerine getirir.

i) Radyasyon acil durumlarının saha içi yönetimini yürütür, saha dışı acil durumların yönetiminde Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

j) Yapılan değerlendirmeler sonucunda Kurum tarafından belirlenen güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceye ilişkin ilave yükümlülükleri yerine getirir.

k) Düzenleyici kontrolden çıkarılmak için gereken şartları sağlar.

(2) Yetkilendirilen gerçek kişiler yetkilendirilmiş olduğu faaliyeti güvenlik ve emniyete azami önem ve önceliği vererek, ilgili mevzuat ve yetki koşulları uyarınca yerine getirir.

(3) Bir faaliyetin yürütülmesinde güvenlik, emniyet ve nükleer güvencenin sağlanmasında asıl sorumluluk yetkilendirilen kişiye aittir. Verilen yetkinin koşullarına ve mevzuata uymak veya düzenleyici kontrol altında olmak veya yükümlülüklerini yerine getirmek üzere görevlendirme yapmak veya hizmet almak yetkilendirilen kişinin sorumluluğunu azaltmaz veya ortadan kaldırmaz.

(4) Yetkilendirilen kişiler, faaliyete ilişkin yükümlülükleri sona ermeden, faaliyetin yürütüldüğü yeri veya tesisi, nükleer maddeyi, radyoaktif kaynağı veya radyoaktif atığı sahipsiz kalacak şekilde terk edemez.

(5) Yetkilendirilen kişiler, bu Kanun kapsamındaki mali yükümlülüklerini yerine getirir.

(6) Yetkilendirilen kişinin sorumlulukları, düzenleyici kontrolden çıkarılma ile sona erer. Yetkilendirilen kişinin işi bırakması, yetkisinin kısıtlanması, askıya alınması ya da iptal edilmesi

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

h) Nükleer güvenceye ilişkin yükümlülüklerini yerine getirir.

ı) Kurum tarafından yapılan denetimler sonucunda gerekli görülen düzeltici ve önleyici faaliyetleri süresi içerisinde yerine getirir.

i) Radyasyon acil durumlarının saha içi yönetimini yürütür, saha dışı acil durumların yönetiminde Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

j) Yapılan değerlendirmeler sonucunda Kurum tarafından belirlenen güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceye ilişkin ilave yükümlülükleri yerine getirir.

k) Düzenleyici kontrolden çıkarılmak için gereken şartları sağlar.

(2) Yetkilendirilen gerçek kişiler yetkilendirilmiş oldukları faaliyeti güvenlik ve emniyete azami önem ve önceliği vererek, ilgili mevzuat ve yetki koşulları uyarınca yerine getirir.

(3) Bir faaliyetin yürütülmesinde güvenlik, emniyet ve nükleer güvencenin sağlanmasında asıl sorumluluk yetkilendirilen kişiye aittir. Verilen yetkinin koşullarına ve mevzuata uymak veya düzenleyici kontrol altında olmak veya yükümlülüklerini yerine getirmek üzere görevlendirme yapmak veya hizmet almak yetkilendirilen kişinin sorumluluğunu azaltmaz veya ortadan kaldırmaz.

(4) Yetkilendirilen kişiler, faaliyete ilişkin yükümlülükleri sona ermeden, faaliyetin yürütüldüğü yeri veya tesisi, nükleer maddeyi, radyoaktif kaynağı veya radyoaktif atığı sahipsiz kalacak şekilde terk edemez.

(5) Yetkilendirilen kişiler, bu Kanun kapsamındaki mali yükümlülüklerini yerine getirir.

(6) Yetkilendirilen kişinin sorumlulukları, düzenleyici kontrolden çıkarılma ile sona erer. Yetkilendirilen kişinin işi bırakması, yetkisinin kısıtlanması, askıya alınması ya da iptal edilmesi

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

ve benzeri durumlar sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Bu gibi durumlarda güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından zafiyet oluştuğunun Kurum tarafından değerlendirilmesi hâlinde, hukuki ve mali sorumluluk yetkilendirilen kişiye ait olmak kaydıyla, güvenlik, emniyet ve nükleer güvencenin sağlanmasına yönelik her türlü önlem Kurum tarafından aldırılabilir.

Onay

MADDE 6- (1) Nükleer tesisler, radyasyon tesisleri veya radyoaktif atık tesislerinin kurulacağı saha Kurumun onayına tabidir. Kurum, faaliyetlere ilişkin olarak radyasyondan korunma, güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceyi dikkate alarak, onaya tabi başka hususlar belirleyebilir.

(2) Kurum; çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasına etki edebilecek faaliyetler için uygunluk ölçütleri belirleyebilir ve onaya tabi tutabilir.

Denetim ve yerinde inceleme

MADDE 7- (1) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetler ve yetkilendirilen kişiler Kurumun denetimine tabidir. Kurum, yetkilendirme kapsamında, yetkilendirilen kişilerin yüklenici, alt yüklenici, tedarikçi ve alt tedarikçilerinin faaliyetlerini de denetleyebilir. Denetimler programlı ya da programsız, resmi tatil günleri de dâhil olmak üzere yılın herhangi bir günü ve günün herhangi bir saatinde haberli veya habersiz yapılabilir.

(2) Kurum denetim ve yerinde inceleme kapsamında, sonuçları itibarıyla Kurum açısından bağlayıcı olmayacak şekilde inceleme, araştırma, tespit ve raporlama yapmak üzere ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları, özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişilerden teknik destek hizmeti alabilir.

(3) Lisans verilen nükleer tesislerin ve radyoaktif atık tesislerinin sahalılarında yapılacak yapılar hakkında 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ve benzeri durumlar sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Bu gibi durumlarda güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından zafiyet oluştuğunun Kurum tarafından değerlendirilmesi hâlinde, hukuki ve mali sorumluluk yetkilendirilen kişiye ait olmak kaydıyla, güvenlik, emniyet ve nükleer güvencenin sağlanmasına yönelik her türlü önlem Kurum tarafından aldırılabilir.

Onay

MADDE 6- (1) Nükleer tesisler, radyasyon tesisleri veya radyoaktif atık tesislerinin kurulacağı saha Kurumun onayına tabidir. Kurum, faaliyetlere ilişkin olarak radyasyondan korunma, güvenlik, emniyet ve nükleer güvenceyi dikkate alarak, onaya tabi başka hususlar belirleyebilir.

(2) Kurum; çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasına etki edebilecek faaliyetler için uygunluk ölçütleri belirleyebilir ve onaya tabi tutabilir.

Denetim ve yerinde inceleme

MADDE 7- (1) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetler ve yetkilendirilen kişiler Kurumun denetimine tabidir. Kurum, yetkilendirme kapsamında, yetkilendirilen kişilerin yüklenici, alt yüklenici, tedarikçi ve alt tedarikçilerinin faaliyetlerini de denetleyebilir. Denetimler programlı ya da programsız, resmi tatil günleri de dâhil olmak üzere yılın herhangi bir günü ve günün herhangi bir saatinde haberli veya habersiz yapılabilir.

(2) Kurum denetim ve yerinde inceleme kapsamında, sonuçları itibarıyla Kurum açısından bağlayıcı olmayacak şekilde inceleme, araştırma, tespit ve raporlama yapmak üzere ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları, özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişilerden teknik destek hizmeti alabilir.

(3) Lisans verilen nükleer tesislerin ve radyoaktif atık tesislerinin sahalılarında yapılacak yapılar hakkında 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümleri ile 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun fenni mesuliyete ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu yapılara ilişkin her türlü sorumluluk yetkilendirilen kişiye aittir. Bu yapıların denetimi Kurum tarafından yapılır. Bu durum yetkilendirilen kişinin sorumluluğunu kısmen veya tamamen ortadan kaldırmaz. Denetimler bu konuda ihtisas sahibi olan kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte de yapılabilir. Kurumun bu kapsamdaki talepleri ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları tarafından gecikmeksizin karşılanır.

(4) Kurumun denetimine ilave olarak; yetkilendirilen tüzel kişiler, nükleer tesis veya radyoaktif atık tesisine ilişkin yapıların denetimi de dâhil olmak üzere Kurum tarafından belirlenen faaliyetlerin üçüncü taraf gözetimi için yetkilendirilmiş şirketlerden hizmet alır. Bu şirketlerin faaliyet, yetki ve sorumlulukları ile hizmet alımına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(5) Denetime tabi olanlar, Kurum denetçilerinin ve Kurum tarafından görevlendirilen kişilerin görevlerini serbestçe ve zamanında yerine getirebilmeleri için gerekli şartları sağlar ve koruyucu güvenlik tedbirlerini alır.

(6) Nükleer güvence denetimine tabi olanlar, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının Türkiye Cumhuriyeti tarafından onaylanmış denetçileri tarafından yapılan denetimlerde, ilgili mevzuatta belirtilen yükümlülüklerini yerine getirir. Bu denetimlere Kurum temsilcisi refakat eder.

(7) Yetkilendirilen kişiler Kurumun denetimleri için Kurum tarafından belirlenen bedelleri öder.

(8) Denetim ve yerinde incelemeye ilişkin iş ve işlemler, denetimin türü ve kapsamı ile Kurum denetçilerine ilişkin hususlar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümleri ile 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun fenni mesuliyete ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu yapılara ilişkin her türlü sorumluluk yetkilendirilen kişiye aittir. Bu yapıların denetimi Kurum tarafından yapılır. Bu durum yetkilendirilen kişinin sorumluluğunu kısmen veya tamamen ortadan kaldırmaz. Denetimler bu konuda ihtisas sahibi olan kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte de yapılabilir. Kurumun bu kapsamdaki talepleri ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları tarafından gecikmeksizin karşılanır.

(4) Kurumun denetimine ilave olarak; yetkilendirilen tüzel kişiler, nükleer tesis veya radyoaktif atık tesisine ilişkin yapıların denetimi de dâhil olmak üzere Kurum tarafından belirlenen faaliyetlerin üçüncü taraf gözetimi için yetkilendirilmiş şirketlerden hizmet alır. Bu şirketlerin faaliyet, yetki ve sorumlulukları ile hizmet alımına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(5) Denetime tabi olanlar, Kurum denetçilerinin ve Kurum tarafından görevlendirilen kişilerin görevlerini serbestçe ve zamanında yerine getirebilmeleri için gerekli şartları sağlar ve koruyucu güvenlik tedbirlerini alır.

(6) Nükleer güvence denetimine tabi olanlar, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının Türkiye Cumhuriyeti tarafından onaylanmış denetçileri tarafından yapılan denetimlerde, ilgili mevzuatta belirtilen yükümlülüklerini yerine getirir. Bu denetimlere Kurum temsilcisi refakat eder.

(7) Yetkilendirilen kişiler Kurumun denetimleri için Kurum tarafından belirlenen bedelleri öder.

(8) Denetim ve yerinde incelemeye ilişkin iş ve işlemler, denetimin türü ve kapsamı ile Kurum denetçilerine ilişkin hususlar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Kurum denetçileri

MADDE 8- (1) Kurum denetçileri Kurum tarafından belirlenen vasıfları taşıyan Kurum personeli arasından Kurul tarafından yetkilendirilir. Kurum denetçileri ve denetime eşlik etmek üzere görevlendirilen diğer Kurum personeli, denetim amacıyla ilgili yerlere veya tesislere girmek; faaliyetleri denetlemek ve yerinde incelemek; gerekli gördükleri kişilerle görüşmek ve gerekli gördükleri hususlarda inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak; her türlü bilgi, belge ve kayıtları istemek, incelemek, incelemek, alıkoymak veya suretini almak; herhangi bir malzeme veya numuneyi almak, aldırarak, alıkoymak, usulüne uygun olarak bertaraf etmek veya ettirmek; herhangi bir cihazı kullanarak ölçüm, analiz, muayene ve test yapmak veya yaptırmak; görsel, işitsel veya yazılı kayıt tutmak yetkisine sahiptir.

(2) Denetime eşlik etmek veya yerinde inceleme yapmak üzere Kurum tarafından görevlendirilen personel ile 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca hizmet alınanlar veya bunların personeli ilgili yerlere veya tesislere girmek; gerekli gördüğü kişilerle görüşmek; her türlü bilgi, belge ve kayıtları incelemek, suretini almak; herhangi bir malzeme veya numuneyi almak; herhangi bir cihazı kullanarak ölçüm, analiz, muayene ve test yapmak; görsel, işitsel veya yazılı kayıt tutmak yetkisine sahiptir.

(3) Güvenlik veya emniyetin tehlikeye düştüğü veya düşebileceği ve müdahalenin gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Kurum denetçisi durumu Kuruma ve yetkilendirilen kişiye derhal bildirir. Bu durumda, Kurum yetki verilen faaliyetin tamamının veya bir kısmının durdurulması veya sınırlandırılması da dâhil olmak üzere gerekli tedbirleri alabilir.

(4) Kurum denetçisi, denetim sırasında gerekli hallerde mülki idare amirlerinden kolluk kuvveti talebinde bulunabilir. Bu durumda mülki idare amirleri ve kolluk kuvvetleri Kurum denetçilerine gereken desteği gecikmeksizin sağlar.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurum denetçileri

MADDE 8- (1) Kurum denetçileri Kurum tarafından belirlenen vasıfları taşıyan Kurum personeli arasından Kurul tarafından yetkilendirilir. Kurum denetçileri ve denetime eşlik etmek üzere görevlendirilen diğer Kurum personeli, denetim amacıyla ilgili yerlere veya tesislere girmek; faaliyetleri denetlemek ve yerinde incelemek; gerekli gördükleri kişilerle görüşmek ve gerekli gördükleri hususlarda inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak; her türlü bilgi, belge ve kayıtları istemek, incelemek, incelemek, alıkoymak veya suretini almak; herhangi bir malzeme veya numuneyi almak, aldırarak, alıkoymak, usulüne uygun olarak bertaraf etmek veya ettirmek; herhangi bir cihazı kullanarak ölçüm, analiz, muayene ve test yapmak veya yaptırmak; görsel, işitsel veya yazılı kayıt tutmak yetkisine sahiptir.

(2) Denetime eşlik etmek veya yerinde inceleme yapmak üzere Kurum tarafından görevlendirilen personel ile 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca hizmet alınanlar veya bunların personeli ilgili yerlere veya tesislere girmek; gerekli gördüğü kişilerle görüşmek; her türlü bilgi, belge ve kayıtları incelemek, suretini almak; herhangi bir malzeme veya numuneyi almak; herhangi bir cihazı kullanarak ölçüm, analiz, muayene ve test yapmak; görsel, işitsel veya yazılı kayıt tutmak yetkisine sahiptir.

(3) Güvenlik veya emniyetin tehlikeye düştüğü veya düşebileceği ve müdahalenin gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Kurum denetçisi durumu Kuruma ve yetkilendirilen kişiye derhal bildirir. Bu durumda, Kurum yetki verilen faaliyetin tamamının veya bir kısmının durdurulması veya sınırlandırılması da dâhil olmak üzere gerekli tedbirleri alabilir.

(4) Kurum denetçisi, denetim sırasında gerekli hallerde mülki idare amirlerinden kolluk kuvveti talebinde bulunabilir. Bu durumda mülki idare amirleri ve kolluk kuvvetleri Kurum denetçilerine gereken desteği gecikmeksizin sağlar.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Radyoaktif Atıklar, Kullanılmış Yakıtlar ve Özel Hesaplar

Radyoaktif atıklar ve kullanılmış yakıtlar

MADDE 9- (1) Türkiye Cumhuriyeti

egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet sırasında ortaya çıkmış olan radyoaktif atıklar, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisine sokulamaz.

(2) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde üretilmiş ve kullanım süresi dolduğunda menşeye iade şartı ile ihraç edilmiş radyasyon kaynaklarına, radyoaktif atıkların transit geçişine ve doğal radyoaktif maddelerin bulaşmış olduğu malzemenin ithalatına birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(3) Radyoaktif atıklar çevreye salınmaz veya bırakılmaz.

(4) Yürütülen faaliyetlere ilişkin olarak:

a) Ortaya çıkan kullanılmış yakıtların veya bertarafı hariç radyoaktif atıkların yönetiminde tüm sorumluluk faaliyet için yetkilendirilen kişiye aittir.

b) Tesislerde yürütülen herhangi bir faaliyet sonucu üretilen radyoaktif atıklar başka bir yetkilendirilen kişiye devredilene kadar tesiste depolanır.

c) Nükleer santrallerde ortaya çıkan kullanılmış yakıtlar, işletme ömrü boyunca nükleer santral sahasında depolanır.

ç) Faaliyetleri sonucu kullanılmış yakıtı veya radyoaktif atığı üreten yetkilendirilen kişi, bunların tesis içerisinde veya tesis dışarısında her türlü taşınmasından sorumludur. İşletmeden çıkarma faaliyetleri sırasında ortaya çıkacak radyoaktif atıkların her türlü sorumluluğu yetkilendirilen kişiye aittir.

d) Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanında yapılan faaliyetler neticesinde ortaya çıkan radyoaktif atıklar TENMAK tarafından bertaraf edilir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Radyoaktif Atıklar, Kullanılmış Yakıtlar ve Özel Hesaplar

Radyoaktif atıklar ve kullanılmış yakıtlar

MADDE 9- (1) Türkiye Cumhuriyeti

egemenlik alanı dışında yürütülen bir faaliyet sırasında ortaya çıkmış olan radyoaktif atıklar, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisine sokulamaz.

(2) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde üretilmiş ve kullanım süresi dolduğunda menşeye iade şartı ile ihraç edilmiş radyasyon kaynaklarına, radyoaktif atıkların transit geçişine ve doğal radyoaktif maddelerin bulaşmış olduğu malzemenin ithalatına birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(3) Radyoaktif atıklar çevreye salınmaz veya bırakılmaz.

(4) Yürütülen faaliyetlere ilişkin olarak;

a) Ortaya çıkan kullanılmış yakıtların veya bertarafı hariç radyoaktif atıkların yönetiminde tüm sorumluluk faaliyet için yetkilendirilen kişiye aittir.

b) Tesislerde yürütülen herhangi bir faaliyet sonucu üretilen radyoaktif atıklar başka bir yetkilendirilen kişiye devredilene kadar tesiste depolanır.

c) Nükleer santrallerde ortaya çıkan kullanılmış yakıtlar, işletme ömrü boyunca nükleer santral sahasında depolanır.

ç) Faaliyetleri sonucu kullanılmış yakıtı veya radyoaktif atığı üreten yetkilendirilen kişi, bunların tesis içerisinde veya tesis dışarısında her türlü taşınmasından sorumludur. İşletmeden çıkarma faaliyetleri sırasında ortaya çıkacak radyoaktif atıkların her türlü sorumluluğu yetkilendirilen kişiye aittir.

d) Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanında yapılan faaliyetler neticesinde ortaya çıkan radyoaktif atıklar TENMAK tarafından bertaraf edilir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

e) Sahipsiz radyoaktif madde tespit edildiği takdirde TENMAK ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak gerekli tedbirleri alır veya aldırır, bertaraf dâhil gerekli iş ve işlemleri yürütür.

f) Geçerli bir yetkiye sahip olunmaksızın yürütülen bir faaliyet sırasında kullanılan radyoaktif maddelere ilişkin iş ve işlemler veya üretilen radyoaktif atıkların yönetimi, Kurumun bildirim üzerine, tüm masrafları ilgili kişiye ait olmak üzere TENMAK tarafından yapılır. Bu kapsamda oluşan masrafın bir aylık ödeme süresi içinde ödenmesi gerektiği TENMAK tarafından ilgili kişiye yazı ile bildirilir. Söz konusu masrafların ilgili kişi tarafından süresinde ödenmemesi hâlinde 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre TENMAK tarafından takip ve tahsil edilir.

g) Yetkilendirilen kişi; nükleer tesis, radyasyon tesisi ve radyoaktif atık işleme ve depolama tesisi sahalarının yeniden kullanım koşullarıyla uyumlu şekilde düzenleyici kontrolden çıkarılabilmesi amacıyla, gerekli işletmeden çıkarma çalışmalarını gecikmeksizin yürütür. Radyoaktif atık bertaraf tesisleri güvenlik ve emniyet önlemleri alındıktan sonra kapatılır ve sahanın kısıtlı kullanımı dışında düzenleyici kontrolden çıkarılamaz.

(5) Yetkilendirilen kişi ilgili mevzuata uygun olarak radyoaktif atığı ihraç ettiğinde veya işlenmek, depolanmak veya bertaraf edilmek üzere başka bir yetkilendirilen kişiye teslim ettiğinde, ihraç veya teslimi yapan yetkilendirilen kişinin bu Kanun kapsamındaki radyoaktif atığa ilişkin sorumluluğu sona erer.

(6) Radyoaktif atıkların ve kullanılmış yakıtların güvenli olarak yönetimi, serbestleştirme ve salıma ilişkin usul ve esaslar ile sahipsiz radyoaktif maddelere ilişkin hususlar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

e) Sahipsiz radyoaktif madde tespit edildiği takdirde TENMAK ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak gerekli tedbirleri alır veya aldırır, bertaraf dâhil gerekli iş ve işlemleri yürütür.

f) Geçerli bir yetkiye sahip olunmaksızın yürütülen bir faaliyet sırasında kullanılan radyoaktif maddelere ilişkin iş ve işlemler veya üretilen radyoaktif atıkların yönetimi, Kurumun bildirim üzerine, tüm masrafları ilgili kişiye ait olmak üzere TENMAK tarafından yapılır. Bu kapsamda oluşan masrafın bir aylık ödeme süresi içinde ödenmesi gerektiği TENMAK tarafından ilgili kişiye yazı ile bildirilir. Söz konusu masrafların ilgili kişi tarafından süresinde ödenmemesi hâlinde 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre TENMAK tarafından takip ve tahsil edilir.

g) Yetkilendirilen kişi; nükleer tesis, radyasyon tesisi ve radyoaktif atık işleme ve depolama tesisi sahalarının yeniden kullanım koşullarıyla uyumlu şekilde düzenleyici kontrolden çıkarılabilmesi amacıyla, gerekli işletmeden çıkarma çalışmalarını gecikmeksizin yürütür. Radyoaktif atık bertaraf tesisleri güvenlik ve emniyet önlemleri alındıktan sonra kapatılır ve sahanın kısıtlı kullanımı dışında düzenleyici kontrolden çıkarılamaz.

(5) Yetkilendirilen kişi ilgili mevzuata uygun olarak radyoaktif atığı ihraç ettiğinde veya işlenmek, depolanmak veya bertaraf edilmek üzere başka bir yetkilendirilen kişiye teslim ettiğinde, ihraç veya teslimi yapan yetkilendirilen kişinin bu Kanun kapsamındaki radyoaktif atığa ilişkin sorumluluğu sona erer.

(6) Radyoaktif atıkların ve kullanılmış yakıtların güvenli olarak yönetimi, serbestleştirme ve salıma ilişkin usul ve esaslar ile sahipsiz radyoaktif maddelere ilişkin hususlar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(7) TENMAK, yetkilendirilen kişilerin görüşlerini de alarak, radyoaktif atıkların ve kullanılmış yakıtların yönetimine ilişkin ulusal radyoaktif atık politikası ve stratejisinin belirlenmesine esas Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planı Taslağını, sonu (0) ve (5) ile biten yılların sonuna kadar hazırlar ve Bakanlığa sunar. Bakanlık, Kurumun görüşünü alarak Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planını belirler.

(8) Bu Kanun kapsamı dışında yürütülen bir faaliyet sonucunda radyoaktif kirliliğe maruz kalmış alanların çevresel iyileştirmesine ilişkin iş ve işlemler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Kurum ile işbirliği yapılarak yürütülür. Bu alanlarda ortaya çıkan radyoaktif atıkların yönetimi TENMAK tarafından yapılır. Bu fıkra kapsamındaki tüm masraflar kirleten tarafından karşılanır.

Özel hesaplar

MADDE 10- (1) Yetkilendirmeye tabi bir faaliyet sırasında radyoaktif atık üreten kişiler radyoaktif atık yönetimi özel hesabına, nükleer tesis, radyasyon tesisi ve radyoaktif atık tesislerini işletmek üzere yetkilendirilen kişiler ise işletmeden çıkarma özel hesaplarına, ikinci fıkra uyarınca belirlenecek tutarda, ayrı ayrı katkı payı ödemesi yapar. Bakanlık merkez muhasebe birimi nezdinde radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesapları açılır. Özel hesaplar adına tahsil edilen gelirler amacı dışında kullanılamaz.

(2) Nükleer santraller için özel hesaplara ödenecek katkı payları üretilen birim elektrik (kWh) başına, teminat miktarları ise kurulu güç (MW) başına, diğer tesis ve uygulamalar için ise özel hesaplara ödenecek katkı payları ile teminat miktarları, tesisin ve uygulamanın türü, atığın sınıfı, miktarı ve aktivitesi gibi hususlar dikkate alınarak Hesaplar Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Özel hesaplara ödenecek katkı payları ile teminat miktarları her yıl gözden geçirilir ve öngörülen

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(7) TENMAK, yetkilendirilen kişilerin görüşlerini de alarak, radyoaktif atıkların ve kullanılmış yakıtların yönetimine ilişkin ulusal radyoaktif atık politikası ve stratejisinin belirlenmesine esas Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planı Taslağını, sonu (0) ve (5) ile biten yılların sonuna kadar hazırlar ve Bakanlığa sunar. Bakanlık, Kurumun görüşünü alarak Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planını belirler.

(8) Bu Kanun kapsamı dışında yürütülen bir faaliyet sonucunda radyoaktif kirliliğe maruz kalmış alanların çevresel iyileştirmesine ilişkin iş ve işlemler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Kurum ile işbirliği yapılarak yürütülür. Bu alanlarda ortaya çıkan radyoaktif atıkların yönetimi TENMAK tarafından yapılır. Bu fıkra kapsamındaki tüm masraflar kirleten tarafından karşılanır.

Özel hesaplar

MADDE 10- (1) Yetkilendirmeye tabi bir faaliyet sırasında radyoaktif atık üreten kişiler radyoaktif atık yönetimi özel hesabına, nükleer tesis, radyasyon tesisi ve radyoaktif atık tesislerini işletmek üzere yetkilendirilen kişiler ise işletmeden çıkarma özel hesaplarına, ikinci fıkra uyarınca belirlenecek tutarda, ayrı ayrı katkı payı ödemesi yapar. Bakanlık merkez muhasebe birimi nezdinde radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesapları açılır. Özel hesaplar adına tahsil edilen gelirler amacı dışında kullanılamaz.

(2) Nükleer santraller için özel hesaplara ödenecek katkı payları üretilen birim elektrik (kWh) başına, teminat miktarları ise kurulu güç (megavat) başına, diğer tesis ve uygulamalar için ise özel hesaplara ödenecek katkı payları ile teminat miktarları, tesisin ve uygulamanın türü, atığın sınıfı, miktarı ve aktivitesi gibi hususlar dikkate alınarak Hesaplar Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Özel hesaplara ödenecek katkı payları ile teminat miktarları her yıl gözden geçirilir ve öngörülen giderleri karşılayacak

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

giderleri karşılayacak şekilde güncellenir. Ancak, uluslararası anlaşmalarda bu fıkra kapsamında yer alan hususları düzenleyen hükümler saklıdır.

(3) Radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabının gelirleri; ödenecek katkı payları ve teminatlar, özel hesap gelirlerinin değerlendirilmesiyle elde edilen gelirler ile bağış ve diğer gelirlerden oluşur.

(4) Radyoaktif atık yönetimi özel hesabından;

a) Radyoaktif atık bertaraf tesisi kurulabilecek sahaların belirlenmesi ve ilgili saha çalışmaları,

b) Radyoaktif atık bertaraf tesisinin tasarımı, yetki alınması, inşası, işletilmesi, bakımı, kapatılması ve düzenleyici kontrolden çıkarılması,

c) Bu fıkroda belirtilen amaçlara yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri, işlemlerini yapmak üzere TENMAK'a ödeme yapılır.

(5) İşletmeden çıkarma özel hesabından;

a) Nükleer tesisler, radyasyon tesisleri ve radyoaktif atık tesislerinin işletmeden çıkarılması sırasında ortaya çıkan radyoaktif atıkların bertarafının maliyetleri de dâhil olmak üzere işletmeden çıkarılması,

b) Tesis sahasının yeniden kullanım koşullarıyla uyumlu hale getirilmesi, işlemlerini yapmak üzere, yetkilendirilen kişiye bu faaliyetleri için ödeme yapılır.

(6) Hesaplar yönetim kurulu başkan ve üyelerine yapılacak ödemeler ile özel hesapların işleyişine ilişkin bağımsız denetim ve danışmanlık hizmetleri kapsamında yapılacak ödemeler, idari giderler ve yargılama giderleri ilgisine göre özel hesaplardan karşılanır.

(7) Radyoaktif atık ve işletmeden çıkarma özel hesabındaki meblağın, işletmeden çıkarma sırasında veya radyoaktif atık yönetimi ile ilgili öngörülenler dışında olabilecek masraflar nedeniyle ya da tesisin planlanandan erken işletmeden çıkarılması üzerine yetersiz kalması durumunda maliyetler yetkilendirilen kişi tarafından sağlanan teminattan karşılanır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

şekilde güncellenir. Ancak, uluslararası anlaşmalarda bu fıkra kapsamında yer alan hususları düzenleyen hükümler saklıdır.

(3) Radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabının gelirleri; ödenecek katkı payları ve teminatlar, özel hesap gelirlerinin değerlendirilmesiyle elde edilen gelirler ile bağış ve diğer gelirlerden oluşur.

(4) Radyoaktif atık yönetimi özel hesabından;

a) Radyoaktif atık bertaraf tesisi kurulabilecek sahaların belirlenmesi ve ilgili saha çalışmaları,

b) Radyoaktif atık bertaraf tesisinin tasarımı, yetki alınması, inşası, işletilmesi, bakımı, kapatılması ve düzenleyici kontrolden çıkarılması,

c) Bu fıkroda belirtilen amaçlara yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri, işlemlerini yapmak üzere TENMAK'a ödeme yapılır.

(5) İşletmeden çıkarma özel hesabından;

a) Nükleer tesisler, radyasyon tesisleri ve radyoaktif atık tesislerinin işletmeden çıkarılması sırasında ortaya çıkan radyoaktif atıkların bertarafının maliyetleri de dâhil olmak üzere işletmeden çıkarılması,

b) Tesis sahasının yeniden kullanım koşullarıyla uyumlu hale getirilmesi, işlemlerini yapmak üzere, yetkilendirilen kişiye bu faaliyetleri için ödeme yapılır.

(6) Hesaplar yönetim kurulu başkan ve üyelerine yapılacak ödemeler ile özel hesapların işleyişine ilişkin bağımsız denetim ve danışmanlık hizmetleri kapsamında yapılacak ödemeler, idari giderler ve yargılama giderleri ilgisine göre özel hesaplardan karşılanır.

(7) Radyoaktif atık ve işletmeden çıkarma özel hesabındaki meblağın, işletmeden çıkarma sırasında veya radyoaktif atık yönetimi ile ilgili öngörülenler dışında olabilecek masraflar nedeniyle ya da tesisin planlanandan erken işletmeden çıkarılması üzerine yetersiz kalması durumunda maliyetler yetkilendirilen kişi tarafından sağlanan teminattan karşılanır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Teminat yetersiz ise kalan miktar yetkilendirilen kişiden tahsil edilir. Özel hesapta biriken meblağ dikkate alınarak söz konusu teminat miktarı yetkilendirilen kişinin talebi üzerine yeniden belirlenir.

(8) Tesislerin işletilmesine yönelik yetkilendirme için başvuru yapan kişiler işletmeden çıkarmaya ilişkin maliyet planını Bakanlığa sunar. İşletmeden çıkarma özel hesabı her bir tesis için ayrı ayrı takip edilir.

(9) Özel hesaplarda toplanan gelirler, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun kapsamı dışındadır.

(10) Süresinde ödenmeyen katkı payları Bakanlık tarafından borçlunun bağlı olduğu vergi dairesine yapılacak bildirim üzerine, 6183 sayılı Kanuna göre takip ve tahsil edilir. Vergi dairesince tahsil edilen tutarlar tahsil edildiği tarihi izleyen ayın sonuna kadar özel hesaplara aktarılır.

(11) Özel hesap gelirlerinin elde edilmesi, takibi, tahsili, nemalandırılması, giderleştirilmesi, muhasebeleştirilmesi, denetimi, özel hesapların işleyişi, işletmeden çıkarmaya ilişkin maliyet planı, radyoaktif atık yönetimine ilişkin maliyet planının hazırlanması ve sunulmasına ilişkin hususlar Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenir.

Hesaplar Yönetim Kurulu

MADDE 11- (1) Özel hesapların gelirlerini yönetmek ve özel hesaplardan yapılacak ödemeleri onaylamak üzere Hesaplar Yönetim Kurulu; Bakanlık ve Hazine ve Maliye Bakanlığından ikişer temsilci, TENMAK'tan bir temsilci ve bu kurumların dışında toplam sayısı üçü geçmemek üzere Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde nükleer santral işleten tüzel kişilerin birer temsilcisi ile diğer tesis ve uygulamalar için bir temsilciden oluşur. Temsilci seçilebilmek için 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Teminat yetersiz ise kalan miktar yetkilendirilen kişiden tahsil edilir. Özel hesapta biriken meblağ dikkate alınarak söz konusu teminat miktarı yetkilendirilen kişinin talebi üzerine yeniden belirlenir.

(8) Tesislerin işletilmesine yönelik yetkilendirme için başvuru yapan kişiler işletmeden çıkarmaya ilişkin maliyet planını Bakanlığa sunar. İşletmeden çıkarma özel hesabı her bir tesis için ayrı ayrı takip edilir.

(9) Özel hesaplarda toplanan gelirler, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun kapsamı dışındadır.

(10) Süresinde ödenmeyen katkı payları Bakanlık tarafından borçlunun bağlı olduğu vergi dairesine yapılacak bildirim üzerine, 6183 sayılı Kanuna göre takip ve tahsil edilir. Vergi dairesince tahsil edilen tutarlar tahsil edildiği tarihi izleyen ayın sonuna kadar özel hesaplara aktarılır.

(11) Özel hesap gelirlerinin elde edilmesi, takibi, tahsili, nemalandırılması, giderleştirilmesi, muhasebeleştirilmesi, denetimi, özel hesapların işleyişi, işletmeden çıkarmaya ilişkin maliyet planı, radyoaktif atık yönetimine ilişkin maliyet planının hazırlanması ve sunulmasına ilişkin hususlar Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenir.

Hesaplar Yönetim Kurulu

MADDE 11- (1) Özel hesapların gelirlerini yönetmek ve özel hesaplardan yapılacak ödemeleri onaylamak üzere Hesaplar Yönetim Kurulu; Bakanlık ve Hazine ve Maliye Bakanlığından ikişer temsilci, TENMAK'tan bir temsilci ve bu kurumların dışında toplam sayısı üçü geçmemek üzere Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde nükleer santral işleten tüzel kişilerin birer temsilcisi ile diğer tesis ve uygulamalar için bir temsilciden oluşur. Temsilci seçilebilmek için 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Devlet memurluğuna atanabilme genel şartlarını taşımak, en az dört yıl süreli yükseköğrenimi tamamlamak ve kamuda ve/veya özel sektörde alanında en az beş yıl çalışmış olmak gerekir. Bakanlık temsilcilerinden birisi başkan olarak görev yapar. Toplantı ve karar yeter sayısı beştir.

(2) Hesaplar Yönetim Kurulu üyelerinin görev süreleri üç yıldır. Görev süresi sona eren üyeler yeniden görevlendirilebilir. Görev süresi tamamlanan Hesaplar Yönetim Kurulu üyeleri, yenileri göreve başlayıncaya kadar göreve devam eder.

(3) Görevlendirilmeleri için mahkûmiyeti bulunmama şartı dışında diğer gerekli şartları kaybettikleri veya özel hesaplar adına tahsil edilen gelirleri amacı dışında kullandıkları ya da izinsiz ve mazeretsiz olarak art arda üç Hesaplar Yönetim Kurulu toplantısına katılmadıkları ya da bir takvim yılı içinde beş Hesaplar Yönetim Kurulu toplantısına katılmadıkları Hesaplar Yönetim Kurulu kararı ile tespit edilen üyelerin görevleri, bu tespit yapıldığı anda; özel hesaplar ile ilgili olarak ya da görevlendirmeye engel olacak şekilde işledikleri suçlardan dolayı haklarında mahkûmiyet kararı kesinleşen üyelerin görevleri ise kararın kesinleştiği anda sona erer.

(4) Yenilenme hariç görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşalan üyeliklere on beş gün içinde görevlendirme yapılır. Bu suretle görevlendirilenler yerine görevlendirildiği üyenin kalan görev süresini tamamlar.

(5) Radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabına ilişkin iş ve işlemler ile Hesaplar Yönetim Kurulunun sekreteryası işleri Bakanlık tarafından yürütülür.

(6) Hesaplar Yönetim Kurulu başkan ve üyelerine, görev yapılan toplantılar için her ay toplamda (20.000) gösterge rakamının memur maaş katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar huzur hakkı ödenir.

(7) Tesisin erken işletmeden çıkarılması ihtimaline karşı radyoaktif atık yönetimi ve işletmeden çıkarma için gerekli maliyetlerin

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Devlet memurluğuna atanabilme genel şartlarını taşımak, en az dört yıl süreli yükseköğrenimi tamamlamak ve kamuda ve/veya özel sektörde alanında en az beş yıl çalışmış olmak gerekir. Bakanlık temsilcilerinden birisi başkan olarak görev yapar. Toplantı ve karar yeter sayısı beştir.

(2) Hesaplar Yönetim Kurulu üyelerinin görev süreleri üç yıldır. Görev süresi sona eren üyeler yeniden görevlendirilebilir. Görev süresi tamamlanan Hesaplar Yönetim Kurulu üyeleri, yenileri göreve başlayıncaya kadar göreve devam eder.

(3) Görevlendirilmeleri için mahkûmiyeti bulunmama şartı dışında diğer gerekli şartları kaybettikleri veya özel hesaplar adına tahsil edilen gelirleri amacı dışında kullandıkları ya da izinsiz ve mazeretsiz olarak art arda üç Hesaplar Yönetim Kurulu toplantısına katılmadıkları ya da bir takvim yılı içinde beş Hesaplar Yönetim Kurulu toplantısına katılmadıkları Hesaplar Yönetim Kurulu kararı ile tespit edilen üyelerin görevleri, bu tespit yapıldığı anda; özel hesaplar ile ilgili olarak ya da görevlendirmeye engel olacak şekilde işledikleri suçlardan dolayı haklarında mahkûmiyet kararı kesinleşen üyelerin görevleri ise kararın kesinleştiği anda sona erer.

(4) Yenilenme hariç görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşalan üyeliklere on beş gün içinde görevlendirme yapılır. Bu suretle görevlendirilenler yerine görevlendirildiği üyenin kalan görev süresini tamamlar.

(5) Radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabına ilişkin iş ve işlemler ile Hesaplar Yönetim Kurulunun sekreteryası işleri Bakanlık tarafından yürütülür.

(6) Hesaplar Yönetim Kurulu başkan ve üyelerine, görev yapılan toplantılar için her ay toplamda (20.000) gösterge rakamının memur maaş katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar huzur hakkı ödenir.

(7) Tesisin erken işletmeden çıkarılması ihtimaline karşı radyoaktif atık yönetimi ve işletmeden çıkarma için gerekli maliyetlerin

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

karşılanabileceğine ilişkin teminatın yeterliliği Hesaplar Yönetim Kurulu tarafından Kuruma bildirilmeden tesisin işletilmesine yönelik yetkilendirme yapılamaz.

(8) Hesaplar Yönetim Kurulu üyeleri görevleriyle ilgili işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(9) Hesaplar Yönetim Kurulunun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar ile kamu temsilcileri dışındaki temsilcilerin seçilmelerine ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Nükleer Zararlara İlişkin Hukuki Sorumluluk İşletenin sorumluluğu

MADDE 12- (1) Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Paris Sözleşmesi hükümleri uygulanır.

(2) Bir nükleer tesis dışında ve üretiminin son aşamasına gelmiş endüstriyel, ticari, tarımsal, tıbbi, bilimsel ya da eğitimsel amaçlarla kullanılan veya kullanılacak olan radyoizotoplardan veya Paris Sözleşmesi çerçevesinde belirlenen sınırların altındaki miktar ve aktivitedeki nükleer maddelerden kaynaklanan zararlar bu Bölümün kapsamı dışındadır.

(3) Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkında; Kurum tarafından veya ülkesindeki makamlar tarafından bir nükleer tesisi işletmek üzere yetkilendirilmiş tüzel kişi, nükleer tesis işletmek için verilecek lisans alınmadan önceki dönemde nükleer tesisi kuran tüzel kişi, nükleer tesisi işletmek için verilen lisans iptalinden sonra yeni bir işleten belirlenene kadar olan dönemde lisansı iptal edilen tüzel kişi işleten olarak kabul edilir.

(4) İşleten, nükleer zararlardan ve tazminatların ödenmesinden, nükleer hadisenin meydana gelmesinde kendisinin, personelinin ve tesisle ilgili teknoloji, mal ve hizmet sağlayanların herhangi bir kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın sorumludur.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

karşılanabileceğine ilişkin teminatın yeterliliği Hesaplar Yönetim Kurulu tarafından Kuruma bildirilmeden tesisin işletilmesine yönelik yetkilendirme yapılamaz.

(8) Hesaplar Yönetim Kurulu üyeleri görevleriyle ilgili işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(9) Hesaplar Yönetim Kurulunun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar ile kamu temsilcileri dışındaki temsilcilerin seçilmelerine ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Nükleer Zararlara İlişkin Hukuki Sorumluluk İşletenin sorumluluğu

MADDE 12- (1) Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Paris Sözleşmesi hükümleri uygulanır.

(2) Bir nükleer tesis dışında ve üretiminin son aşamasına gelmiş endüstriyel, ticari, tarımsal, tıbbi, bilimsel ya da eğitimsel amaçlarla kullanılan veya kullanılacak olan radyoizotoplardan veya Paris Sözleşmesi çerçevesinde belirlenen sınırların altındaki miktar ve aktivitedeki nükleer maddelerden kaynaklanan zararlar bu Bölümün kapsamı dışındadır.

(3) Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkında; Kurum tarafından veya ülkesindeki makamlar tarafından bir nükleer tesisi işletmek üzere yetkilendirilmiş tüzel kişi, nükleer tesis işletmek için verilecek lisans alınmadan önceki dönemde nükleer tesisi kuran tüzel kişi, nükleer tesisi işletmek için verilen lisans iptalinden sonra yeni bir işleten belirlenene kadar olan dönemde lisansı iptal edilen tüzel kişi işleten olarak kabul edilir.

(4) İşleten, nükleer zararlardan ve tazminatların ödenmesinden, nükleer hadisenin meydana gelmesinde kendisinin, personelinin ve tesisle ilgili teknoloji, mal ve hizmet sağlayanların herhangi bir kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın sorumludur.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(5) İşleten, doğrudan bir silahlı çatışma, hasmane hareketler, iç savaş ya da ayaklanmadan dolayı meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan nükleer zarardan sorumlu olmaz.

(6) İşleten, bir nükleer hadisenin neden olduğu nükleer zararların tazminine ilişkin olarak sadece Paris Sözleşmesi ve bu Bölüm hükümleri kapsamında sorumludur.

(7) İşletenin Kurumdan almış olduğu yetkinin iptal edilmiş veya askıya alınmış veya kısıtlanmış olması, işletenin bu Bölüm kapsamındaki sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.

(8) İşletenin, nükleer zarara neden olan nükleer hadisenin, nükleer zarar gören kişinin kastından ya da ağır ihmalinden meydana geldiğini ispat etmesi hâlinde; işleten, sadece nükleer zarar gören bu kişiye karşı yetkili mahkemenin kararıyla kısmen veya tamamen sorumluluktan kurtulabilir.

(9) Bu Bölümün uygulanmasında aynı sahada bir işleten tarafından işletilen birden fazla nükleer tesis tek bir tesis olarak kabul edilir.

İşletenin sorumluluğunun sınırları

MADDE 13- (1) Bu Bölüm kapsamında her bir nükleer hadise için işletenin sorumluluk miktarları;

a) Termal gücü on megavatın üzerinde olan nükleer reaktörler ile Kurum tarafından nükleer tesis işletmek için verilecek lisans öncesi yapılacak değerlendirme ile belirlenecek diğer nükleer tesisler için yedi yüz milyon Avro,

b)(a) bendi kapsamına girmeyen nükleer tesisler için yetmiş milyon Avro,

c) Nükleer maddelerin taşınması için seksen milyon Avro,

ç) Nükleer maddelerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde yapılacak transit geçişleri için yedi yüz milyon Avro,

ile sınırlıdır.

(2) Birinci fıkrada belirlenen sorumluluk miktarları, diğer ülkelerde meydana gelen zararlar ile ilgili olarak, karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, o

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(5) İşleten, doğrudan bir silahlı çatışma, hasmane hareketler, iç savaş ya da ayaklanmadan dolayı meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan nükleer zarardan sorumlu olmaz.

(6) İşleten, bir nükleer hadisenin neden olduğu nükleer zararların tazminine ilişkin olarak sadece Paris Sözleşmesi ve bu Bölüm hükümleri kapsamında sorumludur.

(7) İşletenin Kurumdan almış olduğu yetkinin iptal edilmiş veya askıya alınmış veya kısıtlanmış olması, işletenin bu Bölüm kapsamındaki sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.

(8) İşletenin, nükleer zarara neden olan nükleer hadisenin, nükleer zarar gören kişinin kastından ya da ağır ihmalinden meydana geldiğini ispat etmesi hâlinde; işleten, sadece nükleer zarar gören bu kişiye karşı yetkili mahkemenin kararıyla kısmen veya tamamen sorumluluktan kurtulabilir.

(9) Bu Bölümün uygulanmasında aynı sahada bir işleten tarafından işletilen birden fazla nükleer tesis tek bir tesis olarak kabul edilir.

İşletenin sorumluluğunun sınırları

MADDE 13- (1) Bu Bölüm kapsamında her bir nükleer hadise için işletenin sorumluluk miktarları;

a) Termal gücü on megavatın üzerinde olan nükleer reaktörler ile Kurum tarafından nükleer tesis işletmek için verilecek lisans öncesi yapılacak değerlendirme ile belirlenecek diğer nükleer tesisler için yedi yüz milyon avro,

b)(a) bendi kapsamına girmeyen nükleer tesisler için yetmiş milyon avro,

c) Nükleer maddelerin taşınması için seksen milyon avro,

ç) Nükleer maddelerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde yapılacak transit geçişleri için yedi yüz milyon avro,

ile sınırlıdır.

(2) Birinci fıkrada belirlenen sorumluluk miktarları, diğer ülkelerde meydana gelen zararlar ile ilgili olarak, karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, o

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

ülkede nükleer hadiseden doğan nükleer zararlar için uygulanan sorumluluk miktarı ile sınırlı olarak uygulanır.

İşletenin sigorta yaptırma veya teminat gösterme zorunluluğu

MADDE 14- (1) İşletenler, her bir nükleer tesis veya taşıma faaliyeti için 13 üncü maddede belirlenen üst sınır tutarında ve Kurum tarafından belirlenen zamanda ve şartlara uygun sigorta yaptırmak veya başkaca bir teminat göstermek zorundadırlar.

(2) Nükleer maddelerin Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenlik alanında yapılacak transit geçişlerinde işleten, seksen milyon Avro tutarında sigorta yaptırmak veya teminat göstermek zorundadır.

(3) İşleten, sigorta sözleşmeleri ya da teminata ilişkin ibraz ettiği belgeler Kurum tarafından uygun bulunmadan ilgili faaliyetlere başlayamaz.

(4) İşleten, süresi sona erecek sigorta veya teminat yerine, bu sigorta veya teminatın sona erme tarihinden önce yeni bir sigorta yaptırır veya teminatını yeniler. Yenilenen sigorta veya teminat Kuruma bildirilir. İşletenin bu kapsamdaki yükümlülüklerinin sona ermesine ilişkin koşullar Kurum tarafından belirlenir.

(5) Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen sigorta ya da teminat, Kuruma yazılı olarak en az iki ay önce sigorta şirketi veya nükleer sigorta havuzu ya da teminat veren tarafından bildirimde bulunulmadan askıya alınamaz veya iptal edilemez. Söz konusu sigorta ya da teminatın nükleer maddelerin taşınmasına ilişkin olması hâlinde sigorta ya da teminat taşıma sırasında askıya alınamaz veya iptal edilemez.

(6) Yaptırılan sigorta ya da gösterilen teminat sadece bir nükleer hadise durumunda nükleer zararın tazmini için kullanılabilir.

(7) İşletenin 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca merkezî yönetim kapsamındaki kamu idaresi olması ya da sermayesinin tamamının

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ülkede nükleer hadiseden doğan nükleer zararlar için uygulanan sorumluluk miktarı ile sınırlı olarak uygulanır.

İşletenin sigorta yaptırma veya teminat gösterme zorunluluğu

MADDE 14- (1) İşletenler, her bir nükleer tesis veya taşıma faaliyeti için 13 üncü maddede belirlenen üst sınır tutarında ve Kurum tarafından belirlenen zamanda ve şartlara uygun sigorta yaptırmak veya başkaca bir teminat göstermek zorundadırlar.

(2) Nükleer maddelerin Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenlik alanında yapılacak transit geçişlerinde işleten, seksen milyon avro tutarında sigorta yaptırmak veya teminat göstermek zorundadır.

(3) İşleten, sigorta sözleşmeleri ya da teminata ilişkin ibraz ettiği belgeler Kurum tarafından uygun bulunmadan ilgili faaliyetlere başlayamaz.

(4) İşleten, süresi sona erecek sigorta veya teminat yerine, bu sigorta veya teminatın sona erme tarihinden önce yeni bir sigorta yaptırır veya teminatını yeniler. Yenilenen sigorta veya teminat Kuruma bildirilir. İşletenin bu kapsamdaki yükümlülüklerinin sona ermesine ilişkin koşullar Kurum tarafından belirlenir.

(5) Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen sigorta ya da teminat, Kuruma yazılı olarak en az iki ay önce sigorta şirketi veya nükleer sigorta havuzu ya da teminat veren tarafından bildirimde bulunulmadan askıya alınamaz veya iptal edilemez. Söz konusu sigorta ya da teminatın nükleer maddelerin taşınmasına ilişkin olması hâlinde sigorta ya da teminat taşıma sırasında askıya alınamaz veya iptal edilemez.

(6) Yaptırılan sigorta ya da gösterilen teminat sadece bir nükleer hadise durumunda nükleer zararın tazmini için kullanılır.

(7) İşletenin 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca merkezî yönetim kapsamındaki kamu idaresi olması ya da sermayesinin tamamının

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

kamuya ait olması hâlinde, işleten sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünden muaf tutulabilir. Bu durumda nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararın Devlet tarafından ne şekilde taahhüt edileceğine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenir.

(8) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum ile Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Nükleer sigorta havuzu

MADDE 15- (1) İşletenin bu Bölümde belirlenen yükümlülüklerine sigorta sağlanabilmesi amacıyla bir nükleer sigorta havuzu kurulur. Nükleer sigorta havuzunun işleyişine ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ve Kurum görüşü alınarak Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yönetmelikle belirlenir.

(2) İşleten bu Bölümde belirlenen sigorta ya da teminat yükümlülüklerini yurt içinden veya uluslararası piyasalardan kısmen veya tamamen sağlayabileceği gibi nükleer sigorta havuzundan da sigorta yapılmasını talep edebilir.

(3) İşletenin sigorta ya da teminat bulamaması veya işleten tarafından sunulan sigorta ya da teminatın 13 üncü maddede belirlenen miktarlardan az olması durumunda eksik kalan miktar Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslara göre karşılanır.

(4) Bir nükleer hadise sonrasında mevcut sigorta ya da teminatın 13 üncü maddede belirlenen miktarları karşılamaması durumunda eksik kalan miktar Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslarla karşılanır ve işletene rücu edilir.

Nükleer zararın tazmini

MADDE 16- (1) Nükleer zararın tazmininin şekli ve tutarı kusursuz ve münhasır sorumluluk ilkesi esas alınarak, 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tayin edilir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

kamuya ait olması hâlinde, işleten sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünden muaf tutulabilir. Bu durumda nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararın Devlet tarafından ne şekilde taahhüt edileceğine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenir.

(8) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum ile Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Nükleer sigorta havuzu

MADDE 15- (1) İşletenin bu Bölümde belirlenen yükümlülüklerine sigorta sağlanabilmesi amacıyla bir nükleer sigorta havuzu kurulur. Nükleer sigorta havuzunun işleyişine ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ve Kurum görüşü alınarak Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yönetmelikle belirlenir.

(2) İşleten bu Bölümde belirlenen sigorta ya da teminat yükümlülüklerini yurt içinden veya uluslararası piyasalardan kısmen veya tamamen sağlayabileceği gibi nükleer sigorta havuzundan da sigorta yapılmasını talep edebilir.

(3) İşletenin sigorta ya da teminat bulamaması veya işleten tarafından sunulan sigorta ya da teminatın 13 üncü maddede belirlenen miktarlardan az olması durumunda eksik kalan miktar Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslara göre karşılanır.

(4) Bir nükleer hadise sonrasında mevcut sigorta ya da teminatın 13 üncü maddede belirlenen miktarları karşılamaması durumunda eksik kalan miktar Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslar uyarınca karşılanır ve işletene rücu edilir.

Nükleer zararın tazmini

MADDE 16- (1) Nükleer zararın tazmininin şekli ve tutarı kusursuz ve münhasır sorumluluk ilkesi esas alınarak, 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tayin edilir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(2) Nükleer zarar gören kişiye sosyal sigortalar, özel sigortalar ve genel sağlık sigortasına ilişkin mevzuat uyarınca ayrıca yapılan ödemeler nükleer zarar görenin bu Bölümde yer alan hükümler uyarınca alacağı tazminat tutarından düşülür.

(3) Sosyal sigortalar, özel sigortalar ve genel sağlık sigortası mevzuatının rücu hükümleri saklıdır.

Doğrudan talep veya dava hakkı

MADDE 17- (1) Nükleer zarar gören kişiler, 18 inci maddenin ikinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, zararlarının tazminini, sorumluluk sınırları içinde doğrudan işletenden talep edebilecekleri gibi sigortacıdan, nükleer sigorta havuzundan ve diğer teminat verenlerden de talep edebilirler.

(2) Birinci fıkrada belirtilen kişilere karşı, 18 inci maddenin ikinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere tazminat talebiyle doğrudan dava da açılabilir.

(3) Halefiyet ya da alacağın devri yoluyla bu Bölüm kapsamındaki hakları edinen kişiler birinci ve ikinci fıkralardaki hakları kullanabilirler.

Nükleer Zarar Tespit Komisyonu

MADDE 18- (1) Nükleer zararın 13 üncü maddede belirtilen sorumluluk miktarı sınırlarını aşmasının beklendiği durumlarda nükleer hadisenin meydana geldiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde, Cumhurbaşkanınca, nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararların tazmini için nükleer zarar görenler tarafından yapılan başvuruları değerlendirmek ve başvurular hakkında karar vermek üzere Nükleer Zarar Tespit Komisyonu kurulur. Komisyonun giderleri Bakanlık bütçesinden karşılanır.

(2) Birinci fıkra uyarınca Komisyon kurulması hâlinde, nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararlar Komisyon marifetiyle tazmin edilir. İşletenin sorumluluk sınırına giren tutar Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından işletenden veya onun sigortacısından ya da işleten tarafından gösterilen teminatın paraya çevrilmesi suretiyle tahsil edilir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Nükleer zarar gören kişiye sosyal sigortalar, özel sigortalar ve genel sağlık sigortasına ilişkin mevzuat uyarınca ayrıca yapılan ödemeler nükleer zarar görenin bu Bölümde yer alan hükümler uyarınca alacağı tazminat tutarından düşülür.

(3) Sosyal sigortalar, özel sigortalar ve genel sağlık sigortasına ilişkin mevzuatın rücu hükümleri saklıdır.

Doğrudan talep veya dava hakkı

MADDE 17- (1) Nükleer zarar gören kişiler, 18 inci maddenin ikinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, zararlarının tazminini, sorumluluk sınırları içinde doğrudan işletenden talep edebilecekleri gibi sigortacıdan, nükleer sigorta havuzundan ve diğer teminat verenlerden de talep edebilirler.

(2) Birinci fıkrada belirtilen kişilere karşı, 18 inci maddenin ikinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere tazminat talebiyle doğrudan dava da açılabilir.

(3) Halefiyet ya da alacağın devri yoluyla bu Bölüm kapsamındaki hakları edinen kişiler birinci ve ikinci fıkralardaki hakları kullanabilirler.

Nükleer Zarar Tespit Komisyonu

MADDE 18- (1) Nükleer zararın 13 üncü maddede belirtilen sorumluluk miktarı sınırlarını aşmasının beklendiği durumlarda nükleer hadisenin meydana geldiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde, Cumhurbaşkanınca, nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararların tazmini için nükleer zarar görenler tarafından yapılan başvuruları değerlendirmek ve başvurular hakkında karar vermek üzere Nükleer Zarar Tespit Komisyonu kurulur. Komisyonun giderleri Bakanlık bütçesinden karşılanır.

(2) Birinci fıkra uyarınca Komisyon kurulması hâlinde, nükleer hadise sonucu meydana gelen nükleer zararlar Komisyon marifetiyle tazmin edilir. İşletenin sorumluluk sınırına giren tutar Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından işletenden veya onun sigortacısından ya da işleten tarafından gösterilen teminatın paraya çevrilmesi suretiyle tahsil edilir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) Komisyon, yapacağı ilanlarla en az bir yıllık bir süre tanıyarak ve sürenin bitiş tarihini belirleyerek, nükleer zarar gören kişilerin Komisyona veya belirleyeceği diğer makamlara başvurmalarını ister. Nükleer zarar gören kişiler tarafından Komisyon kurulmadan önce nükleer zararların tespiti veya tazmini amacı ile açılmış olan davalar, Komisyonun nükleer zararın tazminine ilişkin kararı kesinleşene kadar durur. Bu kişilerin açmış oldukları davadaki talep sonucunun tamamen Komisyon kararı ile karşılanması durumunda, mahkeme tarafından davanın konusuz kalmasına; diğer durumlar için ise davanın kaldığı yerden devamına karar verilir.

(4) Usulüne uygun olarak başvuruda bulunanlara ödenecek tazminatların toplam tutarının sorumluluk miktarı sınırını aşan durumlarda Komisyon, sorumluluk miktar sınırını teşkil eden meblâğı paylaşılacak bir ödeme planı yapar. Ödeme planında, can kaybı veya kişilerin sağlığına verilen zararlar öncelikle tazmin edilir. Sorumluluk miktarı sınırının aşıldığı kısım için Cumhurbaşkanı uygun göreceği tedbirleri alır.

(5) Komisyon tarafından verilen kararlara karşı kararın tebliğinden itibaren altmış gün içinde 20 nci maddede belirtilen mahkemeye başvurulabilir.

(6) Komisyon, yedi üyeden oluşur. Üyeler, kamu görevlileri arasından Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir. Komisyon, kendi üyeleri arasından yapacağı seçimle bir başkan ve bir başkanvekili seçer. Komisyonun toplantı ve karar yeter sayısı dörttür. Üyeler, Komisyondaki görevleri süresince kurumlarından aylıklı izinli sayılır. Üyeler, mali ve sosyal haklarını kurumlarından almaya devam ederler. Üyelerin görevli oldukları süreler yükselme ve emekliliklerinde de hesaba katılır ve yükselmeleri başkaca bir işleme gerek duyulmadan süresinde yapılır. Komisyon üyelerine, başvurular sonuçlandırılıncaya kadar başka bir görev verilmez. Komisyon üyelerine

(3) Komisyon, yapacağı ilanlarla en az bir yıllık bir süre tanıyarak ve sürenin bitiş tarihini belirleyerek, nükleer zarar gören kişilerin Komisyona veya belirleyeceği diğer makamlara başvurmalarını ister. Nükleer zarar gören kişiler tarafından Komisyon kurulmadan önce nükleer zararların tespiti veya tazmini amacı ile açılmış olan davalar, Komisyonun nükleer zararın tazminine ilişkin kararı kesinleşene kadar durur. Bu kişilerin açmış oldukları davadaki talep sonucunun tamamen Komisyon kararı ile karşılanması durumunda, mahkeme tarafından davanın konusuz kalmasına; diğer durumlar için ise davanın kaldığı yerden devamına karar verilir.

(4) Usulüne uygun olarak başvuruda bulunanlara ödenecek tazminatların toplam tutarının sorumluluk miktarı sınırını aşan durumlarda Komisyon, sorumluluk miktar sınırını teşkil eden meblâğı paylaşılacak bir ödeme planı yapar. Ödeme planında, can kaybı veya kişilerin sağlığına verilen zararlar öncelikle tazmin edilir. Sorumluluk miktarı sınırının aşıldığı kısım için Cumhurbaşkanı uygun göreceği tedbirleri alır.

(5) Komisyon tarafından verilen kararlara karşı kararın tebliğinden itibaren altmış gün içinde 20 nci maddede belirtilen mahkemeye başvurulabilir.

(6) Komisyon, yedi üyeden oluşur. Üyeler, kamu görevlileri arasından Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir. Komisyon, kendi üyeleri arasından yapacağı seçimle bir başkan ve bir başkanvekili seçer. Komisyonun toplantı ve karar yeter sayısı dörttür. Üyeler, Komisyondaki görevleri süresince kurumlarından aylıklı izinli sayılır. Üyeler, mali ve sosyal haklarını kurumlarından almaya devam ederler. Üyelerin görevli oldukları süreler yükselme ve emekliliklerinde de hesaba katılır ve yükselmeleri başkaca bir işleme gerek duyulmadan süresinde yapılır. Komisyon üyelerine, başvurular sonuçlandırılıncaya kadar başka bir görev verilmez. Komisyon üyelerine

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

her ay için (30.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden huzur hakkı ödenir. Komisyon üyelerinin niteliği, çalışma usul ve esasları, sekreteryası, ilan ve başvuru usulü, nükleer zararın tespiti, nükleer zararların tazmininde öncelik sırasının belirlenmesi, tazminatın ödenmesi, Cumhurbaşkanı tarafından alınacak acil ekonomik tedbirlere ilişkin usul ve esaslar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar, Cumhurbaşkanlığı tarafından yönetmelikle belirlenir.

Rücu hakkı ve zamaşımı

MADDE 19- (1) İşleten, sigortacı, nükleer sigorta havuzu, diğer teminat verenler ve Devlet, nükleer zararı ortaya çıkaran nükleer hadiseye kasıtlı olarak sebep olan gerçek kişiye karşı rücu hakkına sahiptir.

(2) İşleten, aralarındaki sözleşmede açıkça belirtildiği takdirde, sözleşmede belirtilen kapsam ve şekilde sözleşme yaptığı kişiye karşı da rücu hakkına sahiptir.

(3) Nükleer zararların karşılandığı haller hariç, bu Bölümde belirlenen sorumluluğa ilişkin tazminat talepleri nükleer zarar gören kişinin zararı ve sorumlusunu öğrendiği tarihten itibaren dördüncü fıkrada belirlenen zamaşımı süresi henüz tamamlanmamışsa üç yıl geçmekle zamaşımına uğrar.

(4) Can kaybı ile kişilerin sağlığına verilen zararlarla ilgili tazminat talepleri her hâlde nükleer hadisenin gerçekleştiği tarihten itibaren otuz yılın, diğer nükleer zararlarla ilgili tazminat talepleri nükleer hadisenin gerçekleştiği tarihten itibaren on yılın geçmesiyle zamaşımına uğrar.

(5) Rücu hakkı, rücu hakkına sahip kişinin rücu edeceği kişiyi öğrenmesinden ve tazminatı ödemesinden itibaren üç yılın ve her hâlde tazminatın tamamının ödendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamaşımına uğrar.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

her ay için (30.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden huzur hakkı ödenir. Komisyon üyelerinin niteliği, çalışma usul ve esasları, sekreteryası, ilan ve başvuru usulü, nükleer zararın tespiti, nükleer zararların tazmininde öncelik sırasının belirlenmesi, tazminatın ödenmesi, Cumhurbaşkanı tarafından alınacak acil ekonomik tedbirlere ilişkin usul ve esaslar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar, Cumhurbaşkanlığı tarafından yönetmelikle belirlenir.

Rücu hakkı ve zamaşımı

MADDE 19- (1) İşleten, sigortacı, nükleer sigorta havuzu, diğer teminat verenler ve Devlet, nükleer zararı ortaya çıkaran nükleer hadiseye kasıtlı olarak sebep olan gerçek kişiye karşı rücu hakkına sahiptir.

(2) İşleten, aralarındaki sözleşmede açıkça belirtildiği takdirde, sözleşmede belirtilen kapsam ve şekilde sözleşme yaptığı kişiye karşı da rücu hakkına sahiptir.

(3) Nükleer zararların karşılandığı haller hariç, bu Bölümde belirlenen sorumluluğa ilişkin tazminat talepleri nükleer zarar gören kişinin zararı ve sorumlusunu öğrendiği tarihten itibaren dördüncü fıkrada belirlenen zamaşımı süresi henüz tamamlanmamışsa üç yıl geçmekle zamaşımına uğrar.

(4) Can kaybı ile kişilerin sağlığına verilen zararlarla ilgili tazminat talepleri her hâlde nükleer hadisenin gerçekleştiği tarihten itibaren otuz yılın, diğer nükleer zararlarla ilgili tazminat talepleri nükleer hadisenin gerçekleştiği tarihten itibaren on yılın geçmesiyle zamaşımına uğrar.

(5) Rücu hakkı, rücu hakkına sahip kişinin rücu edeceği kişiyi öğrenmesinden ve tazminatı ödemesinden itibaren üç yılın ve her hâlde tazminatın tamamının ödendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamaşımına uğrar.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Yetkili mahkeme

MADDE 20- (1) Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanında gerçekleşen bir nükleer hadise ile ilgili olarak veya Paris Sözleşmesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu 21/9/1988 tarihli Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol uyarınca Türk mahkemelerinin yargılama yetkisinin söz konusu olduğu hallerde sadece Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri yetkilidir.

(2) Birinci fıkra uyarınca Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olması hâlinde Ankara mahkemeleri kesin yetkilidir.

(3) 18 inci madde uyarınca Komisyonun kurulmaması hâlinde mahkeme, bu Bölüm kapsamında belirlenen sorumluluk sınırını aşmayacak şekilde, 6098 sayılı Kanunun 76 ncı maddesi uyarınca nükleer zarar gören kişilere geçici ödeme yapılmasına karar verebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Nükleer Düzenleme Kurumu

Kurum

MADDE 21- (1) Kuruma, düzenleyici faaliyetlerini zafiyete uğratacak, bu faaliyetlerle çelişecek veya faaliyetlerini etkin bir şekilde yürütmesini engelleyecek yükümlülükler verilemez. Kurumun mal ve varlıkları Devlet malı sayılır. Kurumun malları, varlıkları, hak ve alacakları haczedilemez ve rehnedilemez.

(2) Kurumun gelirlerinin giderlerini karşılamaması durumunda fark, genel bütçeden karşılanır. Süresinde ödenmeyen Kurum alacakları 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde belirlenen gecikme zammı oranında hesaplanan faizi ile birlikte genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir. Kurumun uygulayacağı işlem ve hizmet bedellerine ilişkin hususlar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(3) Kurum, Kurul kararı ile beş yıla kadar yıllara sâri yüklenmelere ait sözleşmeler yapabilir. Kurumun hesap yılı mali yıldır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yetkili mahkeme

MADDE 20- (1) Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanında gerçekleşen bir nükleer hadise ile ilgili olarak veya Paris Sözleşmesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu 21/9/1988 tarihli Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol uyarınca Türk mahkemelerinin yargılama yetkisinin söz konusu olduğu hallerde sadece Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri yetkilidir.

(2) Birinci fıkra uyarınca Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olması hâlinde Ankara mahkemeleri kesin yetkilidir.

(3) 18 inci madde uyarınca Komisyonun kurulmaması hâlinde mahkeme, bu Bölüm kapsamında belirlenen sorumluluk sınırını aşmayacak şekilde, 6098 sayılı Kanunun 76 ncı maddesi uyarınca nükleer zarar gören kişilere geçici ödeme yapılmasına karar verebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Nükleer Düzenleme Kurumu

Kurum

MADDE 21- (1) Kuruma, düzenleyici faaliyetlerini zafiyete uğratacak, bu faaliyetlerle çelişecek veya faaliyetlerini etkin bir şekilde yürütmesini engelleyecek yükümlülükler verilemez. Kurumun mal ve varlıkları Devlet malı sayılır. Kurumun malları, varlıkları, hak ve alacakları haczedilemez ve rehnedilemez.

(2) Kurumun gelirlerinin giderlerini karşılamaması durumunda fark, genel bütçeden karşılanır. Süresinde ödenmeyen Kurum alacakları 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde belirlenen gecikme zammı oranında hesaplanan faizi ile birlikte genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir. Kurumun uygulayacağı işlem ve hizmet bedellerine ilişkin hususlar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(3) Kurum, Kurul kararı ile beş yıla kadar yıllara sâri yüklenmelere ait sözleşmeler yapabilir. Kurumun hesap yılı mali yıldır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Personel

MADDE 22- (1) Kurumda 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesi hükümleri çerçevesinde Nükleer Düzenleme Uzmanı ve Nükleer Düzenleme Uzman Yardımcısı istihdam edilir.

(2) Kurumda istihdam edilecek personelin nitelikleri, göreve alınmaları, eğitimleri ve yetiştirilmelerine ilişkin usul ve esaslar, yönetici kadroları ile 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesine tabi kadrolar dışındaki kadrolara atanacaklar için yapılacak sınava ilişkin hususlar ile Kurum personelinin görevlerini yerine getirirken uyacakları mesleki ve etik ilkeler Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(3) Kurumun kadro sayısının yüzde onunu aşmamak üzere ilgili mevzuatta belirtilen süre koşulu dikkate alınmaksızın Kurumun asli görevlerine ilişkin olarak uzmanlığına ihtiyaç duyulan öğretim üyeleri Başkanın talebiyle Kurumda geçici olarak görevlendirilebilir. Bu şekilde görevlendirilenlere 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen aylık tutarın beş katını aşmamak kaydıyla Cumhurbaşkanınca belirlenen tutarda, diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olmaksızın ödeme yapılabilir.

(4) Bu Kanunla verilen görevlerin yürütülmesi için, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalınmaksızın Kurumun görev alanı ile ilgili özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda yerli ve yabancı uzmanlar sözleşmeli personel olarak çalıştırılabilir. Bunlar 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Sözleşmeli personel olarak istihdam edilecek yabancı uzmanlar ile yurt dışında nükleer enerji alanında fiilen en az beş yıl çalışmış yerli uzmanlara verilecek her türlü ödemeler dâhil ücretler, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) bendine göre çalıştırılanlar

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Personel

MADDE 22- (1) Kurumda 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesi hükümleri çerçevesinde Nükleer Düzenleme Uzmanı ve Nükleer Düzenleme Uzman Yardımcısı istihdam edilir.

(2) Kurumda istihdam edilecek personelin nitelikleri, göreve alınmaları, eğitimleri ve yetiştirilmelerine ilişkin usul ve esaslar, yönetici kadroları ile 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesine tabi kadrolar dışındaki kadrolara atanacaklar için yapılacak sınava ilişkin hususlar ile Kurum personelinin görevlerini yerine getirirken uyacakları mesleki ve etik ilkeler Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

(3) Kurumun kadro sayısının yüzde onunu aşmamak üzere ilgili mevzuatta belirtilen süre koşulu dikkate alınmaksızın Kurumun asli görevlerine ilişkin olarak uzmanlığına ihtiyaç duyulan öğretim üyeleri Başkanın talebiyle Kurumda geçici olarak görevlendirilebilir. Bu şekilde görevlendirilenlere 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen aylık tutarın beş katını aşmamak kaydıyla Cumhurbaşkanınca belirlenen tutarda, diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olmaksızın ödeme yapılabilir.

(4) Bu Kanunla verilen görevlerin yürütülmesi için, 657 sayılı Kanun ile diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalınmaksızın Kurumun görev alanı ile ilgili özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda yerli ve yabancı uzmanlar sözleşmeli personel olarak çalıştırılabilir. Bunlar 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Sözleşmeli personel olarak istihdam edilecek yabancı uzmanlar ile yurt dışında nükleer enerji alanında fiilen en az beş yıl çalışmış yerli uzmanlara verilecek her türlü ödemeler dâhil ücretler, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) bendine göre çalıştırılanlar

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının on dört katını aşmamak üzere Cumhurbaşkanınca tespit edilir. Çalıştırılabilecek toplam sözleşmeli personel sayısı Kurum kadro sayısının yüzde yirmisini geçemez. Bu şekilde çalıştırılacaklara ilişkin diğer hususlar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

(5) Kurul Başkan ve üyeler ile Kurumda 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan Kurum personeline; 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenmiş emsali personele mali ve sosyal haklar kapsamında yapılan ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir. Emsali personele yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar bu Kanuna göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli emeklilik hakları bakımından da emsali olarak belirlenen personel ile denk kabul edilir. Kurul Başkan ve üyeliğine atanalar ile Kurumda 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan personel 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerine tabidir. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı iken Kurul Başkan ve üyeliklerine atanarlardan bu görevleri sona erenlerin bu görevlerde geçen hizmet süreleri kazanılmış hak aylığı derece ve kademelerinin tespitinde dikkate alınır. Bunlardan, 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girenlerin bu görevlerde geçen süreleri makam tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir. Kamu kurum ve kuruluşlarında 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı iken, Kurul Başkan ve üyesi olarak atanarlarn, önceki kurum ve kuruluşları ile ilişkilerinin kesilmesi, kendilerine kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesini gerektirmez. Bu durumda olanların kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesi gereken hizmet süreleri, Kurul

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının on dört katını aşmamak üzere Cumhurbaşkanınca tespit edilir. Çalıştırılabilecek toplam sözleşmeli personel sayısı Kurum kadro sayısının yüzde yirmisini geçemez. Bu şekilde çalıştırılacaklara ilişkin diğer hususlar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

(5) Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurumda 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan Kurum personeline; 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenmiş emsali personele mali ve sosyal haklar kapsamında yapılan ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir. Emsali personele yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar bu Kanuna göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli emeklilik hakları bakımından da emsali olarak belirlenen personel ile denk kabul edilir. Kurul Başkan ve üyeliğine atanalar ile Kurumda 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan personel 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerine tabidir. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı iken Kurul Başkan ve üyeliklerine atanarlardan bu görevleri sona erenlerin bu görevlerde geçen hizmet süreleri kazanılmış hak aylığı derece ve kademelerinin tespitinde dikkate alınır. Bunlardan, 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girenlerin bu görevlerde geçen süreleri makam tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir. Kamu kurum ve kuruluşlarında 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı iken, Kurul Başkan ve üyesi olarak atanarlarn, önceki kurum ve kuruluşları ile ilişkilerinin kesilmesi, kendilerine kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesini gerektirmez. Bu durumda olanların kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesi gereken hizmet süreleri, Kurul

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Başkan ve üyesi olarak geçen hizmet süreleri ile birleştirilir ve emeklilik ikramiyesi ödenecek süre olarak değerlendirilir.

(6) Kurul Başkan ve üyeleri 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun hükümlerine tabidir.

(7) Kurul Başkan ve üyeleri, görevlerinin devamı süresince görevlerini tam bir dikkat, dürüstlük ve tarafsızlık ile yürüteceklerine, kanun hükümlerine aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu huzurunda yemin ederler. Yemin için yapılan başvuru Yargıtay tarafından acele işlerden sayılır. Kurul Başkan ve üyeleri, yemin etmedikçe göreve başlamış sayılmazlar.

(8) Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalar için izin verme yetkisi; Kurul Başkan ve üyeleri için ilişkili Bakana, Kurum personeli için ise Başkana aittir. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin görevleri ile ilgili olarak iştirak hâlinde işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalarda Kurum personeli hakkında soruşturma izni verme yetkisi ilişkili Bakana aittir. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin, görevden ayrılması olsalar dahi, görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlardan dolayı başlatılan soruşturma ve kovuşturmalar, ilgili üye veya personelin talebi hâlinde, Kurum tarafından görevlendirilecek bir avukat tarafından takip edilir. Söz konusu davalara ilişkin dava giderleri ile Türkiye Barolar Birliğince açıklanan asgari ücret tarifesinde belirlenen avukatlık ücretinin on beş katını aşmamak üzere belirlenen avukatlık ücreti Kurum bütçesinden karşılanır. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin, kovuşturma sonucunda mahkûmiyetine karar verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi hâlinde, Kurum bütçesinden karşılanan avukatlık ücreti, ilgili Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin genel hükümlere göre tahsil olunur.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Başkan ve üyesi olarak geçen hizmet süreleri ile birleştirilir ve emeklilik ikramiyesi ödenecek süre olarak değerlendirilir.

(6) Kurul Başkan ve üyeleri 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun hükümlerine tabidir.

(7) Kurul Başkan ve üyeleri, görevlerinin devamı süresince görevlerini tam bir dikkat, dürüstlük ve tarafsızlık ile yürüteceklerine, kanun hükümlerine aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu huzurunda yemin ederler. Yemin için yapılan başvuru Yargıtay tarafından acele işlerden sayılır. Kurul Başkan ve üyeleri, yemin etmedikçe göreve başlamış sayılmazlar.

(8) Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalar için izin verme yetkisi; Kurul Başkan ve üyeleri için ilişkili Bakana, Kurum personeli için ise Başkana aittir. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin görevleri ile ilgili olarak iştirak hâlinde işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalarda Kurum personeli hakkında soruşturma izni verme yetkisi ilişkili Bakana aittir. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin, görevden ayrılması olsalar dahi, görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlardan dolayı başlatılan soruşturma ve kovuşturmalar, ilgili üye veya personelin talebi hâlinde, Kurum tarafından görevlendirilecek bir avukat tarafından takip edilir. Söz konusu davalara ilişkin dava giderleri ile Türkiye Barolar Birliğince açıklanan asgari ücret tarifesinde belirlenen avukatlık ücretinin on beş katını aşmamak üzere belirlenen avukatlık ücreti Kurum bütçesinden karşılanır. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin, kovuşturma sonucunda mahkûmiyetine karar verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi hâlinde, Kurum bütçesinden karşılanan avukatlık ücreti, ilgili Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin genel hükümlere göre tahsil olunur.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

YEDİNCİ BÖLÜM

NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi

MADDE 23- (1) Kurumun görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak amacıyla, kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi, başlangıç sermayesi bir milyon Türk Lirası olan ve Kurum tarafından ödenen, paylarının en az yüzde elli biri Kuruma ait olan, NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi unvanı altında özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir anonim şirket kurulmuştur.

(2) Kurumun uygun bulması durumunda NÜTED A.Ş., üçüncü kişilere yurt içinde ve yurt dışında hizmet verebilir.

(3) NÜTED A.Ş.'de 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi personel istihdam edilir. NÜTED A.Ş.'nin talebi üzerine ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarından alanında uzman ve yetkin personel, kendilerinin ve kurumlarının muvafakati ile NÜTED A.Ş.'de istihdam edilebilir. Bunların kurumlarıyla olan ilişkileri iş akdinin yapılmasıyla son bulur. Bunlara verilecek ücret ile diğer malî ve sosyal haklar yapılacak iş akdi ile belirlenir. Bu şekilde istihdam edilenler, NÜTED A.Ş.'deki görevlerinin sona ermesinden itibaren altı ay içerisinde başvurmaları üzerine daha önce çalıştıkları kurum veya kuruluşlardaki yönetici kadroları ve görevleri hariç eski kadro veya pozisyonlarına geri dönerler. Bu fıkra uyarınca önceki kurumlarına dönen kişilerin NÜTED A.Ş.'de geçen hizmetleri statülerine göre kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde değerlendirilir. Bu durumda, NÜTED A.Ş.'deki çalışmalarından dolayı kıdem tazminatları ödenmez ve bu süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

YEDİNCİ BÖLÜM

NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi

MADDE 23- (1) Kurumun görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak amacıyla, kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi, başlangıç sermayesi bir milyon Türk lirası olan ve Kurum tarafından ödenen, paylarının en az yüzde elli biri Kuruma ait olan, NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi unvanı altında özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir anonim şirket kurulmuştur.

(2) Kurumun uygun bulması durumunda NÜTED A.Ş., üçüncü kişilere yurt içinde ve yurt dışında hizmet verebilir.

(3) NÜTED A.Ş.'de 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi personel istihdam edilir. NÜTED A.Ş.'nin talebi üzerine ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarından alanında uzman ve yetkin personel, kendilerinin ve kurumlarının muvafakati ile NÜTED A.Ş.'de istihdam edilebilir. Bunların kurumlarıyla olan ilişkileri iş akdinin yapılmasıyla son bulur. Bunlara verilecek ücret ile diğer malî ve sosyal haklar yapılacak iş akdi ile belirlenir. Bu şekilde istihdam edilenler, NÜTED A.Ş.'deki görevlerinin sona ermesinden itibaren altı ay içerisinde başvurmaları üzerine daha önce çalıştıkları kurum veya kuruluşlardaki yönetici kadroları ve görevleri hariç eski kadro veya pozisyonlarına geri dönerler. Bu fıkra uyarınca önceki kurumlarına dönen kişilerin NÜTED A.Ş.'de geçen hizmetleri statülerine göre kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde değerlendirilir. Bu durumda, NÜTED A.Ş.'deki çalışmalarından dolayı kıdem tazminatları ödenmez ve bu süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(4) NÜTED A.Ş. Kuruma temin edeceği iş ve hizmetlerin yürütülmesi ile ilgili hak, yetki ve yükümlülükleri düzenlemek üzere bir görev sözleşmesi imzalayabilir.

(5) NÜTED A.Ş., sermayesinde kamu payı ne oranda olursa olsun Genel Kadro ve Usulü Hakkında mevzuat, 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri ile İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, 657 sayılı Kanun, 12 nci maddesi hariç 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu ve 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu hükümlerine tabi değildir. NÜTED A.Ş. ile Kurum arasında düzenlenecek sözleşmeler damga vergisinden müstesnadır. Kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair ilgili mevzuat hükümleri NÜTED A.Ş. tarafından istihdam edilecek personel hakkında uygulanmaz. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine ilişkin 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 9 uncu maddesi hükümleri uygulanır.

(6) Kurumun görev ve yetkileri saklı kalmak kaydıyla, bu maddede belirtilen iş ve hizmetlerin yürütülmesi, bunlarla ilgili diğer yönetsel ve ticarî hizmetlerin NÜTED A.Ş. tarafından yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar, yurt içinde ve yurt dışında şirket kurma, kurulu bulunan şirketlere ortak olma veya hisselerini devralma hususları ile ilgili düzenlemeleri yapmaya Cumhurbaşkanını yetkilidir.

(4) NÜTED A.Ş. Kuruma temin edeceği iş ve hizmetlerin yürütülmesi ile ilgili hak, yetki ve yükümlülükleri düzenlemek üzere bir görev sözleşmesi imzalayabilir.

(5) NÜTED A.Ş., sermayesinde kamu payı ne oranda olursa olsun genel kadro ve usulü hakkında mevzuat, 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri ile İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, 657 sayılı Kanun, 12 nci maddesi hariç 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu ve 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu hükümlerine tabi değildir. NÜTED A.Ş. ile Kurum arasında düzenlenecek sözleşmeler damga vergisinden müstesnadır. Kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair ilgili mevzuat hükümleri NÜTED A.Ş. tarafından istihdam edilecek personel hakkında uygulanmaz. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine ilişkin 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 9 uncu maddesi hükümleri uygulanır.

(6) Kurumun görev ve yetkileri saklı kalmak kaydıyla, bu maddede belirtilen iş ve hizmetlerin yürütülmesi, bunlarla ilgili diğer yönetsel ve ticarî hizmetlerin NÜTED A.Ş. tarafından yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar, yurt içinde ve yurt dışında şirket kurma, kurulu bulunan şirketlere ortak olma veya hisselerini devralma hususları ile ilgili düzenlemeleri yapmaya Cumhurbaşkanını yetkilidir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ceza Hükümleri ve İdari Yaptırımlar

Ceza hükümleri

MADDE 24- (1) Bu fıkrafta sayılan fiilleri işleyenlere aşağıdaki cezalar uygulanır:

a) Nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesisini geçerli bir lisansa sahip olmaksızın işletenler dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beş bin gün adli para cezası ile; radyasyon uygulamalarını geçerli bir lisansa sahip olmaksızın yürütenler bir yıldan dört yıla kadar hapis ve bin gün adli para cezası ile; nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesislerine ilişkin Kurumdan izin alınması gereken faaliyetleri geçerli bir izne sahip olmaksızın yürütenler iki yıldan beş yıla kadar hapis ve üç bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

b) Faaliyete ilişkin yükümlülükleri sona ermeden, faaliyetin yürütüldüğü yeri veya tesisi, nükleer maddeyi, radyoaktif kaynağı veya radyoaktif atığı sahipsiz kalacak şekilde terk edenler üç yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beş bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

c) Nükleer madde, radyoaktif kaynak ve radyoaktif atıkları; cebir, tehdit, hile veyahut hukuka aykırı başka bir davranış ile elde eden kişiler fiil daha ağır bir cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde beş yıldan on beş yıla kadar hapis ve on bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

ç) Nükleer madde, radyoaktif kaynak veya radyoaktif atıkların kaybolmasına, çalınmasına veya yetkisiz kişilerin eline geçmesine ihmal göstererek veya dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak neden olan kişiler, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

d) 9 uncu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen istisnalar dışında radyoaktif atıkları veya kullanılmış yakıtları Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde sokaan kişiler beş yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ceza Hükümleri ve İdari Yaptırımlar

Ceza hükümleri

MADDE 24- (1) Bu fıkrafta sayılan fiilleri işleyenlere aşağıdaki cezalar uygulanır:

a) Nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesisini geçerli bir lisansa sahip olmaksızın işletenler dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beş bin gün adli para cezası ile; radyasyon uygulamalarını geçerli bir lisansa sahip olmaksızın yürütenler bir yıldan dört yıla kadar hapis ve bin gün adli para cezası ile; nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesislerine ilişkin Kurumdan izin alınması gereken faaliyetleri geçerli bir izne sahip olmaksızın yürütenler iki yıldan beş yıla kadar hapis ve üç bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

b) Faaliyete ilişkin yükümlülükleri sona ermeden, faaliyetin yürütüldüğü yeri veya tesisi, nükleer maddeyi, radyoaktif kaynağı veya radyoaktif atığı sahipsiz kalacak şekilde terk edenler üç yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beş bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

c) Nükleer madde, radyoaktif kaynak ve radyoaktif atıkları; cebir, tehdit, hile veyahut hukuka aykırı başka bir davranış ile elde eden kişiler fiil daha ağır bir cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde beş yıldan on beş yıla kadar hapis ve on bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

ç) Nükleer madde, radyoaktif kaynak veya radyoaktif atıkların kaybolmasına, çalınmasına veya yetkisiz kişilerin eline geçmesine ihmal göstererek veya dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak neden olan kişiler, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

d) 9 uncu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen istisnalar dışında radyoaktif atıkları veya kullanılmış yakıtları Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde sokaan kişiler beş yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

e) Nükleer tesislere, radyasyon tesislerine, radyoaktif atık tesislerine ve nükleer madde, radyoaktif kaynak veya radyoaktif atıklara yetkisiz müdahalede bulunan, saldıran, zarar veren veya bunları sabote eden kişiler beş yıldan on beş yıla kadar hapis ve on bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

f) Nükleer tesisler, radyasyon tesisleri, radyoaktif atık tesisleri ile nükleer madde, radyoaktif kaynak veya radyoaktif atıklara ilişkin yazılımlara yetkisiz müdahalede bulunan, saldıran, zarar veren veya bunları sabote eden kişiler üç yıldan on yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

g) Nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesisini cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla ele geçiren, zapt eden veya kontrolü altına alan kişiler on iki yıldan yirmi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

ğ) Nükleer silah ya da radyolojik silah imal eden, radyoaktif maddeleri bu amaçla bulunduran, kullanan, kullanımını yaygınlaştıran veya bunların ticaretini yapan kişiler yirmi beş yıldan otuz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada sayılan fiillerin gerçek veya tüzel kişiyi, uluslararası bir örgütü veya bir devleti bir fiili yapmaya veya yapmaktan kaçınmaya zorlamak amacıyla gerçekleştirilmesi hâlinde verilecek ceza fiilin ağırlığına göre yarısından iki katına kadar artırılır.

(3) Birinci fıkrada sayılan fiillerin bir örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde verilecek ceza fiilin ağırlığına göre yarısından bir katına kadar artırılır.

(4) Kurum adına denetimle görevli kişilerin görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir veya tehdit kullanan kişiler fiil daha ağır bir cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 265 inci maddesi uyarınca cezalandırılır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

e) Nükleer tesislere, radyasyon tesislerine, radyoaktif atık tesislerine ve nükleer madde, radyoaktif kaynak veya radyoaktif atıklara yetkisiz müdahalede bulunan, saldıran, zarar veren veya bunları sabote eden kişiler beş yıldan on beş yıla kadar hapis ve on bin gün adli para cezası ile cezalandırılır.

f) Nükleer tesisler, radyasyon tesisleri, radyoaktif atık tesisleri ile nükleer madde, radyoaktif kaynak veya radyoaktif atıklara ilişkin yazılımlara yetkisiz müdahalede bulunan, saldıran, zarar veren veya bunları sabote eden kişiler üç yıldan on yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

g) Nükleer tesis, radyasyon tesisi veya radyoaktif atık tesisini cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla ele geçiren, zapt eden veya kontrolü altına alan kişiler on iki yıldan yirmi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

ğ) Nükleer silah ya da radyolojik silah imal eden, radyoaktif maddeleri bu amaçla bulunduran, kullanan, kullanımını yaygınlaştıran veya bunların ticaretini yapan kişiler yirmi beş yıldan otuz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada sayılan fiillerin gerçek veya tüzel kişiyi, uluslararası bir örgütü veya bir devleti bir fiili yapmaya veya yapmaktan kaçınmaya zorlamak amacıyla gerçekleştirilmesi hâlinde verilecek ceza fiilin ağırlığına göre yarısından iki katına kadar artırılır.

(3) Birinci fıkrada sayılan fiillerin bir örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde verilecek ceza fiilin ağırlığına göre yarısından bir katına kadar artırılır.

(4) Kurum adına denetimle görevli kişilerin görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir veya tehdit kullanan kişiler fiil daha ağır bir cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 265 inci maddesi uyarınca cezalandırılır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

İdari yaptırımlar

MADDE 25- (1) Bu fıkrafta sayılan aykırılıkların tespit edilmesi durumunda Kurum tarafından aşağıdaki idari para cezaları uygulanır:

a) Bir nükleer tesisin geçerli bir lisansa sahip olmaksızın işletilmesi durumunda iki milyon yedi yüz otuz üç bin ila yüz otuz altı milyon altı yüz yirmi üç bin Türk Lirası, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon tesislerinin geçerli bir lisansa sahip olmaksızın işletilmesi durumunda bir milyon üç yüz altmış yedi bin ila on üç milyon altı yüz altmış üç bin Türk Lirası, radyasyon uygulamalarının geçerli bir lisansa sahip olmaksızın yürütülmesi durumunda yirmi sekiz bin ila iki yüz yetmiş dört bin Türk Lirası.

b) İzin alınması gereken faaliyetlerden; tesislere ilişkin olanların izin alınmaksızın yürütülmesi durumunda yüz otuz yedi bin ila altı yüz otuz sekiz bin Türk Lirası, diğerlerinin izin alınmaksızın yürütülmesi durumunda on bin ila kırk beş bin Türk Lirası; yetki belgesi alınması gereken faaliyetlerin yetki belgesi alınmaksızın yürütülmesi hâlinde beş bin ila iki yüz bin Türk Lirası.

c) Nükleer tesislere ilişkin mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde, iki yüz yetmiş dört bin ila iki milyon yedi yüz otuz üç bin Türk Lirası, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon tesislerine ilişkin mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde yüz otuz yedi bin ila altı yüz otuz sekiz bin Türk Lirası, diğer faaliyetlere ilişkin mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde dört bin ila yirmi sekiz bin Türk Lirası.

ç) Yetkilendirme için yapılan başvurularda veya yetkilendirme yapıldıktan sonra, yetkilendirilen kişi tarafından Kuruma gerçeğe aykırı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya yetkilendirme yapılmasını etkileyecek yetki koşullarındaki

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İdari yaptırımlar

MADDE 25- (1) Bu fıkrafta sayılan aykırılıkların tespit edilmesi durumunda Kurum tarafından aşağıdaki idari para cezaları uygulanır:

a) Bir nükleer tesisin geçerli bir lisansa sahip olmaksızın işletilmesi durumunda iki milyon yedi yüz otuz üç bin ila yüz otuz altı milyon altı yüz yirmi üç bin Türk lirası, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon tesislerinin geçerli bir lisansa sahip olmaksızın işletilmesi durumunda bir milyon üç yüz altmış yedi bin ila on üç milyon altı yüz altmış üç bin Türk lirası, radyasyon uygulamalarının geçerli bir lisansa sahip olmaksızın yürütülmesi durumunda yirmi sekiz bin ila iki yüz yetmiş dört bin Türk lirası.

b) İzin alınması gereken faaliyetlerden; tesislere ilişkin olanların izin alınmaksızın yürütülmesi durumunda yüz otuz yedi bin ila altı yüz otuz sekiz bin Türk lirası, diğerlerinin izin alınmaksızın yürütülmesi durumunda on bin ila kırk beş bin Türk lirası; yetki belgesi alınması gereken faaliyetlerin yetki belgesi alınmaksızın yürütülmesi hâlinde beş bin ila iki yüz bin Türk lirası.

c) Nükleer tesislere ilişkin mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde, iki yüz yetmiş dört bin ila iki milyon yedi yüz otuz üç bin Türk lirası, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon tesislerine ilişkin mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde yüz otuz yedi bin ila altı yüz otuz sekiz bin Türk lirası, diğer faaliyetlere ilişkin mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde dört bin ila yirmi sekiz bin Türk lirası.

ç) Yetkilendirme için yapılan başvurularda veya yetkilendirme yapıldıktan sonra, yetkilendirilen kişi tarafından Kuruma gerçeğe aykırı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya yetkilendirme yapılmasını etkileyecek yetki koşullarındaki

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

değişikliklerin bildirilmemesi hâlinde, ceza hükümleri saklı kalmak kaydıyla, nükleer tesisler için yetkilendirilen kişiye iki milyon yedi yüz otuz üç bin ila yüz otuz altı milyon altı yüz yirmi üç bin Türk Lirası, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon tesisleri için bir milyon üç yüz altmış yedi bin ila on üç milyon altı yüz altmış üç bin Türk Lirası, diğer faaliyetler için yirmi sekiz bin ila iki yüz yetmiş dört bin Türk Lirası.

(2) Birinci fıkra uyarınca uygulanan idari para cezalarına ek olarak aykırılıkların giderilmesi için Kurum tarafından ilgili kişiye uygun bir süre verilir. Aykırılıkların verilen süre içinde giderilmemesi hâlinde idari para cezaları, her defasında bir önceki cezanın iki katı tutarında uygulanır. Gerçek dışı belgenin, yanıltıcı bilginin veya yetki koşullarındaki değişikliğin yetkilendirmeye esas teşkil etmesi ve düzeltilmesinin mümkün olmadığının tespit edilmesi hâlinde ise idari para cezasına ek olarak yetki askıya alınır, kısıtlanır veya iptal edilir.

(3) Birinci fıkrada sayılan fiillerin halk veya çevre sağlığına ve güvenliğine tehdit oluşturacak şekilde tahribata yol açtığı tespit edilmesi hâlinde uygulanacak idari para cezası bir kat artırılır. Kurum, idari para cezasına ek olarak, fiillerin halk ve çevre üzerinde oluşturduğu riskin devamı süresince lisans veya izni kısıtlayabilir, askıya alabilir. Kurum, fiillerin halk ve çevre üzerinde oluşturduğu riskin ağırlığına göre lisansı veya izni iptal edebilir.

(4) 14 üncü maddede belirlenen sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünü yerine getirmeyen işletenlere, sorumluluk sınırının binde üçü kadar idari para cezası uygulanır.

(5) 14 üncü maddede yer alan hükümlere aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde ilgili nükleer faaliyetin yürütülmesi için gerekli olan lisans ve izinler, sigorta yaptırma veya teminat gösterme veya süresi dolan sigorta poliçesini veya teminatı yenileme yükümlülüğü yerine getirilene kadar Kurum tarafından askıya alınır. Askıya

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

değişikliklerin bildirilmemesi hâlinde, ceza hükümleri saklı kalmak kaydıyla, nükleer tesisler için yetkilendirilen kişiye iki milyon yedi yüz otuz üç bin ila yüz otuz altı milyon altı yüz yirmi üç bin Türk lirası, radyoaktif atık tesisleri ve radyasyon tesisleri için bir milyon üç yüz altmış yedi bin ila on üç milyon altı yüz altmış üç bin Türk lirası, diğer faaliyetler için yirmi sekiz bin ila iki yüz yetmiş dört bin Türk lirası.

(2) Birinci fıkra uyarınca uygulanan idari para cezalarına ek olarak aykırılıkların giderilmesi için Kurum tarafından ilgili kişiye uygun bir süre verilir. Aykırılıkların verilen süre içinde giderilmemesi hâlinde idari para cezaları, her defasında bir önceki cezanın iki katı tutarında uygulanır. Gerçek dışı belgenin, yanıltıcı bilginin veya yetki koşullarındaki değişikliğin yetkilendirmeye esas teşkil etmesi ve düzeltilmesinin mümkün olmadığının tespit edilmesi hâlinde ise idari para cezasına ek olarak yetki askıya alınır, kısıtlanır veya iptal edilir.

(3) Birinci fıkrada sayılan fiillerin halk veya çevre sağlığına ve güvenliğine tehdit oluşturacak şekilde tahribata yol açtığı tespit edilmesi hâlinde uygulanacak idari para cezası bir kat artırılır. Kurum, idari para cezasına ek olarak, fiillerin halk ve çevre üzerinde oluşturduğu riskin devamı süresince lisans veya izni kısıtlayabilir, askıya alabilir. Kurum, fiillerin halk ve çevre üzerinde oluşturduğu riskin ağırlığına göre lisansı veya izni iptal edebilir.

(4) 14 üncü maddede belirlenen sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünü yerine getirmeyen işletenlere, sorumluluk sınırının binde üçü kadar idari para cezası uygulanır.

(5) 14 üncü maddede yer alan hükümlere aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde ilgili nükleer faaliyetin yürütülmesi için gerekli olan lisans ve izinler, sigorta yaptırma veya teminat gösterme veya süresi dolan sigorta poliçesini veya teminatı yenileme yükümlülüğü yerine getirilene kadar Kurum tarafından askıya alınır. Askıya

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

alınma tarihinden itibaren bir yıl, yetkilendirilen kişi tarafından gerekçelendirilmesi ve gerekçenin Kurum tarafından uygun bulunması hâlinde 3 yıl, içinde söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde lisans ve izinler iptal edilir.

(6) Bir yetkilendirmenin iptal edilmesi hâlinde, iptal tarihinden başlamak üzere;

a) Yetki belgesi alınması gereken faaliyetler için üç ay,

b) İzin alınması gereken faaliyetler için altı ay,

c) Lisans alınması gereken faaliyetler için bir yıl,

süre ile iptal edilen yetkilendirmeye konu faaliyet için aynı kişi tarafından yeniden yetkilendirme başvurusunda bulunulamaz ve Kurum tarafından bu kişilere yetki verilmez.

(7) İdari para cezaları, tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir. İdari para cezalarına karşı otuz gün içinde idare mahkemelerinde dava açılabilir. Uygulanan idari para cezalarına karşı yargı yoluna başvurulması ilgili vergi dairesine idari para cezasına ilişkin banka teminat mektubu verilmesi durumu hariç tahsil işlemlerini durdurmaz. Teminat mektubunun miktarı, türü, hangi şartlarda paraya çevrileceği ve diğer hususlar Kurum tarafından belirlenir.

(8) Aykırılığı oluşturan fiilin, işlendiği tarihten itibaren iki yıl içinde aynı kişi tarafından tekrar işlenmesi hâlinde idari para cezası her defasında bir kat artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil tekrar işlenmediği takdirde önceki cezalar tekrarda esas alınmaz.

(9) İdari yaptırım uygulanması, yetkilendirilen kişilerin güvenlik ve emniyet tedbirlerini alma yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

(10) Radyoaktif maddelerin güvenlik ve emniyetinin sağlanmadığının ve bu durumun halkın, çalışanların, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasını tehdit edebileceğinin

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

alınma tarihinden itibaren bir yıl, yetkilendirilen kişi tarafından gerekçelendirilmesi ve gerekçenin Kurum tarafından uygun bulunması hâlinde üç yıl içinde söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde lisans ve izinler iptal edilir.

(6) Bir yetkilendirmenin iptal edilmesi hâlinde, iptal tarihinden başlamak üzere;

a) Yetki belgesi alınması gereken faaliyetler için üç ay,

b) İzin alınması gereken faaliyetler için altı ay,

c) Lisans alınması gereken faaliyetler için bir yıl,

süre ile iptal edilen yetkilendirmeye konu faaliyet için aynı kişi tarafından yeniden yetkilendirme başvurusunda bulunulamaz ve Kurum tarafından bu kişilere yetki verilmez.

(7) İdari para cezaları, tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir. İdari para cezalarına karşı otuz gün içinde idare mahkemelerinde dava açılabilir. Uygulanan idari para cezalarına karşı yargı yoluna başvurulması ilgili vergi dairesine idari para cezasına ilişkin banka teminat mektubu verilmesi durumu hariç tahsil işlemlerini durdurmaz. Teminat mektubunun miktarı, türü, hangi şartlarda paraya çevrileceği ve diğer hususlar Kurum tarafından belirlenir.

(8) Aykırılığı oluşturan fiilin, işlendiği tarihten itibaren iki yıl içinde aynı kişi tarafından tekrar işlenmesi hâlinde idari para cezası her defasında bir kat artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil tekrar işlenmediği takdirde önceki cezalar tekrarda esas alınmaz.

(9) İdari yaptırım uygulanması, yetkilendirilen kişilerin güvenlik ve emniyet tedbirlerini alma yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

(10) Radyoaktif maddelerin güvenlik ve emniyetinin sağlanmadığının ve bu durumun halkın, çalışanların, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasını tehdit edebileceğinin

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

Kurum tarafından değerlendirilmesi hâlinde alıkoyma, taşıma ve bertaraf da dâhil olmak üzere Kurum, gereken tedbirleri alabilir veya aldirabilir. Kurumun bu kapsamdaki talepleri ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından gecikmeksizin karşılanır. Bu kapsamda oluşan masraflar ilgisinden tahsil edilir.

(11) Bu Kanuna göre idari yaptırımların uygulanması, bu Kanunun diğer hükümlerinin uygulanmasına engel oluşturmaz. Bu Kanuna göre verilen cezalar ve alınan tedbirler diğer kanunlar gereği yapılacak işlemleri engellemez. 24 üncü maddede yer alan cezaların uygulanması idari yaptırımların uygulanmasına engel oluşturmaz.

(12) Bu madde kapsamında uygulanacak idari yaptırımlara ilişkin uygulama esasları; kusurun derecesi, ihlal edilen menfaatin ağırlığı ve ihlal edenin ekonomik durumu gibi hususlar dikkate alınarak Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir. Uygulanacak idari yaptırımlar ve idari para cezasının miktarı; tesis ve faaliyetin türü ve özellikleri, radyasyona maruz kalma olasılığı, maruz kalınacak radyasyonun büyüklüğü, zararın varlığı ve büyüklüğü dikkate alınarak dereceli yaklaşımla belirlenir.

(13) İdari yaptırımlar hakkında karar vermek hususunda Kurul yetkilidir. Kurul; idari para cezası, yetkinin kısıtlanması, askıya alınması veya iptali idari yaptırımlarını birlikte ya da ayrı ayrı uygulayabilir.

(14) Bu madde uyarınca uygulanacak idari yaptırımlar hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Çeşitli hükümler

MADDE 26- (1) Bu Kanunun uygulanmasında nükleer santrallerin kurulmasına ve işletilmesine dair işbirliğine ilişkin uluslararası anlaşmalarda yer alan özel hükümler saklıdır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurum tarafından değerlendirilmesi hâlinde alıkoyma, taşıma ve bertaraf da dâhil olmak üzere Kurum, gereken tedbirleri alabilir veya aldirabilir. Kurumun bu kapsamdaki talepleri ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından gecikmeksizin karşılanır. Bu kapsamda oluşan masraflar ilgisinden tahsil edilir.

(11) Bu Kanuna göre idari yaptırımların uygulanması, bu Kanunun diğer hükümlerinin uygulanmasına engel oluşturmaz. Bu Kanuna göre verilen cezalar ve alınan tedbirler diğer kanunlar gereği yapılacak işlemleri engellemez. 24 üncü maddede yer alan cezaların uygulanması idari yaptırımların uygulanmasına engel oluşturmaz.

(12) Bu madde kapsamında uygulanacak idari yaptırımlara ilişkin uygulama esasları; kusurun derecesi, ihlal edilen menfaatin ağırlığı ve ihlal edenin ekonomik durumu gibi hususlar dikkate alınarak Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir. Uygulanacak idari yaptırımlar ve idari para cezasının miktarı; tesis ve faaliyetin türü ve özellikleri, radyasyona maruz kalma olasılığı, maruz kalınacak radyasyonun büyüklüğü, zararın varlığı ve büyüklüğü dikkate alınarak dereceli yaklaşımla belirlenir.

(13) İdari yaptırımlar hakkında karar vermek hususunda Kurul yetkilidir. Kurul; idari para cezası, yetkinin kısıtlanması, askıya alınması veya iptali idari yaptırımlarını birlikte ya da ayrı ayrı uygulayabilir.

(14) Bu madde uyarınca uygulanacak idari yaptırımlar hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Çeşitli hükümler

MADDE 26- (1) Bu Kanunun uygulanmasında nükleer santrallerin kurulmasına ve işletilmesine dair işbirliğine ilişkin uluslararası anlaşmalarda yer alan özel hükümler saklıdır.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(2) Bu Kanunun uygulanmasında 29/6/2004 tarihli ve 5201 sayılı Harp Araç ve Gereçleri ile Silâh, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Kanun hükümleri saklıdır.

(3) Mevzuatta nükleer enerji ve radyasyonun kullanımını içeren faaliyetlerin düzenleyici kontrolü ile ilgili olarak kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna yapılan atflar Kuruma yapılmış sayılır.

(4) Mevzuatta mülga 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye yapılan atflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 27- (1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinin birinci fıkrasına “Anayasa Mahkemesi Basın Müşavirliğine,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Nükleer Düzenleme Kurumunun Başkan Yardımcılıkları ve Daire Başkanlıklarına” ibaresi eklenmiştir.

(2) 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 9- Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu nükleer güç santrallerin kurulması ve işletilmesi projelerine dair işbirliğine ilişkin uluslararası anlaşmaların uygulanmasındaki yetkili kurum görevi çerçevesinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı personelinden, bu anlaşmalarda öngörülen projelerin uygulanma sürecinin takibi, gözetimi ve koordinasyonu için görevlendirilenler hakkında, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca görevlendirilen personele uygulanan harcıraha ilişkin hükümler uygulanır.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Mevzuatta nükleer enerji ve radyasyonun kullanımını içeren faaliyetlerin düzenleyici kontrolü ile ilgili olarak kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna yapılan atflar Kuruma yapılmış sayılır.

(3) Mevzuatta mülga 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye yapılan atflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 27- (1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinin birinci fıkrasına “Anayasa Mahkemesi Basın Müşavirliğine,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Nükleer Düzenleme Kurumunun Başkan Yardımcılıkları ve Daire Başkanlıklarına” ibaresi eklenmiştir.

(2) 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 9- Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu nükleer güç santrallerin kurulması ve işletilmesi projelerine dair işbirliğine ilişkin uluslararası anlaşmaların uygulanmasındaki yetkili kurum görevi çerçevesinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı personelinden, bu anlaşmalarda öngörülen projelerin uygulanma sürecinin takibi, gözetimi ve koordinasyonu için görevlendirilenler hakkında, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca görevlendirilen personele uygulanan harcıraha ilişkin hükümler uygulanır.”

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(3) 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir:

“bb) Nükleer Düzenleme Kurumunun düzenleme ve denetlemeye ilişkin mal, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, nükleer santral projeleri kapsamında saha ve fizibilite çalışmaları ile ilgili etüt, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun yürüttüğü ve desteklediği araştırma ve geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile bu projelerle doğrudan bağlantılı olan ve projenin yürütülmesi için zorunluluk arz eden yapım işleri ile Hesaplar Yönetim Kurulunun radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabı ile ilgili danışmanlık hizmet alımları,”

(4) 9/11/2007 tarihli ve 5710 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) ve (ı) bentleri; 5 inci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları; 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci cümleleri ve geçici 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(5) 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ek ve değişiklikleri ile birlikte yürürlükten kaldırılmıştır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir:

“bb) Nükleer Düzenleme Kurumunun düzenleme ve denetlemeye ilişkin mal, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, nükleer santral projeleri kapsamında saha ve fizibilite çalışmaları ile ilgili etüt, hizmet ve danışmanlık hizmeti alımları, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun yürüttüğü ve desteklediği araştırma ve geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile bu projelerle doğrudan bağlantılı olan ve projenin yürütülmesi için zorunluluk arz eden yapım işleri ile Hesaplar Yönetim Kurulunun radyoaktif atık yönetimi özel hesabı ve işletmeden çıkarma özel hesabı ile ilgili danışmanlık hizmet alımları,”

(4) 9/11/2007 tarihli ve 5710 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) ve (ı) bentleri; 5 inci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları; 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci cümleleri ve geçici 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(5) 8/3/2011 tarihli ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununun;

a) 3 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (ç) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“ç) Devraldığı tesisi DSI'nin onayını almak suretiyle geliştirmek bu tesis ile ilgili yeni projeler yapmak veya yaptırmak, yenilenebilir enerji kaynaklarından faydalanmak üzere sulama tesisinin mütemmim cüzü olacak şekilde projeler geliştirmek, enerji tesisleri kurmak ve işletmek veya diğer kurum ve kuruluşlar tarafından geliştirilen, kurulan yenilenebilir enerji tesislerini devralarak işletmek, sulama birliğinin feshi halinde tesisleri çalışır halde DSI'ye devretmek.”

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“h) Görev sahası dahilinde, işlenmeyen ve tarım yapılmayan gerçek ve tüzel kişilere ait tarım arazilerini DSİ’ce düzenlenecek usul ve esaslar dahilinde, kiralayarak tarımsal üretim yapmak veya yaptırmak.”

(b) 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, kurulu gücünü geçmemek üzere yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji elde edebilir ve tüketim fazlası enerjinin satışından elde edilen geliri yine devraldığı tesisin işletme, bakım, onarım ve yönetim giderlerinde kullanır.”

(6) 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya sulama birliklerine” ibaresi, “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya DSİ’nin izniyle sulama birlikleri tarafından” ibaresi eklenmiş; (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent ve aynı maddenin yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(g) Belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları tarafından bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücünün iki katı ve diğer kişiler bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücü ile sınırlı olmak kaydıyla, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi”

“(ğ) Sulama birliklerinin işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğuna sahip olduğu taşınmazlar ile sulama birliği ve DSİ’nin mülkiyetinde veya tasarrufu altında bulunan diğer taşınmaz mallar üzerinde DSİ’nin uygun görüşüyle kurulan ve sulama birlikleri tarafından işletilen lisanssız yenilenebilir enerji üretim tesisleri”

“(8) İl özel idareleri tarafından kurulan tüzel kişiler, il özel idaresi tarafından işletilen basınçlı borulu sulama şebekesi veya klasik kanallı şebekeleri ile sadece sulama amacıyla hizmet eden

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

şebekenin su kaynağı üzerinde teknik imkânın olması ve DSİ tarafından uygun bulunması halinde enerji üretim tesisi kurabilir. Bu fıkra kapsamındaki tesisler için DSİ ile imzalanması gereken su kullanım hakkı anlaşmalarına ilişkin düzenlemeler üç ay içerisinde yapılır.”

(7)2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Kurum personeli olan 657 sayılı Kanuna tabi personel tüm mali ve sosyal hakları korunarak Kurumun mükteseplerine uygun kadrolarına atanmış sayılır. Kurum personelinin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 16 ncı maddesi hükmünden yararlananların bu hakları söz konusu kadrolarda buldukları sürece devam eder.

(2) Bu Kanunda belirtilen yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar ilgili mevcut düzenlemelerin uygulanmasına devam olunur. Karara bağlanmamış mevcut yetkilendirme başvuruları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır. Kurum, başvuran kişilere bu Kanuna uyum amacıyla Kurul kararı ile yetki için yeni koşullar getirebilir, bu koşulların sağlanması için üç yıla kadar ek süre tanıyabilir. Uygulanmasına devam olunan mevzuatta Kurumun görev, yetki ve faaliyet alanına ilişkin kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna yapılan atıflar Kuruma yapılmış sayılır.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapılmış olan tüm yetkilendirmeler geçerliliğini sürdürür ve yetkilendirilmiş kişilerin yükümlülükleri Kuruma karşı devam eder. Kurum yetkilendirilmiş kişilere bu Kanuna uyum amacıyla Kurul kararı ile ek yükümlülükler getirebilir, bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için üç yıla kadar ek süre tanıyabilir.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Kurum personeli olan 657 sayılı Kanuna tabi personel tüm mali ve sosyal hakları korunarak Kurumun mükteseplerine uygun kadrolarına atanmış sayılır. Kurum personelinin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 16 ncı maddesi hükmünden yararlananların bu hakları söz konusu kadrolarda buldukları sürece devam eder.

(2) Bu Kanunda belirtilen yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar ilgili mevcut düzenlemelerin uygulanmasına devam olunur. Karara bağlanmamış mevcut yetkilendirme başvuruları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır. Kurum, başvuran kişilere bu Kanuna uyum sağlamak amacıyla Kurul kararı ile yetki için yeni koşullar getirebilir, bu koşulların sağlanması için üç yıla kadar ek süre tanıyabilir. Uygulanmasına devam olunan mevzuatta Kurumun görev, yetki ve faaliyet alanına ilişkin kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna yapılan atıflar Kuruma yapılmış sayılır.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapılmış olan tüm yetkilendirmeler geçerliliğini sürdürür ve yetkilendirilmiş kişilerin yükümlülükleri Kuruma karşı devam eder. Kurum yetkilendirilmiş kişilere bu Kanuna uyum sağlamak amacıyla Kurul kararı ile ek yükümlülükler getirebilir, bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için üç yıla kadar ek süre tanıyabilir.

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(4) Giderlerini karşılayacak düzeyde gelir elde edinceye kadar radyoaktif atık yönetimi özel hesabına, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıla kadar, Bakanlık bütçesine bu amaçla tahsis edilen ödenekten borç olarak mali kaynak aktarılabilir. Aktarılan bu kaynak, özel hesabın gelirleri giderlerinin %30 fazlasına ulaştığı yılı takip eden yıldan itibaren kanuni faiz uygulanarak, genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere Bakanlık merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır.

(5) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren ilk nükleer santralin tüm ünitelerinin işletmeye alındığı tarihe kadar, Kurumun gelirlerinin giderlerinden fazla olması durumunda, oluşan fark bir sonraki yıl bütçesine aktarılır.

(6) Bu Kanunun 23 üncü maddesinde yer alan hükümlere uyum sağlamak üzere NÜTED A.Ş.'nin mevcut ana sözleşmesinde gerekli değişiklikler yapılarak tadil ve ilan edilir.

(7) NÜTED A.Ş.'ye ilişkin bu Kanun hükümlerine aykırı olmayan mevcut düzenlemelerin ve işlemlerin uygulanmasına yeni düzenleme ve işlemler tesis edilinceye kadar devam olunur.

(8) Bu maddenin yayımlandığı tarih itibarıyla Kurumda istihdam edilmek üzere Kurum adına ve hesabına 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun kapsamında yurt dışına gönderilmeye hak kazanmış olan kişiler ile yurt dışına gönderilmiş olup eğitimlerine devam etmekte olanlardan, gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler Nükleer Düzenleme Uzman Yardımcısı kadrolarına, doktora öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler ise Nükleer Düzenleme Uzmanı kadrolarına atanır.

(9) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla mahrecine iade edilemediği için gümrüklü sahalarda bekletilen radyoaktif madde

(4) Giderlerini karşılayacak düzeyde gelir elde edinceye kadar radyoaktif atık yönetimi özel hesabına, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıla kadar, Bakanlık bütçesine bu amaçla tahsis edilen ödenekten borç olarak mali kaynak aktarılabilir. Aktarılan bu kaynak, özel hesabın gelirleri giderlerinin yüzde 30 fazlasına ulaştığı yılı takip eden yıldan itibaren kanuni faiz uygulanarak, genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere Bakanlık merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır.

(5) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren ilk nükleer santralin tüm ünitelerinin işletmeye alındığı tarihe kadar, Kurumun gelirlerinin giderlerinden fazla olması durumunda, oluşan fark bir sonraki yıl bütçesine aktarılır.

(6) 23 üncü madde hükümlerine uyum sağlamak üzere NÜTED A.Ş.'nin mevcut ana sözleşmesinde gerekli değişiklikler yapılarak tadil ve ilan edilir.

(7) NÜTED A.Ş.'ye ilişkin bu Kanun hükümlerine aykırı olmayan mevcut düzenlemelerin ve işlemlerin uygulanmasına yeni düzenleme ve işlemler tesis edilinceye kadar devam olunur.

(8) Bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla Kurumda istihdam edilmek üzere Kurum adına ve hesabına 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun kapsamında yurt dışına gönderilmeye hak kazanmış olan kişiler ile yurt dışına gönderilmiş olup eğitimlerine devam etmekte olanlardan, gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler Nükleer Düzenleme Uzman Yardımcısı kadrolarına, doktora öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler ise Nükleer Düzenleme Uzmanı kadrolarına atanır.

(9) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla mahrecine iade edilemediği için gümrüklü sahalarda bekletilen radyoaktif madde

(Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve
87 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

içeren eşya hakkında 9 uncu maddenin dördüncü
fıkrasının (f) bendi hükmü uygulanır.

Yürürlük

MADDE 28- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 29- (1) Bu Kanun hükümlerini
Cumhurbaşkanı yürütür.

içeren eşya hakkında 9 uncu maddenin dördüncü
fıkrasının (f) bendi hükmü uygulanır.

Yürürlük

MADDE 28- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 29- (1) Bu Kanun hükümlerini
Cumhurbaşkanı yürütür.

